

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ALİ MƏHKƏMƏSİNİN BÜLLETENİ

2014
№ 4

Baş redaktor:
R.Y.Rzayev

Baş redaktorun
müavini:
Ş.Y.Yusifov

Redaksiya heyəti:
H.A.Mirzəyev
T.Ş.Mahmudov
Z.M.Quliyev
Ə.M.Rüstəmov
V.Ə.İbayev
H.Q.Nəsimov
Ə.A.Kərimov

Məsul katib:
A.M.Məmmədli

Redaksiyanın ünvanı:

Az 1025, Bakı şəhəri,
Xətai rayonu,
Yusif Səfərov küç.26
1193-cü məhəllə
Tel: 493-18-37
Faks: 493-18-37

www.supremecourt.gov.az

MÜNDƏRİCAT

Ulu öndərin xatirəsi Ali Məhkəmədə yad edilmişdir.....2
Ali Məhkəmənin Plenumu.....3

MÜLKİ VƏ İNZİBATI-İQTİSADI İŞLƏR ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən bağışlama müqaviləsinin ləğv olunması və mülkün əvvəlki vəziyyətinə qaytarılmasına dair iddiaya baxılarkən mülki qanunvericilik normalarının düzgün təfsir edilməməsi həmin məhkəmənin iş üzrə qəbul etdiyi qətnaməsinin ləğv edilməsinə səbəb olmuşdur.....4

İcarəyə verilmiş torpaq sahəsinin yaşayış binasının həyətidə yerləşməklə ümumi istifadədə olması nəzərə alınmadığına və məhkəmə rəhbər tutduğu qanunları göstərməklə qətnaməni hüquqi cəhətdən əsaslandırmadığına görə apellyasiya məhkəməsinin qətnaməsi ləğv edilmişdir.....8

İddianın hüquqi təbiətinə və xarakterinə görə onun məhkəmə aidiyyəti düzgün müəyyən edilmədiyindən həmin iddia mümkün sayılmamışdır14

CİNAYƏT VƏ HƏRBİ İŞLƏR ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Yalnız cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin bütün əlamətlərinin mövcud olduğu əməlin (hərəkət və ya hərəkətsizliyin) törədilməsi cinayət məsuliyyəti yaradır.....18

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin mülki iddianın tələbləri üzrə düzgün nəticəyə gəlməməsi, mülki hüquq normalarının tətbiqində səhvə yol verməsi və bu tələblər üzrə sübutları Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 143-146-cı maddələrinə müvafiq surətdə tədqiq etməməsi həmin məhkəmə tərəfindən qəbul edilmiş qərarın mülki iddianın həllinə dair hissədə ləğv edilməsinə səbəb olmuşdur.....22

Təqsirləndirilən şəxsə qarşı irəli sürülmüş ittihamla müqayisədə onun daha ağır ittiham üzrə (daha ağır cəzanı nəzərdə tutan cinayət-hüquqi norma əsasında) təqsirli bilinməsi baş verməyə də, onun cinayətkar hərəkətlərinin (hərəkətsizliyinin) faktiki məzmununun ittihamda göstərilənlərlə müqayisədə əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilməsi Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 318.1-ci maddəsinin mənası baxımından yolverilməzdir.....28

Təqsirkarın törətdiyi cinayət əməli ziddiyyətli şəkildə müəyyən edildikdə, bu əməlin xarakterinin, ictimai-təhlükəlilik dərəcəsinin də düzgün müəyyən olunması, əmələ müvafiq olan cinayət-hüquqi normanın və cinayət-hüquqi xarakterli tədbirin seçilməsi haqqında nəticəyə gəlmək mümkün deyil.....32

MƏQALƏ

İslam Əliyev: Azərbaycanda məhkəmə-hüquq sisteminin müasirləşdirilməsi mütərəqqi dünya təcrübəsinə əsaslanır.....37

BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏR

Qırğız Respublikası Ali Məhkəməsi Konstitusiyaya Palatası sədrinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmədə olmuşdur.....43

Vyetnamlı qonaqlar Ali Məhkəmədə.....44

Monteneqro Ali Məhkəməsinin sədri Azərbaycan Ali Məhkəməsində olmuşdur.....45

Tatarıstan Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri Ali Məhkəmənin sədri ilə görüşmüşdür.....46

Azərbaycanlı hakimlər Almaniyada səfərdə olmuşlar.....47

Ulu öndərin xatirəsi Ali Məhkəmədə yad edilmişdir

2014-ci il dekabrın 11-də Ali Məhkəmədə ümummilli lider Heydər Əliyevin Xatirə gününə həsr olunmuş tədbir keçirilmişdir.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev Azərbaycan dövlətçiliyinin söykəndiyi təməl prinsipləri Heydər Əliyev tərəfindən yaradıldığını qeyd edərək, Ulu öndərin özünün təkrar olunmaz fəaliyyəti və qətiyyətli qərarları ilə müstəqilliyimizin formalaşmasında, ölkədə sabitliyin əldə olunmasında, həmçinin, Azərbaycanın dünya ölkələri arasında nüfuzunun yüksəldilməsində müstəsna xidmətlər göstərilməsindən danıymişdır.

Ali Məhkəmənin sədri bildirmişdir ki, müasir Azərbaycanın mürəkkəb və tale yüklü dövründə dövlətə rəhbərlik missiyasını öz üzərinə götürən Heydər Əliyevin xilaskarlıq və quruculuq missiyasını şərəflə yerinə yetirməklə, nəinki xalqımızın ən parlaq siması, eləcə də dünya siyasi elitasının görkəmli şəxsiyyətlərindən biri kimi tarixdə silinməz iz qoymuşdur. Ümummilli lider Azərbaycançılıq ideyasının müasir dövrümüzdə yaradıcısı olmuş, Vətənin müstəqilliyi, inkişafı, xalqın milli-mənəvi tərəqqisi üçün möhtəşəm işlər həyata keçirmişdir.

Ali Məhkəmənin sədri ulu öndər Heydər Əliyevin amallarının xalqın gündəlik fəaliyyətində və düşüncəsində yaşadığını bildirərək bu amalların xalqımızı tərəqqi zirvəsinə doğru inamla aparan, ümummilliliderimizin siyasi kursunun layiqli davamçısı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla gerçəkləşdirildiyini vurğulamışdır.

Tədbirdə çıxış edən digər natiqlər Ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycanın yeni tarixini yazıb, yaratdığını və bu tarixin yaşadığını bildirdilər. Qeyd etdilərki, Dahi şəxsiyyət ictimai-siyasi həyatın bütün sahələrini fəth etmişdi. Bu dahi insan tarixi yazan və yaradan, onu yönəltməyi və fəvqündə durmağı bacaran, dövlət idarəçiliyini öz fəaliyyəti ilə diktə edən nadir şəxsiyyətlərdən biri idi. Heydər Əliyev məhz güclü xarizmatik şəxsiyyət, fenomenal siyasətçi və dövlət xadimi olduğunu qeyd edilmiş, onun irsinin daim yaşayacağını bildirmişlər.

Ali Məhkəmənin Plenumu

2014-cü il dekabrın 24-də Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu olmuşdur.

Plenumda “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda və “Məhkəmə - Hüquq Şurası haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təkliflər verilməsi haqqında qərar qəbul edilmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən bağışlama müqaviləsinin ləğv olunması və mülkün əvvəlki vəziyyətinə qaytarılmasına dair iddiaya baxılarkən mülki qanunvericilik normalarının düzgün təfsir edilməməsi həmin məhkəmənin iş üzrə qəbul etdiyi qətnaməsinin ləğv edilməsinə səbəb olmuşdur

İddiaçı Kərimova Adilə Mir-Yusif qızı cavabdeh Cəfərova Günay Abdul-Hüseyn qızına qarşı “bağışlama müqaviləsinin ləğv olunması və mülkün əvvəlki vəziyyətinə qaytarılması” tələbinə dair iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək, Gəncə şəhəri 7 saylı Dövlət Notariat Kontorunda qeydə alınmış 28 sentyabr 2009-cu il tarixli, 4Ə-2-319 sayılı bağışlama müqaviləsinin ləğv olunaraq Gəncə şəhəri, Əttarlar küçəsi, ev 75 ünvanında yerləşən mülkün əvvəlki vəziyyətinə qaytarılıb onun adına qeydə alınmasına dair qətnamə çıxarılmasını məhkəmədən xahiş etmişdir.

İddiaçı göstərmişdir ki, 15 iyul 1935-ci il tarixdə Gəncə şəhərində anadan olmuşdur. Hazırda xəstə olduğu üçün Gəncə şəhəri, Ordubadi küçəsi, 58 saylı ünvanda qızının evində yaşayır. Mübahisəli ünvan Gəncə şəhəri, Əttarlar küçəsi 75 saylı ev atasının mülküdür, 2009-cu ilədək onun adına qeyd olunmaqda idi. Həmin vaxt həmin ünvanda o və oğlu Kərimov Abdul-Hüseyn Məmməd Hüseyn oğlu yaşayırdılar. Oğlu Kərimov Abdul-Hüseyn Məmməd Hüseyn oğlunun iki övladı var, oğlu Rusiya Federasiyasında yaşayır, qızı isə evlidir, Gəncə şəhərində başqa ünvanda yaşayır. 28 sentyabr 2009-cu il tarixdə o, adına qeyd olunmuş mülkü bağışlama müqaviləsi əsasında oğluna bağışlamışdır. Amma sonradan aydın olmuşdur ki, bağışlama müqaviləsində oğlunun adı yox, onun qızı cavabdeh Cəfərova Günay Abdul-Hüseyn qızının adı yazılmışdır. O, diabet xəstəsi olduğu üçün gözü yaxşı görmür. Hal-hazırda ona qızı baxır. Oğlu evi bağışlayanda dəfələrlə onun hər bir qulluğunda duracağına söz versə də, indi heç halını da soruşmur. Əksinə onu aldadıblar. Ona görə də Gəncə şəhəri 7 saylı Dövlət Notariat Kontorunda qeydə alınmış 28 sentyabr 2009-cu il tarixli 4Ə-2-319 sayılı bağışlama müqaviləsinin ləğv olunaraq

Gəncə şəhəri, Əttarlar küçəsi, ev 75 ünvanında yerləşən mülkün əvvəlki vəziyyətinə qaytarılıb onun adına qeydə alınması barədə qətnamə çıxarılması xahiş edilmişdir.

Gəncə şəhəri, Nizami rayon məhkəməsinin 09 iyul 2013-cü il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı Kərimova Adilə Mir-Yusif qızının cavabdeh Cəfərova Günay Abdul-Hüseyn qızına qarşı bağışlama müqaviləsinin ləğv olunması və mülkün əvvəlki vəziyyətinə qaytarılması tələbinə dair iddiası təmin edilməmiş və ödənilmiş dövlət rüsumunun iddiaçıya aid edilməsi qətdir.

Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 18 oktyabr 2013-cü il tarixli qətnaməsi ilə Gəncə şəhəri, Nizami rayon məhkəməsinin 09 iyul 2013-cü il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 06 mart 2014-cü il tarixli qərarı ilə Gəncə Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 18 oktyabr 2013-cü il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş və iş yenidən baxılması üçün Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinə göndərilmişdir.

Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 22 may 2014-cü il tarixli qətnaməsi ilə Gəncə şəhəri, Nizami rayon məhkəməsinin 09 iyul 2013-cü il tarixli qətnaməsi ləğv edilərək iş üzrə yeni qətnamə qəbul edilmiş, Gəncə şəhəri, Əttarlar küçəsi, 75 saylı evə dair Gəncə şəhəri, 7 saylı Dövlət Notariat kontorunda qeydə alınmış 28 sentyabr 2009-cu il tarixli, 4Ə-2-319 sayılı bağışlama müqaviləsi ləğv olunaraq, həmin mülkün əvvəlki vəziyyətinə qaytarılması və iddiaçı Kərimova Adilə Mir-Yusif qızının adına qeydiyyata alınması qərara alınmışdır.

Cavabdeh Cəfərova Günay Abdul-Hüseyn qızı kassasiya şikayəti verərək Gəncə

Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 22 may 2014-cü il tarixli qətnaməsinin ləğv edilməsi və iddia tələbinin təmin olunmaması barədə yeni qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Cavabdeh kassasiya şikayətini onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması ilə qəbul edilmişdir.

Ona görə də, kassator hesab etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi ləğv edilməli və iddia tələbinin təmin olunmaması barədə yeni qərar qəbul edilməlidir.

Cavabdeh Cəfərova Günay Abdul-Hüseyn qızının vəkili Osmanov Elxan Osman oğlu kassasiya şikayətinin dəlillərinə müvafiq izahat verərək, kassasiya şikayətinin təmin edilməsini xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Mülki-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra MPM-nin) 416-cı maddəsinə əsasən kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Məruzəçini, cavabdehin vəkili dinləyib, kassasiya şikayətinin dəlillərini müzakirə edən kassasiya kollegiyası hesab etmişdir ki, aşağıdakı əsaslara görə kassasiya şikayəti qismən təmin edilməklə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi ləğv edilməli və iş yeni apellyasiya baxışına göndərməlidir.

Belə ki, birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsini ləğv etməklə iddianın təmin edilməsi barədə qərar qəbul edən apellyasiya məhkəməsi gəlmiş nəticəni onunla əsaslandırılmışdır ki, Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin (bundan sonra MM-nin) 673.1.1 və 673.1.2-ci maddələrinə əsasən, hədiyyə alan ailə hüquq münasibətlərinə uyğun olaraq onun üzərinə qoyulmuş vəzifələri hədiyyə verənin və ya onun yaxın qohumlarının biri barəsində kobudcasına pozduqda, hədiyyə verən bağışlamaqdan imtina edə bilər.

Apellyasiya məhkəməsi hesab etmişdir ki, qeyd olunan maddənin məzmununa görə, hədiyyə alanın qohumluq münasibətində olduğu hədiyyə verənə qarşı öhdəliklərinə etinasız münasibət bəsləməsi, bağışlama müqaviləsinin ləğvinə əsas verir. Tərəflər bir-birinə

münasibətdə nənə-nəvədirlər. Ona görə də, onların münasibətləri yaxın qohum münasibətləri olaraq Azərbaycan Respublikası Ali Məcəlləsi ilə tənzimlənir. Həmin Məcəlləyə əsasən, nəvələr özlərinin baba və nənələrinə qayğı və diqqət göstərməli, o cümlədən mənəvi cəhətdən dəstəkləməlidirlər (maddə 90).

Apellyasiya məhkəməsinin həmin mövqeyi ilə aşağıda göstərilənlərə əsasən razılaşmaq olmaz.

Əvvəla apellyasiya məhkəməsi istinad etdiyi MM-nin 673.1.1 və Ailə Məcəlləsinin 90-cı maddəsinin məzmununu təhrif etmişdir. Belə ki, Mülki Məcəllənin 673.1.1-ci maddəsində hədiyyə alanın hədiyyə verənin və ya onun yaxın qohumunun barəsində ağır cinayət törətməsi halında hədiyyə verənin bağışlamadan imtinası nəzərdə tutulmuşdur. İddia ərizəsindən və iş materiallarından belə bir halın mövcudluğu müəyyən edilmədiyindən, iddiaçı bu əsasa görə müqavilənin ləğvini xahiş etmədiyindən məhkəmənin həmin normaya istinad etməsi əsassız olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsinin 90-cı maddəsində göstərilir ki, əmək qabiliyyəti olmayan və yardıma ehtiyacı olan baba və nənə saxlanmaq üçün yetkinlik yaşına çatan övladlarından və ya ərindən (arvadından) maddi yardım ala bilmədikdə, buna zəruri vəsaitə malik nəvələrdən məhkəmə qaydasında aliment verilməsini tələb etmək hüququna malikdirlər.

Qanunun məzmunundan görüldüyü kimi, nənənin digər şəxslərdən maddi yardım ala bilmədikdə nəvədən aliment tələb edə bilməsi nəzərdə tutulmuşdur ki, nənə Kərimova Adilə Mir-Yusif qızı maddi yardım tələbi ilə digər ailə üzvlərinə, eləcə də nəvəsinə qarşı iddia qaldırmamış, bu hal mübahisə predmeti olmamışdır.

Apellyasiya məhkəməsinin həmin normaya istinadı da əsassız olmuşdur.

MM-nin 673.1.2-ci maddəsinin məzmunu da apellyasiya məhkəməsi tərəfindən səhv təfsir olunmuşdur. Həmin norma təfsir edən məhkəmə hesab etmişdir ki, hədiyyə alanın hədiyyə verənə qarşı ailə münasibətlərindən irəli gələn öhdəliklərinə etinasız münasibət bəsləməsi, bağışlama müqaviləsinin ləğvinə əsas verir.

Bununla da məhkəmə kollegiyası qanunun məzmununu təhrif etmişdir.

Məhkəmə nəzərə almamışdır ki, hədiyyə alanın ailə hüquq münasibətlərinə uyğun olaraq onun üzərinə qoyulmuş vəzifələrin hədiyyə verən barəsində kobudcasına pozması halında bəxşiş müqaviləsinin ləğvinə əsaslar yaranmış olur.

Yəni qanunverici bu öhdəliklərin sadəcə olaraq pozulmasını deyil, onun kobudcasına pozulmasını əsas kimi nəzərdə tutmuşdur.

Lakin, apellyasiya məhkəməsi həmin normanın ziddinə olaraq pozuntu olmasa da, belə bir öhdəliklərə etinasızlığın ləğvin əsası kimi hesab olunması barədə izah vermişdir.

MM-nin 673.1.1, 673.1.2-ci maddələrinin məzmunundan görüldüyü, kimi hədiyyə alanın hədiyyə verənin və ya onun yaxın qohumlarının barəsində ağır hesab olunmayan cinayətlər törətməsi bağışlamanın ləğvi üçün əsas hesab olunmur. Eləcə də hədiyyə alanın ailə-hüquq münasibətlərindən yaranan öhdəlikləri sadəcə olaraq pozmasının deyil, kobudcasına pozmasının müqavilənin ləğvi üçün əsas olması nəzərdə tutulmuşdur.

Apellyasiya məhkəməsi hədiyyə alan tərəfindən ailə hüquq münasibətlərindən irəli gələn hansı öhdəliyi pozmasını göstərə bilməmişdir. İddia ərizəsində də iddiaçı hədiyyə alanın üzərinə düşən hansı öhdəliyi yerinə yetirməməsini göstərməmiş, bu barədə heç bir tələb irəli sürməmişdir. İddiaçı yalnız oğlu Abdul-Hüseyn Kərimovun ona qulluq etməməsini, xəstələnməsinə baxmayaraq onunla maraqlanmamasını göstərmiş və apellyasiya məhkəməsi Abdul-Hüseyn Kərimovun hədiyyə alan olmamasını nəzərə almamışdır.

Müqaviləni ləğv edən apellyasiya məhkəməsi daha sonra ona əsaslanmışdır ki, bəxşiş müqaviləsi bağlanan zaman Günay Cəfərova ərdə olmuş və 2005-ci ildən başqa ünvanda yaşamış, bununla da hədiyyəni qəbul etməmişdir.

MM-nin 666.1-ci maddəsinin tələbinə görə, bağışlama müqaviləsi hədiyyə alanın hədiyyəni qəbul etməsi ilə bağlanmış sayıldığından, hədiyyə alan hədiyyəni qəbul etmədiyindən, həmin Məcəllənin 669-cu maddəsinə əsasən nəyi isə bağışlamaq niyyəti ilə başqa şəxsə verən şəxsin hədiyyə alanın hədiyyəni qəbul edənədək istədiyi vaxt onu geri

götürə bilməsinin mümkünlüyü nəzərdə tutulduğundan, iddiaçı hədiyyəni qəbul etməmiş şəxsə onu geri götürməkdə haqlıdır.

Apellyasiya məhkəməsinin həmin mövqeyi də əsassız olmuşdur ona görə ki, MM-nin 178.1-ci maddəsində göstərilir ki, daşınmaz əmlaka mülkiyyət hüququ onun verilməsinin daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində qeydə alındığı andan əldə edənə keçir. Əgər qanuna müvafiq olaraq daşınmaz əmlak üzərində mülkiyyət hüququnun dövlət reyestrində qeydə alınmadan başqa şəxsə keçməsi mümkündürsə, onda şəxs bu barədə dövlət reyestrinə məlumat verməlidir.

Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestr Xidmətinin Gəncə ərazi İdarəsinin 19 aprel 2013-cü il tarixli məktubundan görüldüyü kimi, bəxşiş olunan ev Cəfərova Günay Abdul-Hüseyn qızının adına keçirilmiş və ona 11 noyabr 2011-ci il tarixdə 1511013895 nömrəli çıxarış verilmişdir.

Qanunverici daşınmaz əmlakın hədiyyə kimi qəbulunu onun qeydiyyatı ilə şərtləndirdiyindən hədiyyənin qəbul edilməməsi barədə apellyasiya məhkəməsinin gəldiyi nəticə göstərilən normanın tələblərinə ziddir.

Mülkiyyət hüququ qeydə alınmış cavabdehin həmin ünvanda yaşamaması hədiyyənin qəbul edilməməsi kimi şərtləndirilə bilməz. Mülkiyyətçi Günay Cəfərovanın mülkiyyətində olan evdən istifadə etmək onun hüququ olduğundan, bu hüquqdan istifadə etməməklə başqa ünvanda yaşaması mülkiyyət hüququnun itirilməsinə əsas ola bilməz.

Apellyasiya məhkəməsi daha sonra gəldiyi nəticəni onunla əsaslandırmışdır ki, MM-nin 359.3-cü maddəsinə əsasən, təmsilçi təmsil edilənin adından şəxsən özü barəsində əqdlər bağlaya bilməz. Evə dair bağışlama müqaviləsinin tərəfləri ata və qızı olmaqla, yaxın qohumlardır. Bu isə onu ehtiva edir ki, hədiyyə verənin nümayəndəsi onun maraqlarını tam şəkildə müdafiə edə bilməzdi. O, öz maraqlarını güdmüşdür ki, bu da nümayəndəlik institutunun mahiyyətinə ziddir.

Məhkəmə kollegiyası apellyasiya məhkəməsinin həmin mövqeyini də əsassız hesab etmişdir.

Belə ki, MM-nin 359.3-cü maddəsinə istinad edən məhkəmə kollegiyası bəxşiş müqaviləsi bağlanan zaman təmsil edilən Adilə

Mir-Yusif qızının adından etibarnamə əsasında çıxış edən Kərimov Abdul-Hüseyn Məmmədhüseyn oğlunun özü barəsində əqd bağlamasının nədə ifadə olunmasını göstərməmiş, gəlidi nəticəni əsaslandırmamışdır.

Eləcə də Abdul-Hüseyn Kərimovun anasının nümayəndəsi kimi öz qızı ilə müqavilə bağlamasının nümayəndəlik institutunun mahiyyətinə zidd olmasını qeyd edən apellyasiya instansiyası məhkəməsi bunun hüquqi əsaslarını, ziddiyyətin nədə ifadə olunmasını göstərə bilməmişdir.

Məhkəmə nəzərə almamışdır ki, bəxşiş müqaviləsi bağlanan zaman nümayəndənin əqd bağlamağa səlahiyyətsiz olması, qanunsuz olaraq əqd bağlaması müqavilənin ləğvi üçün deyil, etibarsızlığı üçün əsas hesab olunur. Hansı ki, iddiaçı belə bir tələblə iddia qaldırmamış və müqavilənin etibarsızlığını mübahisələndirməmişdir.

Əksinə, iddiaçı müqavilənin mövcudluğunu tanımış, qanunda nəzərdə tutulmuş əsaslar olduğundan onun ləğvini xahiş etmişdir.

Bununla bağlı da apellyasiya məhkəməsi iş üzrə ziddiyyətli nəticəyə gəlmişdir. Belə ki, həm bəxşiş müqaviləsinin etibarlı olmaması, onun bağlandığı andan etibarsız olması nəticəsinə gəlməklə müqavilənin qanunsuz olmasını vurğulamış, həm də bəxşiş müqaviləsinin qanuni əsaslarla bağlanması, lakin müqavilə bağlandıqdan sonra yaranmış əsaslara görə müqavilənin ləğv olunmalı olması nəticəsinə gəlmişdir.

MM-nin 673.3-cü maddəsinə əsasən imtina yalnız onun əsasının hədiyyə verənə məlum olduğu gündən bir il ərzində imtina haqqında bildirişin hədiyyə alana çatdığı halda qüvvədədir. Hədiyyə verənin həmin ilin sonunadək öldüyü halda imtina hüququ qalan müddət üçün onun vərəsələrinə keçir. Əgər hədiyyə alan hədiyyə verəni qəsdən öldürmüşsə və ya bağışlamamı ləğv etməkdə ona mane

olmuşsa, hədiyyə verənin vərəsələri bağışlamaqdan imtina edə bilərlər.

İş materiallarından hədiyyə verənin imtina barədə hədiyyə alana bildiriş göndərməsi müəyyən edilmir. Apellyasiya məhkəməsi iş üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən bu halı aydınlaşdırmamış, müqavilənin ləğvi barədə iddia qaldırılan zaman həmin normanın tələbinə əməl olunub-olunmamasını yoxlamamışdır.

Məhkəmə kollegiyası belə qənaətə gəlmişdir ki, apellyasiya məhkəməsində işə baxılarkən maddi hüquq norması düzgün tətbiq olunmamışdır.

MPM-nin 386-cı maddəsinə əsasən, maddi hüquq normaları o halda pozulmuş və ya düzgün tətbiq olunmamış hesab edilir ki, birinci instansiya məhkəməsi hüququn tətbiq edilməsində səhv buraxsın, tətbiq edilməli olan qanunu və ya digər normativ hüquqi aktı tətbiq etməsin, yaxud qanunu səhv təfsir etsin.

Apellyasiya məhkəməsi maddi hüquq norması kimi MM-nin 359.3, 366.1, 369, 673.1.1, 673.1.2-ci maddələrinin səhv təfsir etməklə maddi hüquq normalarını pozmuşdur.

Beləliklə, MPM-nin 418.1-418.2-ci maddələrinə əsasən maddi hüquq normalarının pozulması apellyasiya məhkəməsi qətnaməsinin ləğvi üçün əsas olduğundan kassasiya kollegiyası hesab etmişdir ki, kassasiya şikayəti qismən təmin edilməklə apellyasiya məhkəməsinin 22 may 2014-cü il tarixli qətnaməsi ləğv olunmalı, iş yenidən baxılması üçün həmin məhkəməyə göndərilməlidir.

Məhkəmə kollegiyası özünün iş üzrə gəlidi belə nəticə ilə əlaqədar olaraq müəyyən etmişdir ki, işə yenidən baxılarkən göstərilən qanun pozuntuları aradan qaldırılmalı, hədiyyə verənin imtinanın əsasları barədə hədiyyə alana bildiriş göndərib-göndərməməsi aydınlaşdırılmalı, bağışlamanın ləğvinə əsasların olub-olmaması müzakirə olunmalı, nəticəsindən asılı olaraq müvafiq qərar qəbul olunmalıdır.

İcarəyə verilmiş torpaq sahəsinin yaşayış binasının həyətində yerləşməklə ümumi istifadədə olması nəzərə alınmadığına və məhkəmə rəhbər tutduğu qanunları göstərməklə qətnaməni hüquqi cəhətdən əsaslandırmadığına görə apellyasiya məhkəməsinin qətnaməsi ləğv edilmişdir

Bakı şəhəri Nərimanov rayon Məhkəməsinin 29 mart 2013-cü il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı «Beynəlmiləl» MTK-nın cavabdeh Bakı şəhəri Nərimanov Bələdiyyəsinə, maraqlı şəxslər BŞİH, Bakı şəhəri Nərimanov RİH və A.A.İsmayilova qarşı Bakı şəhəri Atatürk prospektində yerləşən 33 saylı binanın ərazisində olan torpaq sahəsinə dair Bakı şəhəri Nərimanov Bələdiyyəsi tərəfindən verilmiş 09.12.2010-cu il tarixli 04 sayılı icarə müqaviləsinin etibarsız hesab edilməsi tələbinə dair iddiası rədd edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 08 aprel 2014-cü il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı “Beynəlmiləl” MTK-nın apellyasiya şikayəti qismən təmin edilərək Nərimanov rayon Məhkəməsinin 29 mart 2013-cü il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş, iş üzrə yeni qətnamə qəbul edilərək iddiaçı «Beynəlmiləl» MTK-nın və Bakı şəhəri, Atatürk prospekti 33 saylı yaşayış binasının sakinləri S.Q.Abdullayev, N.R.Əbdürrəhmanov, R.M. Rzayev, Z.Ə.Sadixova, S.Ə.Abdullayeva, Ş.V.Qasımova, M.M.Qurbanova, S.N.Qasimov və S.M.Qasimovanın cavabdeh Bakı şəhəri Nərimanov Bələdiyyəsinə, Bakı şəhəri Nərimanov RİH, BŞİH və A.A.İsmayilova qarşı icarə müqaviləsinin etibarsız hesab edilməsi, torpaq sahəsinin əvvəlki vəziyyətə qaytarılması barədə iddia tələbləri təmin edilməmişdir.

İddiaçı «Beynəlmiləl» MTK cavabdeh Bakı şəhəri Nərimanov Bələdiyyəsinə qarşı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək, Bakı şəhəri Atatürk prospektində yerləşən 33 saylı binanın ərazisində olan torpaq sahəsinə dair Bakı şəhəri Nərimanov Bələdiyyəsi tərəfindən bağlanmış 09.12.2010-cu il tarixli 04 sayılı icarə müqaviləsinin bağlandığı tarixdən etibarsız hesab edilməsi barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Bakı şəhəri Nərimanov RİH, BŞİH və A.A.İsmayilov iş üzrə maraqlı şəxs qismində cəlb edilmişdir.

İddia tələbi onunla əsaslandırılmışdır ki, hazırki mübahisənin predmeti Bakı şəhəri

Atatürk prospekti 33 saylı binanın həyətini sahəsidir. Həmin sahə 1963-cü ildən bina sakinlərinin daimi istifadəsində olmuş və uşaqların istirahəti üçün nəzərdə tutulmuşdur. Həmin ərazidə 70-ə yaxın çox illik ağaclar əkilmişdir. Cavabdeh Nərimanov rayon Bələdiyyəsi həmin ərazini Masallı rayonunda qeydiyyatda olan şəxsə guya abadlaşdırmaq məqsədilə icarəyə vermişdir. Abadlaşdırmağın meyarı əkmək, təmizləmək və abadlaşdırmaqdır, lakin hazırda mübahisəli torpaq sahəsində abadlıq işləri görülmür, əksinə həmin ərazidə olan ağaclar kəsilir. Həmin ərazinin icarəyə verilməsi barədə 09 dekabr 2010-cu il tarixli müqavilədə tərəflərin hüquq və vəzifələrinə nəzər saldıqda müqavilənin bağlanmasına əsas kimi hüquqi baza kimi 97 saylı 10 oktyabr 2007-ci il tarixli müqavilə göstərilmişdir. Həmin müqavilədə hüquqi şəxs Nərimanov rayon Bələdiyyəsi, icarəçi kimi Masallı rayonu Ərəkvən kənd sakini A.A.İsmayilov qeyd olunur. Torpağın icarəyə verilməsinə əsas kimi tərəfin 07.10.2007-ci il tarixli, i-9 sayılı ərizəsi və 04.10.2007-ci il tarixli iclasının 10 sayılı protokolu göstərilmişdir. Həmin ərazinin Nərimanov Bələdiyyəsinin ərazisinə aid olması və həmin ərazinin statusunun kim tərəfindən müəyyən edilməsi barədə dəfələrlə Nərimanov Bələdiyyəsinə müraciət edilmişdir, lakin cavab verilməmişdir. Son olaraq qeyd edilmişdir ki, həmin ərazi «Beynəlmiləl» MTK-ya məxsusdur və bu səbəbdən məhkəmədən Bakı şəhəri Atatürk prospektində yerləşən 33 saylı binanın ərazisində olan torpaq sahəsinə dair Bakı şəhəri Nərimanov Bələdiyyəsi tərəfindən bağlanmış 09.12.2010-cu il tarixli 04 sayılı icarə müqaviləsinin bağlandığı tarixdən etibarsız hesab edilməsi barədə qətnamənin qəbul edilməsi xahiş olunmuşdur.

İddiaçı «Beynəlmiləl» MTK-nın nümayəndəsi məhkəmə iclasında verdiyi izahatına əlavə olaraq bildirmişdir ki, həmin ərazinin Nərimanov rayon Bələdiyyəsinin ərazisinə aid olub – olmamasının müəyyən

edilməsi barədə dəfələrlə Bələdiyyəyə müraciət edilmiş, lakin bununla bağlı hər hansı sənəd təqdim edilməyərək, sadəcə olaraq həmin ərazidə hər hansı söküntü və tikinti işlərinin aparılmadığı bildirilmişdir. Bələdiyyə belə bir müqaviləni bağlamaq səlahiyyətində olmuş olsa belə, müqavilənin bağlanması ilkin olaraq həmin ərazinin sakinlərinə təklif olunmalı idi. Əslində isə həmin ərazi «Beynəlmiləl» MTK-ya məxsusdur. Onlarda olan məlumata görə həmin ərazidə bina tikintisi nəzərdə tutulmuşdur. Məhkəmənin hazırlıq iclasından sonra həmin əraziyə ağır texnika gətirilmiş və abadlaşdırma adı ilə orada olan çoxillik ağaclar kəsilmiş, sahə viran qoyulmuşdur. Göstərilənlər hazırda həmin ərazidə çəkilmiş fotosəkillərlə də öz təsdiqini tapır. Bu gedişlə məhkəmə baxışının sonunədək həmin ərazidə hər hansı ağac qalmaq və artıq sakinlərin istirahət yeri tamamilə məhv ediləcəkdir. Bundan başqa, iddiaçı tərəf Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 78-ci maddəsi ilə təsbit olunmuş hüquqlarını tələb edir. Ətraf mühitin qorunması hər bir vətəndaşın borcudur və iddiaçı olaraq vətəndaş hüquqlarının qorunmasını tələb edirlər. Həmin ərazidə ağacların qırılması orada yaşayan vətəndaşları haqlı narazılıqlarına səbəb olmuşdur. Çünki həmin ərazi vətəndaşların istirahət yeri olub, orada müxtəlif növ meyvə ağacları və uşaqların istirahəti üçün yellənçəklər olub. Lakin iddiaçı tərəf bütün bunlardan məhrum olmuşdur. Hesab edir ki, bələdiyyə üzvləri bina sakinləri tərəfindən seçildiyindən, icarə müqaviləsi Ağadın İsmayılovla yox elə onlarla da bağlanmalı idi. Göstərilənləri nəzərə alaraq məhkəmədən iddia tələblərinin təmin olunmasını xahiş etmişdir.

İddiaçı «Beynəlmiləl» MTK-nin sədri Z.Ə.Sadıxova məhkəmə iclasında iddia tələbinin dəlillərinə uyğun şəkildə izahat vermiş və əlavə olaraq qeyd etmişdir ki, 1963-cü ildən 1974-cü ilə qədər bu bina tikilib və 40 ildir ki həmin bağdan binanın sakinlər istifadə edirlər. Həmin torpaq sahəsi əslində elə «Beynəlmiləl» MTK-ya aiddir. Bələdiyyə tərəfindən həmin torpaq sahəsinə dair bağlanmış ilkin müqavilədə həmin müqavilənin məqsədi kimi abadlaşdırma, ikinci müqavilədə isə qeyri-müəyyən şəkildə “cari məqsədlər” kimi göstərilmişdir. Lakin həmin ərazidə abadlıq işlər

əvəzinə söküntü işləri aparılır və vaxtilə onların əkdikləri meyvə ağacları hamısı kəsilir. Məhkəmə baxışı dövründə həyətdə ağacların kəsildiyini görüb həyətdə düşmüş, nə baş verdiyini soruşduqda ona bildirmişlər ki, kəsilən ağaclar hamısı köhnə ağaclardır, həmin ağacların yerinə həmişəyaşıl ağaclar əkiləcəkdir. Ora bina sakinlərinin istirahət bağı olub, uşaqlar üçün istirahət yeri olub. İndi də kimsə orada obyekt tikmək istəyir. Həmin torpağın bələdiyyəyə məxsusluğuna dair hər hansı sənəd yoxdur, belə olan halda hansı əsasla onlar həmin torpaq sahəsinə dair icarə müqaviləsi bağlayırlar. Hətta bağlayırlarsada ilk növbədə bu «Beynəlmiləl» MTK-ya təklif olunmalıdır.

Cavabdeh Bakı şəhəri Nərimanov Bələdiyyəsinin nümayəndəsi məhkəmə iclasında verdiyi izahatında iddia tələbini qəbul etmədiklərini bildirərək müqavilənin etibarsızlığı ilə bağlı iddia tələbinin əsaslarının olmadığını qeyd etmişdir. Əlavə olaraq bildirmişdir ki, iddiaçının iddia qaldırmaq hüququ belə yoxdur, iddiaçı özünə aid olmayan torpaqla bağlı iddia qaldırır. Həmin torpaq sahəsi bələdiyyənin balansındadır və bələdiyyələrin öz torpaqlarına sərəncam vermək hüquqları vardır, digər torpaq sahələri kimi bu torpaq sahəsi də 2000-ci il tarixdə Bakı şəhəri İcra Hakimiyyəti tərəfindən ayrılmışdır. BŞİH Başçısının 26 sentyabr 2000-ci il tarixli sərəncamını və həmçinin Nərimanov rayon Bələdiyyəsinə aid olan torpaq sahələrinin sxemini məhkəməyə təqdim edərək sxemdə qara rənglə göstərilmiş sahələrin Nərimanov rayon Bələdiyyəsinə aid torpaqlar olduğunu göstərmişdir. Həmçinin «Torpaq İslahatı Haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununun 7-ci maddəsinə əsasən müvafiq ərazi vahidi daxilində dövlət mülkiyyətində saxlanılan və xüsusi mülkiyyətə verilən torpaqlar çıxılmaqla qalan torpaqlar bələdiyyə mülkiyyətinə verilir. Bələdiyyə mülkiyyətində olan torpaqlara sərəncam verilməsini, həmin torpaqların istifadəsi və mühafizəsi sahəsində idarəetməni bələdiyyələr həyata keçirirlər. Bu baxımdan da həmin torpaq sahəsi bələdiyyənin mülkiyyətinə aiddir və tam qanuni əsaslarla da həmin torpaq sahəsi abadlıq işlərinin aparılması məqsədilə 09 dekabr 2010-cu il tarixli müqavilə ilə Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı

A.İsmayılova icarəyə verilmişdir. Həmin müqavilə bağlanan zaman təyinatı ilə bağlı tərəflər arasında qarşılıqlı razılıq olmuşdur. İddiaçı tərəfin həmin ərazidə binanın tikiləcəyi ilə bağlı göstəridiyi halların isə hamısı ehtimaldır, bina tikilsəydi müqavilə bağlanan tarixdən dərhal sonra elə tikilərdi. Həmçinin bu günədək «Beynəlmiləl» MTK tərəfindən Nərimanov Bələdiyyəsinə həmin torpaq sahəsinin icarəyə götürmək istəyi ilə bağlı da hər hansı müraciət olunmayıb və Bələdiyyə də mülkiyyətində olan torpaqlara dair icarə müqaviləsinin bağlanması zamanı sakinlərə hesabat verməli deyildir. Mübahisəli ərazidə abadlıq işlərinin və ya hər hansı bir işlərin aparılması orada yaşayan vətəndaşlar üçün xoş olmaya bilər, lakin hər bir tələb üçün hüquqi əsas olmalıdır çünki həmin torpaq sahəsinin kooperativə hər hansı aidiyyəti yoxdur və belə olan halda iddiaçının hazırkı iddianı qaldırmaq hüququ belə yoxdur. Mübahisəyə məhkəmədə baxıldığı müddətdə həmin ərazidə olan ağacların kəsilməsi və budanması müqavilə şərtlərinə uyğun olmuş və Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin razılıq məktubu əsasında aparılmışdır. Odur ki, məhkəmədən göstərilənlərin nəzərə alınmasını və iddia tələbinin əsassız olduğundan rədd edilməsini xahiş etmişdir.

Maraqlı şəxs Bakı şəhəri Nərimanov RİH-in nümayəndəsi məhkəmə iclasında çıxış edərək izahatında bildirmişdir ki, mübahisəli torpaq sahəsi icarə müqaviləsi əsasında icarəyə verilmişdir, vətəndaşla bələdiyyə arasında bağlanan müqavilədir. İddia tələbi isə hüquq olmayan şəxs tərəfindən verilib. Bu səbəbdən iddia tələbinin əsassız olduğundan rədd edilməsini xahiş etmişdir. Onda olan məlumata görə mübahisəli torpaq sahəsində hər hansı tikinti işləri aparılmır, torpaq sahəsi bələdiyyənin mülkiyyətindədir, icra hakimiyyətinin balansında deyildir.

İş üzrə yuxarıda göstərilən məhkəmə aktları qəbul edilmişdir.

İddiaçı “Beynəlmiləl” MTK verdiyi kassasiya şikayətində Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 08 aprel 2014-cü il tarixli qətnaməsinin ləğv edilərək, işin yenidən baxılması üçün apellyasiya

instansiyası məhkəməsinə göndərilməsi barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayəti onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması və düzgün tətbiq edilməməsi, o cümlədən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 39, 78, 143, 144-cü maddələrinin, “Bələdiyyələrin statusu haqqında Qanunun 48-ci maddəsi, Torpaq Məcəlləsinin 86-c maddəsinin, MPM-nin 217.1, 218.1, 220.4-cü maddələrinin tələblərinin pozulması ilə çıxarılmış, nəticədə əsassız və qanunsuz qətnamə qəbul edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası qəbul etdiyi qətnaməni onunla əsaslandırılmışdır ki, Bakı şəhəri İcra Hakimiyyəti Başçısının «bələdiyyələrin torpaqları və mülkiyyətlərinin müəyyən edilməsi və onlara təhvil verilməsi haqqında» 26 sentyabr 2000-ci il tarixli 914 nömrəli Sərəncamı və ona olan əlavəyə əsasən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə 24 dekabr 1999-cu il tarixli Fərmanının icrası ilə əlaqədar Nərimanov rayonu üzrə 311,22 hektar torpaq sahəsi sərəncama edilmiş əlavədə göstərilən sərhədlər daxilində Nərimanov Bələdiyyəsinə təhvil verilmişdir.

Təyin edilmiş ekspertiza tərəfindən müəyyən edilmişdir ki, Nərimanov Bələdiyyəsi tərəfindən İsmayılov Ağaddin Abusət oğluna 09 dekabr 2007-ci il tarixli, 04 sayılı icarə müqaviləsi əsasında icarəyə verilmiş Bakı şəhəri, Atatürk prospekti 33 ünvanında yerləşən 200 kv.m torpaq sahəsi Nərimanov Bələdiyyəsinin mülkiyyətinə verilməsi nəzərdə tutulan torpaq sahəsinin hüdudları daxilindədir.

İddiaçı «Beynəlmiləl» Mənzil Tikinti Kooperativi, eləcə də həmin binanın sakinləri mübahisəli torpaq sahəsinin yaşayış binasının istifadəsinə ayrılmış torpaq sahəsi olmasına istinad edərək hazırkı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət etsələr də, torpaq sahəsinin Bakı şəhəri, Atatürk prospekti 33 ünvanında yerləşən yaşayış evinin istifadəsinə ayrılmasına dair qanunla müəyyən edilmiş qaydada hər hansı bir sübut təqdim etməmişlər,

cavabdeh tərəf isə iddianı qəbul etməyərək iddiaya etirazını bildirmişdir.

İddiaçı «Beynəlmiləl» MTK tərəfindən mübahisələndirilən torpaq sahəsinin onlara aid olmasının təsdiqi kimi təqdim etdiyi sənədlər mənzil tikinti kooperativinə daxil olan binaların layihə və tikinti-smeta sənədləri olmaqla, həmin sənədlərdə mübahisəli torpaq sahəsinin iddiaçıya ayrılması və onun istifadəsinə verilməsi barədə hər hansı qeyd yoxdur.

Mübahisəli torpaq sahəsinin başqa təyinatla istifadə edilməsinin «Beynəlmiləl» MTK-nın və həmin bina sakinlərinin yaşayış binasına giriş-çixışlarına maneə olması və ya hər hansı digər hüquqlarına toxunub-toxunmamasının müəyyən edilməsi üçün ekspertiza qarşısında sual qoyulmuş və ekspertiza rəyində göstərilmişdir ki, «Beynəlmiləl» MTK-ya məxsus yaşayış binasının giriş hissəsi ilə mübahisəli torpaq sahəsi arasında 14-18 metr məsafə olmaqla həmin torpaq sahəsinin təyinatı üzrə istifadə edilməsi «Beynəlmiləl» MTK-ya məxsus yaşayış binasına hər hansı maneəçilik törətmir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi nəticə ilə bağlı kassasiya instansiyası məhkəməsi aşağıdakıları qeyd etmişdir.

İş materiallarında olan torpaq sahəsinin icarəyə verilməsinə dair 10 oktyabr 2007-ci il tarixli 97 nömrəli müqavilənin təsdiq olunmuş surətindən görünür ki, Bakı şəhəri Atatürk prospekti ev 33 ünvanında yerləşən 200 kv.m torpaq sahəsi Nərimanov rayon Nərimanov Bələdiyyəsi tərəfindən 04.10.2007-ci il tarixli Ə-42 sayılı ərizə və 04.10.2007-ci il tarixli iclasın 10 sayılı protokolu əsasında mövcud istifadə məqsədilə icarəçi Əliyev Himalay Əli oğluna 15 il müddətinə icarəyə verilmişdir.

Torpaq sahəsinin icarəyə verilməsinə dair 09 dekabr 2010-cu il tarixli 04 nömrəli müqavilənin təsdiq olunmuş surətindən (10 oktyabr 2007-ci il tarixli 97 nömrəli müqaviləni addan-ada dəyişmə) görünür ki, Bakı şəhəri Atatürk prospekti ev 33 ünvanında yerləşən 200 kv.m torpaq sahəsi Nərimanov rayon Nərimanov Bələdiyyəsi tərəfindən 07.12.2010-cu il tarixli i-19 sayılı ərizə və 04.10.2007-ci il tarixli iclasın 10 sayılı protokolu əsasında icarəçi A.A.İsmayilov 15 il müddətinə icarəyə verilmişdir.

İş materiallarında olan Bakı şəhəri İcra Hakimiyyəti Başçısının «bələdiyyələrin torpaqları və mülkiyyətlərinin müəyyən edilməsi və onlara təhvil verilməsi haqqında» 26 sentyabr 2000-ci il tarixli 914 nömrəli sərəncamının və ona olan əlavənin surətindən görünür ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin «Bələdiyyələrin əraziləri və torpaqları haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə» 24 dekabr 1999-cu il tarixli Fərmanına əsasən Nərimanov rayonu üzrə 311,22 hektar torpaq sahəsinin sərəncama edilmiş əlavədə göstərilən sərhədlər daxilində Nərimanov Bələdiyyəsinə təhvil verilməsi qərara alınmışdır.

Birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən torpaq sahəsinin yerləşdiyi əraziyə 06.02.2013-cü il tarixdə keçirilmiş yerli baxış zamanı mübahisəli torpaq sahəsinin şümləndiyi, ağacların kəsildiyi və 3 ədəd kəsilmiş ağac kötüyünün olduğu müəyyən olunmuşdur. Mübahisəli torpaq sahəsində hər hansı bir tikinti işlərinin aparılması müəyyən edilməmişdir.

Azərbaycan Respublikası DİN-in BPQMİ-nin MAPS üzrə məlumat şöbəsi tərəfindən 01.02.2013-cü il tarixdə verilmiş arayışdan görünür ki, 05.05.1969-cu il tarixdə Masallı rayonunun Ərkivan kəndində anadan olmuş A.A.İsmayilov Masallı rayonu Ərkivan kəndində qeydiyyatdadır.

İş üzrə təyin edilmiş məhkəmə tikinti-texniki ekspertizalarının rəylərindən görünür ki, mübahisəli torpaq sahəsinin Nərimanov rayon Bələdiyyəsinin mülkiyyətinə verilməsi nəzərdə tutulan torpaq sahələrinin hüdudları daxilində yerləşdiyini, eləcə də «Beynəlmiləl» MTK-ya məxsus yaşayış binasını giriş hissəsi ilə mübahisəli torpaq sahəsi arasında məsafənin 14.0-18.0 metr təşkil etdiyini nəzərə alaraq, həmin torpaq sahəsinin təyinatı üzrə istifadə edilməsinin «Beynəlmiləl» MTK-ya məxsus yaşayış binasının hər hansı maneəçilik törətməsi müəyyən olunmadı.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinin Bakı şəhər şöbəsinin 06.02.2014-cü il tarixli, 01/04-225 sayılı məktubu ilə təqdim edilmiş mütəxəssis rəyinə əsasən Nərimanov rayon Bələdiyyəsi tərəfindən İsmayilov Ağa Abusət oğluna 09 dekabr 2007-ci il tarixli, 04 sayılı icarə

müqaviləsinə əsasən icarəyə verilmiş Bakı şəhəri Atatürk prospekti 33 ünvanında yerləşən mübahisələndirilən 200 kv.m torpaq sahəsinin Nərimanov rayon Bələdiyyəsinin mülkiyyətinə verilməsi nəzərdə tutulan torpaq sahəsinin hüdudları daxilində olduğu müəyyən edilir. Eyni zamanda Atatürk prospekti 33 ünvanında yerləşən yaşayış binasının istifadəsində olan torpaq sahəsinin «Beynəlmiləl» MTK-ya ayrılması barədə ilkin torpaqayırma sənədləri iş materiallarında olmadığından, mübahisəli torpaq sahəsinin «Beynəlmiləl» MTK-ya məxsus olmasını müəyyən etmək mümkün olmamışdır.

Göründüyü kimi qeyd olunan ekspertiza rəylərində mübahisəli torpaq sahəsinin Nərimanov rayon Bələdiyyəsinin mülkiyyətində olması deyil, mülkiyyətinə verilməsi nəzərdə tutulan torpaq sahəsinin hüdudları daxilində olması göstərilmiş, beləliklə Masallı rayonunun Ərkivan kəndində yaşayan A.A.İsmayilova icarəyə verilmiş yuxarıda göstərilən mübahisəli torpaq sahəsinin qanuna müvafiq qaydada Nərimanov rayon Bələdiyyəsinin mülkiyyətində olması iş materiallarından görünür.

İddiaçılar isə mübahisəli torpaq sahəsinin 1963-cü ildə yaradılmış «Beynəlmiləl» MTK-ya məxsus olmaqla 1974-cü ildə tikilib təhvil verilmiş Bakı şəhəri Atatürk prospektində yerləşən 33 sayılı binada yaşayan şəxslərin müddətsiz istifadəsinə verilməsini göstərmişlər.

Azərbaycan Respublikası Torpaq Məcəlləsinin 5-ci maddəsinin 1-ci bəndinə əsasən Azərbaycan Respublikasında torpaq sahəsi üzərində dövlət, bələdiyyə və xüsusi mülkiyyət növləri mövcuddur. Bütün mülkiyyət növləri bərabər hüquqludur və dövlət tərəfindən qorunur.

Həmin Məcəllənin 46.1-ci maddəsinə görə isə dövlət mülkiyyətində olan torpaqlara dövlət hakimiyyət orqanlarının yerləşdiyi torpaqlar, dövlət müəssisə, idarə və təşkilatlarının daimi istifadəsində olan və ya dövlət obyektlərinin tikintisi layihələşdirilmiş torpaqlar ... və sair daxildir.

İddiaçıların göstərdiklərindən əlavə iş materiallarında olan digər məlumatlara görə də mübahisəli torpaq sahəsi faktiki olaraq həmin ünvandakı yaşayış evində yaşayan şəxslərin istifadəsində olmaqla orada çoxlu sayda ağaclar

əkilmiş, yaşıllıqlar salınmışdır. Lakin yerində baxış keçirilərkən məhkəmə tərəfindən həmin sahədəki torpaq sahəsinin şumlandığı və ağacların kəsildiyi və ərazinin çəpərləndiyi müəyyən edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Torpaq Məcəlləsinin 47-ci maddəsinin 1-ci bəndinə əsasən torpaq üzərində bələdiyyə mülkiyyəti "Torpaq islahatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq, bələdiyyə mülkiyyətinə ayrılan torpaqlar, habelə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada, başqa torpaq mülkiyyətçilərindən bələdiyyələrə keçən torpaqlar hesabına yaranır.

Həmin maddənin 2-ci bəndinə əsasən bələdiyyə mülkiyyətinə aid torpaqlar ümumi istifadədə olan torpaqlara, hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsində olan torpaqlara və ehtiyat fondu torpaqlarına ayrılır.

Qeyd olunan maddənin 3-cü bəndinə görə ümumi istifadədə olan torpaqlara, bir qayda olaraq, şəhərlərin, qəsəbələrin və kənd yaşayış məntəqələrinin - küçələrin, meydanların, parkların, meşə-parkların altındakı torpaqlar, habelə ümumi istifadədə olan digər yerli əhəmiyyətli obyekt və qurğuların yerləşdiyi torpaqlar aiddir.

Adı çəkilən Məcəllənin 86-cı maddəsinin 2-ci bəndinə görə bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş dövlət torpaqları, ümumi istifadədə olan, habelə hüquqi və fiziki şəxslərin istifadəsində və icarəsində olan bələdiyyələrin kənd təsərrüfatına yararlı torpaqları alqı-satqı obyektinə ola bilməz.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi qeyd olunan maddi hüquq normalarının tələblərini pozaraq, mübahisəli torpaq sahəsinin qanuni əsasla icarəyə verilməsi, həmin torpaq sahəsinin Nərimanov rayon Bələdiyyəsinə məxsus olması yuxarıda göstərilən icarə müqaviləsinin etibarsız sayılması üçün qanunda nəzərdə tutulmuş əsasların müəyyən edilməməsi, həmin torpaq sahəsinin icarəyə verilməklə təyinatı üzrə istifadə edilməsi və «Beynəlmiləl» MTK-ya məxsus yaşayış binasının sakinlərinə hər hansı maneəçilik törətməməsi nəticəsinə gələrək mübahisəli torpaq sahəsinin iddiaçıların yaşadığı binanın həyətində yerləşməklə ümumi istifadədə olan torpaqlar kateqoriyasına aid edilməsini nəzərə almadan iddia tələbinin

rədd edilməsi barədə qətnamə qəbul etmiş, bununla da həm Azərbaycan Respublikası Torpaq Məcəlləsinin yuxarıda qeyd olunan maddələrinin tələblərini həm də Mülki Məcəllənin 337.1-ci maddəsinin tələblərini pozmuşdur. Həmin maddəyə əsasən Mülki Məcəllədə müəyyənləşdirilmiş şərtləri pozmaqla bağlanmış əqd etibarsızdır. Etibarsız əqdlər mübahisə edilən əqdlər və ya əhəmiyyətsiz əqdlər ola bilər.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi hüquq normaları ilə yanaşı həm də prosessual hüquq normalarının tələbləri pozulmuşdur.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası MPM-nin 217.1, 217.2-ci maddələrinin tələbinə əsasən məhkəmənin qətnaməsi qanuni və əsaslı olmalıdır. Qətnamə mübahisəli hüquq münasibətinin yarandığı zaman qüvvədə olan maddi hüquq normalarına və işin baxılması zamanı qüvvədə olan prosessual hüquq normalarına uyğun çıxarılmalıdır.

Həmin Məcəllənin 218.1-ci maddəsinin tələbinə görə qətnamə çıxarıldıqda hakim sübutları qiymətləndirir, iş üçün əhəmiyyətli olan nə kimi halların müəyyən edildiyini, nə kimi halların müəyyən edilmədiyini, tərəflərin hansı hüquqi münasibətdə olmalarını, həmin iş üzrə hansı qanunun tətbiq edilməli olduğunu və iddianın təmin olunub-olunmadığını müəyyən edir.

Qeyd olunan Məcəllənin 220.4-cü maddəsinin tələbinə görə isə qətnamənin əsaslandırıcı hissəsində işin məhkəmə tərəfindən müəyyən edilən halları, işin halları barədə məhkəmənin əsaslandırıldığı sübutlar və məhkəmənin bu və ya digər sübutları və iclasda iştirak edən şəxslərin istinad etdiyi qanun və hüquqi aktları rədd etmək üçün gətirdiyi dəlillər, habelə məhkəmənin qətnamə çıxararkən rəhbər tutduğu qanunlar və normativ-hüquqi aktlar göstərilməlidir. Göründüyü kimi prosessual qanunvericilik məhkəmədən qanunda nəzərdə tutulan digər hallarla yanaşı, həm də çıxardığı qətnamədə rəhbər tutduğu qanunlara və ya normativ hüquqi aktlara istinad edilməsini imperativ formada tələb edir.

Prosessual qanunun qeyd olunan normalarının tələblərinə məhkəmə tərəfindən işə baxılarkən və qətnamə qəbul edilərkən riayət

olunmasının zəruriliyi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin bir sıra qərarlarında da şərh olunmuşdur.

S.Əliyevanın şikayəti üzrə 31 may 2006-cı il tarixli qərarında şərh olunmuşdur ki, məhkəmə sübutlara obyektiv, qərəzsiz, hərtərəfli və tam baxdıqdan sonra həmin sübutlara tətbiq edilməli hüquq normalarına müvafiq olaraq qiymət verir. Məhkəmənin qətnaməsi qanuni və əsaslı olmalıdır. Qətnamə işin baxılması və həll olunması zamanı qüvvədə olan maddi və prosessual hüquq normalarına uyğun çıxarılmalıdır (MPM-nin 81, 88, 217.1 və 218.1-ci maddələri).

Mülki prosessual qanunvericiliyin göstərilən müddəalarından irəli gələrək məhkəmə, özü tərəfindən müəyyən olunmuş işin hallarını və qənaətini formalaşdıran sübutları, bu və ya digər sübutları rədd etmək üçün istinad etdiyi dəlilləri və rəhbər tutduğu qanunları qətnamədə göstərməklə onu hüquqi cəhətdən əsaslandırmalıdır. Məhkəmə sübutları sadalamaqla kifayətlənməməli, hər bir sübutun, o cümlədən şahid ifadələrinin məzmunu qətnamədə şərh edilməli, sübutlar əlaqələndirməli, araşdırılan sübutların qəbul edilib-edilməməsinin səbəbləri aydın əsaslandırmamışdır.

Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi gəldiyi nəticənin maddi hüquqi əsasını, yəni rəhbər tutduğu hansı maddi hüquq normasına və ya normativ hüquqi akta istinad etməklə iddia tələbinin rədd edilməsini qəbul etdiyi qətnamədə göstərməmiş, bununla da prosessual qanunun yuxarıda göstərilən normalarının tələbləri də pozulmuşdur.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 418.1-ci maddəsinə əsasən maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq olunmaması apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və qərardadının ləğv edilməsi üçün əsasdır.

Həmin Məcəllənin 418.4, 418.4.7-ci maddələrinin tələbinə görə isə işə məhkəmənin qəbul etmiş olduğu qətnamədə, qərardadda məhkəmənin rəhbər tutduğu qanuna və ya digər normativ hüquqi akta istinad olunmamışsa apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi və ya qərardadı şikayətin dəlillərindən asılı olmayaraq ləğv edilməlidir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normaları pozulduğuna görə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 18 sentyabr 2014-cü il tarixli qərarı ilə kassasiya şikayəti

qismən təmin olunaraq Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 08 aprel 2014-cü il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş və iş yenidən baxılması üçün həmin məhkəməyə göndərilmişdir.

İddianın hüquqi təbiətinə və xarakterinə görə onun məhkəmə aidiyyəti düzgün müəyyən edilmədiyindən həmin iddia mümkün sayılmamışdır

İddiaçı Məmmədov Hilal Əlif oğlu (bundan sonra mətnə iddiaçı) cavabdehlər Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinə və Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğuna qarşı Bakı şəhər Səbail rayon məhkəməsində iddia qaldırıb Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi və Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun 04 iyul 2012-ci il tarixli məlumatı yayması ilə bağlı hərəkətinin qanunsuz hesab edilməsi, həmin orqanların ondan üzr istəməsi və ona vurulan mənəvi zərərin əvəzi olaraq onun xeyrinə 50000 manat tutulması və təqsirsizlik prezumpsiyası hüququnun pozulması barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Bakı şəhəri Səbail rayon məhkəməsinin 20 sentyabr 2012-ci il tarixli qərarı ilə iddia ərizəsinin Azərbaycan Respublikası Mülki-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra MPM-nin) 152.1.3-cü maddəsinə əsasən iddiaçıya geri qaytarılması qərara alınmış və iddiaçıya ümumi qaydada 2 sayılı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinə müraciət edə bilməsi hüququ izah edilmişdir.

Həmin qərardaddan iddiaçı tərəfindən verilmiş şikayət Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 23 noyabr 2012-ci il tarixli qərarı ilə təmin edilmiş, Bakı şəhəri Səbail rayon məhkəməsinin 20 sentyabr 2012-ci il tarixli qərarı ilə ləğv edilərək iş iddia ərizəsinin mümkünlüyü və icraata qəbul edilməsi məsələsinin yenidən müzakirə edilməsi üçün Səbail rayon məhkəməsinə qaytarılmışdır.

Bakı şəhəri Səbail rayon məhkəməsinin 18 fevral 2013-cü il tarixli qərarı ilə iş aidiyyəti üzrə baxılması üçün 1 sayılı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinə göndərilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin 19 aprel 2013-cü il tarixli qərarı ilə Bakı şəhər

Səbail rayon məhkəməsinin 18 fevral 2013-cü il tarixli qərarı dəyişdirilmədən saxlanılmış, iddiaçının şikayəti təmin edilməmişdir.

1 sayılı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 18 oktyabr 2013-cü il tarixli qərarı ilə iddia tələbi rədd edilmişdir.

Birinci instansiya məhkəməsinin qərarından iddiaçı tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayəti Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 21 yanvar 2014-cü il tarixli qərarı ilə təmin edilməmiş, iş birinci instansiya məhkəməsinin 18 oktyabr 2013-cü il tarixli qərarı ilə dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin iş üzrə qərarının ləğv edilib iddianın təmin olunması barədə yeni qərar qəbul edilməsinə dair iddiaçı tərəfindən verilmiş kassasiya şikayəti Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 12 iyun 2014-cü il tarixli qərarı ilə qismən təmin edilib Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 21 yanvar 2014-cü il tarixli qərarı ləğv edilmiş və iş yenidən baxılması üçün Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə göndərilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 09 sentyabr 2014-cü il tarixli qərarı ilə iddiaçının apellyasiya şikayəti təmin edilməmiş, 1 sayılı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinin 18 oktyabr 2013-cü il tarixli qərarı isə dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

İş materiallarından görünür ki, Bakı şəhər Nizami RPİ-nin İstintaq Şöbəsinin 21 iyun 2012-ci il tarixli qərarı ilə iddiaçı barəsində Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra CM-nin) 234.4.3-cü maddəsi ilə cinayət işi başlanılmış və həmin Şöbənin 22 iyun 2012-ci il tarixli qərarı ilə iddiaçı H.Ə.Məmmədov təqsirləndirilən şəxs qismində

cəlb edilərək CM-nin 234.4.3-cü maddəsi ilə ittiham elan edilmişdir.

Həmçinin iş materiallarına əsasən, Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun Ağır Cinayətlərə dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsinin 23 noyabr 2012-ci il tarixli qərarı ilə iddiaçı CM-nin 274, 283.2.2-ci və 234.4.3-cü maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunmuş və ona həmin maddələrlə yeni ittiham elan edilmişdir.

İş materiallarına əlavə olunmuş Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Baş İstintaq və Təhqiqat İdarəsi tərəfindən birinci instansiya məhkəməsinə ünvanlanmış 29 avqust 2013-cü il tarixli, 005-8257-1213 sayılı məktubda göstərilir ki, vətəndaş Hilal Məmmədovun 21 iyun 2012-ci ildə satış məqsədi ilə istintaqa məlum olmayan mənbədən qanunsuz olaraq külli miqdarda narkotik vasitə olan 33,475 qram heroini əldə edib saxlaması faktı üzrə Bakı şəhəri, Nizami RPİ-nin İstintaq Şöbəsinə CM-nin 234.4.3-cü maddəsi ilə cinayət işi başlanılmış, Hilal Məmmədov 2012-ci il iyunun 21-də şübhəli şəxs qismində tutulmuş, iyunun 22-də ona CM-nin 234.4.3-cü maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş ittiham elan olunaraq barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilmişdir. Təqsirləndirilən şəxs Məmmədov Hilal Əlif oğlunun əməlinə CM-nin 234.4.3-cü maddəsindən əlavə digər maddələrin tərkib əlamətləri olduğundan və istinad edilən cinayətlərin ayrı-ayrı istintaq orqanlarına aid olduğundan cinayət işi istintaq aidiyyəti məsələsinin həll edilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna göndərilmiş, istintaqın davam etdirilməsi Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsinə həvalə edilmişdir.

İddiaçı hazırkı iddia ilə məhkəməyə müraciət etmiş və iddia tələbini onunla əsaslandırmışdır ki, cavabdehlərin onun barəsində təsdiqini tapmamış məlumatları yaymaları nəticəsində onun hüquqları pozulmuşdur.

İş üzrə yuxarıda qeyd edilən məhkəmə aktları qəbul edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının 09 sentyabr 2014-cü il tarixli qərarından narazı qalaraq iddiaçı həmin qərardan Ali Məhkəmənin

İnzibati-İqtisadi Kollegiyasına kassasiya şikayəti vermiş və şikayətində apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qeyd edilən qərarının ləğv edilib iddia tələbinin təmin olunması barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

İddiaçı kassasiya şikayətini onunla əsaslandırmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı qanunsuz və əsassızdır. Belə ki, məhkəmə əsassız olaraq cavabdehlər tərəfindən iddiaçının təqsirsizlik prezumpsiyası hüququnun pozulmaması nəticəsinə gəlmiş və qanunsuz qərar qəbul etmişdir.

“İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsinin 2-ci bəndinə əsasən cinayət törətməkdə ittiham olunan hər bir kəs onun təqsiri qanun əsasında sübut edilənədək təqsirsiz hesab edilir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 63-cü maddəsinin 1-ci hissəsinin tələblərinə görə, hər kəsin təqsirsizlik prezumpsiyası hüququ vardır. Cinayətin törədilməsində təqsirləndirilən hər bir şəxs, onun təqsiri qanunla nəzərdə tutulan qaydada sübuta yetirilməyibsə və bu barədə məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü yoxdursa, təqsirsiz sayılır. Həmin maddənin V bəndinə görə də məhkəmənin hökmü olmasa kimsə cinayətdə təqsirli sayıla bilməz.

İddiaçı hesab etmişdir ki, təqsirsizlik prezumpsiyası hüququnun pozulması şərəf və ləyaqətin, işgüzar nüfuzun ləkələnməsinə bərabərdir.

Bundan başqa kassasiya şikayətində iddiaçı Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin ayrı-ayrı presedentlərinə istinad edərək təqsirsizlik prezumpsiyası hüququnun pozulmasına əsaslanmış və apellyasiya instansiyası məhkəməsinin həmin xüsuslatları nəzərə almadığını vurğulayaraq apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının ləğv edilib iddia tələbinin təmin edilməsi barədə yeni qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası məruzəçi hakim müraciətini, işin faktiki hallarının qüvvədə olan qanunvericilik normalarına uyğunluğunu yoxlayaraq hesab etmişdir ki, kassasiya şikayəti qismən təmin edilməli, iş üzrə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin 09 sentyabr 2014-cü il tarixli

qərarı ləğv edilməli və iddia mümkün sayılmamalıdır.

Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsinin (bundan sonra İPM-nin) 91-ci maddəsinin tələbinə əsasən Ali Məhkəmə mübahisə ilə bağlı işə şikayət həddində baxır və yalnız apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosesual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası İPM-nin 91-ci maddəsinə əsasən apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosesual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilib-edilməməsi ilə bağlı qeyd etməyi zəruri hesab etmişdir ki, hər bir halda kassasiya instansiyası məhkəməsi, baxılan mübahisəyə maddi və prosesual hüquq normalarının faktlar əsasında tətbiq olunmasına əsaslanıb apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən işin faktiki hallarının düzgün müəyyən edilib-edilməməsini də yoxlamalıdır.

İşin yuxarıda sadalanan hallarından görünür ki, barəsində CM-nin 274, 283.2.2 və 234.4.3-cü maddələri ilə cinayət işi başlanılmış və təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilərək haqqında həbs qətimkan tədbiri seçilmiş iddiaçı onun hüquqa zidd əməlləri barəsində Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi və Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğu tərəfindən kütləvi informasiya vasitələrində məlumat verilməsini onun təqsirsizlik prezumpsiyası hüququnun pozulması, eləcə də şərəf və ləyaqətinin ləkələnməsi kimi qiymətləndirərək hazırkı iddia ilə məhkəməyə müraciət etmiş və iş üzrə yuxarıdakı məhkəmə qərarları qəbul edilmişdir.

İPM-nin 1.1-ci maddəsinə əsasən bu Məcəllə inzibati hüquq münasibətləri ilə bağlı mübahisələrin (bundan sonra - inzibati mübahisələr) məhkəmə aidiyyətini, həmin mübahisələrə məhkəmədə baxılmasının və həll edilməsinin prosesual prinsiplərini və qaydalarını müəyyən edir.

Həmin Məcəllənin 2-ci maddəsində isə inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılmalı olan iddiaların dairəsi dəqiq müəyyən edilmişdir.

Bu mənada ilk olaraq publik (ümumi) hüquqla hər hansı bir sahəni nizama salan

xüsusi hüququn fərqləndirilməsi mühüm əhəmiyyət daşıyır.

İPM-nin yuxarıda qeyd edilən 1-ci maddəsinin anlamından görünür ki, inzibati münasibətlər (publik hüquq münasibətləri) bir qayda olaraq dövlət idarəçiliyi və yerli özünüidarəetmə sahəsində meydana çıxır və bu münasibətlərin iştirakçılarından biri mütləq icra hakimiyyəti orqanı, bələdiyyə və ya qanunla inzibati akt qəbul etmək səlahiyyəti verilən hüquqi və yaxud fiziki şəxsdir.

Münasibətlərin iştirakçıları qismində fiziki şəxslər və ya mülki hüququn hüquqi şəxsləri çıxış edərlərsə, onda bu zaman söhbət mülki-hüquqi və ya iqtisadi hüquqi mübahisədən gedəcək.

Məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki, publik (ümumi) hüquqda söhbət daim ictimai məqsədlərdən, ictimai rifahdan və ya təhlükənin qarşısının alınmasından gedir. Xüsusi (mülki və ya iqtisadi) hüquqda isə, ayrı-ayrı fərdlərin iqtisadi mənafeləri ön planda dayanır.

Bu baxımdan Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin "Daşınmaz əmlakın dövlət reyestri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 2.1-ci və Azərbaycan Respublikası İnzibati Prosesual Məcəlləsinin 2.2 və 2.2.1-ci maddələrinin sərhləndirilməsinə dair" 19 may 2014-cü il tarixli qərarına müraciət edilməsi zəruridir, belə ki, həmin qərarla deyilir ki, mübahisələrin məhkəmə aidiyyəti məsələsinin həlli, qaldırılmış iddia tələbinin hüquqi təbiətindən asılıdır.

Hazırkı iş üzrə məhkəmənin tətbiq etdiyi hüquq normaları (əsasən Mülki Məcəllənin normaları), eləcə də qaldırılmış iddianın hüquqi təbiəti və xarakteri onu deməyə əsas verir ki, hazırkı mübahisə inzibati hüquq münasibətlərindən deyil, mülki hüquq münasibətlərindən yaranmış bir mübahisədir və bu mübahisəyə inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılması yolverilməzdir.

İnzibati iddialar üzrə iddianın mühüm mümkün şərtlərindən biri qaldırılmış iddiaya münasibətdə iddiaçının hüquqi marağının müəyyən olunmasıdır. Bu zaman isə şəxsin arzuladığı məqsədə çatmaq üçün düzgün hüquqi müdafiə vasitələrindən və əlverişli iddia növlərindən istifadə edib-etmədiyi yoxlanılmalıdır. İddia qaldırılmış şəxs özünün məqsədinə hüquqi müdafiənin başqa

vasitələrindən, eləcə də qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər səmərəli imkanlardan və iddia növlərindən istifadə etməklə daha tez, daha münasib və daha sadə yolla nail ola bilərsə, məhkəmə belə tələblərə cavab verməyən iddianın mümkünlüyü məsələsinə baxa bilər.

Kollegiya hesab etmişdir ki, iddiaçının hüquqi marağının mövcudluğundan söz etmək üçün konkret işin hallarından asılı olaraq onun tərəfindən məhz nail olmaq istədiyi məqsədə xidmət edən əlverişli hüquqi müdafiə vasitəsindən və düzgün iddia növündən istifadə olunması tələb olunur. Bu mənada tələbin maddi hüquqi əsasının publik və ya xüsusi hüquqa aid olması mühüm əhəmiyyət kəsb edir və mütləq şərtidir.

Belə ki, İPM-nin 35.1-ci maddəsində təsbit olunmuşdur ki, bu Məcəllədə başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, iddiaçının iddia ərizəsində inzibati aktın qəbul edilməsi və ya qəbul edilməsindən imtina olunması, yaxud inzibati orqanın hərəkəti və ya hərəkətsizliyi nəticəsində onun hüquqlarının və qanunla qorunan maraqlarının pozulduğunu əsaslandırıdığı hallarda mübahisələndirmə haqqında, məcburetmə haqqında, öhdəliklərin

icrası haqqında və müəyyən hərəkətləri etməkdən çəkinməyə dair iddia mümkün sayılır.

Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının dəyişməz mövqeyi ondan ibarətdir ki, inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılması üçün mübahisələrin məhkəmə icraatına qəbul edilməsindən dərhal sonra ilk olaraq araşdırılmalı olan hüquqi məsələ qaldırılmış iddianın inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılmasının mümkün olub-olmaması məsələsidir.

Bu baxımdan hazırkı halda məhkəmə kollegiyası belə nəticəyə gəlmişdir ki, qaldırılmış iddia publik (ümumi) hüquq münasibətlərindən deyil, xüsusi hüquq (mülki hüquq) münasibətlərindən irəli gəldiyindən hazırkı mübahisəyə inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılması mümkün sayılmamalı, kassasiya şikayəti qalan hissədə təmin edilməməlidir.

Beləliklə işin araşdırılan hallarına hüquqi qiymət verərək Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası hesab etmişdir ki, iş üzrə iddiaçının kassasiya şikayəti qismən təmin edilməli, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin iş üzrə qərarı ləğv edilib iddia mümkün sayılmamalıdır.

*CİNAYƏT VƏ HƏRBİ İŞLƏR ÜZRƏ
MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN*

Yalnız cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin bütün əlamətlərinin mövcud olduğu əməlin (hərəkət və ya hərəkətsizliyin) törədilməsi cinayət məsuliyyəti yaradır.

Göyçay rayon Məhkəməsinin 19 dekabr 2012-ci il tarixli hökmü ilə Əliyev Loğman Kərim oğlu Azərbaycan Respublikası CM-nin 309.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət əməlini törətməkdə təqsirli bilinib CM-nin 67.1 və 67.5-ci maddələrinə əsasən hökmlərin məcmusu üzrə qəti olaraq 02 (iki) il müddətə dövlət orqanlarında, yerli özünüidarə orqanlarında rəhbər vəzifə tutmaq hüququndan məhrum edilməklə 6 (altı) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir ona görə ki, o, Göyçay rayon icra hakimiyyətinin Kommunal təsərrüfatı idarəsinin rəisi kimi 03 iyul 2012-ci il tarixdə, saat 16 radələrində, üzərinə qoyulan vəzifələrin icrası ilə əlaqədar Göyçay şəhər sakinləri tərəfindən təmizliyə riayət edilməsi və məişət tullantılarının atılmamasına nəzarət edərkən, Göyçay şəhərinin Atatürk küçəsi 14 saylı evin qarşısında həmin ünvanda yaşayan N.Süleymanovun küçəyə zibil atmasını görüb, zor tətbiq etməklə xidməti səlahiyyətlərinin hüduqlarından açıq-aşkar surətdə kənara çıxan hərəkətlər edərək N.Süleymanovun nalayiq söyüşlərlə söyüb təhqir etmiş, zibil torbası ilə qarından, yumruqla isə başından vuraraq ona sol tərəf nahiyyəsinin və sol qarın nahiyyəsinin qançırılarından ibarət sağlamlığa zərər vurmeyən olduğu üçün dərəcəsi təyin edilməyən xəsarətlər yetirməklə N.Süleymanovun qanunla qorunan hüquqlarına və mənafələrinə mühüm zərər vurmuşdur.

Məhkəmənin həmin hökmündən məhkum və onun müdafiəçisi tərəfindən apellyasiya şikayətləri verilmiş, Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin 13 mart 2013-cü il tarixli qərarı ilə apellyasiya şikayətləri təmin edilməmiş, Göyçay rayon Məhkəməsinin 19 dekabr 2012-ci il tarixli hökmü dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Apellyasiya instansiya məhkəməsinin yuxarıda qeyd edilən qərarından məhkum kassasiya şikayəti verərək Şəki Apellyasiya

Məhkəməsinin 13 mart 2013-cü il tarixli qərarının ləğv edilməsini və işin icraatına bəraətverici əsaslarla xitam verilməsini xahiş etmişdir. olunmuşdur

L.K.Əliyev kassasiya şikayətini onunla əsaslandırılmışdır ki, onun əməlinə Azərbaycan Respublikası CM-nin 309-cu maddəsinin tərkibi mövcud deyildir. Belə ki, hadisə iş vaxtından sonra baş vermişdir. Bundan əlavə iş üzrə dindirilmiş şahidlərdən Q.Ömərova, M.Salahova və K.Süleymanov ümumiyyətlə hadisə yerində olmamışlar.

Məhkəmə kollegiyası kassasiya şikayətinin dəlillərini iş materialları ilə əlaqəli şəkildə araşdırıb, kassasiya şikayətinin təmin edilməsi barədə məhkum L.Əliyevin və onun müdafiəçisi N.Abbasovun, verilmiş kassasiya şikayətinin təmin edilməməsi barədə dövlət ittihamçısının çıxışlarını dinləyərək hesab etmişdir ki, aşağıdakılara əsasən kassasiya şikayət təmin edilməli, apellyasiya instansiya məhkəməsinin qərarı ləğv edilməlidir.

Azərbaycan Respublikası CPM-nin 419.1-ci maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq, kassasiya instansiyası məhkəməsi kassasiya şikayətinə və ya kassasiya protestinə mahiyyəti üzrə baxaraq yalnız hüquq məsələləri üzrə cinayət qanununun və bu Məcəllənin normalarının tətbiqinin düzgünlüyünü yoxlayır.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunun "Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 244.1-ci maddəsinin şərh edilməsinə dair" 17 mart 2011-ci il tarixli Qərarında qeyd edilmişdir ki, cinayətin tövsifi törədilən konkret cinayət əməlinin cəhətləri ilə cinayət-hüquq normasının dispozisiyasında nəzərdə tutulan tərkib əlamətləri arasında uyğunluğu müəyyən etməklə, müvafiq prosessual sənəddə öz əksini tapan və cinayət-hüquqi nəticələrə səbəb olan əmələ verilən cinayət hüquqi qiymətdir. Cinayətin tövsifi mühüm sosial və hüquqi

əhəmiyyətə malikdir. Təvşif CM-də müəyyən edilmiş vəzifələrin yerinə yetirilməsi baxımından, cinayət qanununu tətbiq etməyə səlahiyyəti olan vəzifəli şəxslər tərəfindən həyata keçirilən mühüm məntiqi proses olub, onun yekununda konkret sosial hadisəyə, cəmiyyət üçün təhlükəli olan insan davranışına hüquqi qiymət verilir. Bu isə ilk növbədə işin faktiki hallarının hərtərəfli öyrənilməsini, cinayət hüquq normasının düzgün seçilməsini və onun məzmununun izah edilməsini tələb edir.

Bundan əlavə Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi qeyd edir ki, Konvensiyanın 6-cı maddəsini tətbiq edərkən məhkəmələr hüquq pozuntularının müvafiq orqanlar tərəfindən düzgün təvşif olunub-olunmadığını, pozuntunun xarakterini və təqsirli bilinən şəxsə tətbiq edilən cəzanın ağırlığını araşdırmalıdır.

Məhkum tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətinin məzmunundan görünür ki, həmin şikayətdə məhkum əsassız olaraq məhkum edildiyini bildirilir və ona bəraət verilməsini xahiş edir.

Məhkəmə kollegiyası iş materiallarına və qanunvericiliyin müvafiq norma və müddələrinə əsaslanaraq hesab etmişdir ki, L.Əliyevin əməlinə apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən düzgün qiymət verilməmiş, əməlində Azərbaycan Respublikası CM-nin 309.2-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibi olmadığı halda ona bu maddə ilə ittiham irəli sürülmüşdür.

Bu mövqeyini əsaslandıraraq məhkəmə kollegiyası aşağıdakıları qeyd etmişdir.

İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin “Taxquet Belçikaya qarşı” 13 yanvar 2009-cu il, “Xirvisari Finlandiyaya qarşı” 27 sentyabr 2001-ci il, “Ruis Torija İspaniyaya qarşı” 09 dekabr 1994-cü il və “Hacianastassion Yunanıstana qarşı” 16 dekabr 1992-ci il tarixli qərarlarında göstərilmişdir ki, həmin məhkəmənin bərqərar olmuş presedent hüququna əsasən məhkəmələr qərarlarında əsaslandıqları səbəbləri göstərməlidirlər. Əsaslandırma səviyyəsi qərarın xarakteri və işin hallarından asılı olaraq müəyyən edilməli, lakin hər bir halda məhkəmənin gəldiyi nəticənin səbəb və motivinin konkret olaraq göstərilməsindən ibarət olmalıdır. Məhkəmə qərarı əsaslandırılmış olmaqla tərəflərə onu anlamağa, yuxarı instansiya məhkəməsində

mübahisələndirməyə, yuxarı instansiya məhkəmələrinə isə qərarın əsaslılığına dair ədalətli məhkəmə araşdırmasını həyata keçirməyə imkan verməlidir. Qərar, həmçinin, tərəflərə onların arqumentlərinin nəzərə alındığını nümayiş etdirməlidir. Qərarın əsaslandırılması ədalətli mühakimənin həyata keçirildiyini göstərən yeganə vasitədir.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 309-cu maddəsi dövlət hakimiyyəti, dövlət qulluğu mənafeyi və yerli özünüidarətmə orqanlarında qulluq mənafeyi əleyhinə olan cinayətlər fəslinə aid edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 309.2-ci maddəsinin dispozisiyası vəzifəli şəxs tərəfindən xidməti səlahiyyətlərinin hüdudlarından açıq aşkar surətdə kənara çıxan hərəkətlərin edilməsini, bu hərəkətlərin zor tətbiq etməklə və ya zor tətbiq edilməsi hədəsi ilə törədilməsini, yaxud silah və digər xüsusi vasitələrdən istifadə edilməklə törədilməsini və ya ağır nəticələrə səbəb olmasını özündə ehtiva edir.

Vəzifə səlahiyyətlərini aşmanın obyektiv cəhətinin üç zəruri əlaməti var:

1. vəzifə səlahiyyətlərinin aşmada ifadə olunan hərəkətlər;

2. vətəndaşların və ya təşkilatın hüquqlarına və qanuni mənafələrinə, yaxud cəmiyyət və ya dövlətin qanunla qorunan mənafələrinə mühüm zərər vurmada ifadə olunan ictimai təhlükəli nəticə;

3. əməllə nəticə arasında səbəbli əlaqənin olması.

Sözündən cinayətin obyektini və obyektiv cəhətini səciyyələndirən zəruri əlamətləri əlaqəli şəkildə təhlil etdikdə görünür ki, vəzifə səlahiyyətlərini aşmada ifadə olunan hərəkətlər dedikdə, vəzifəli şəxsin həyata keçirdiyi vəzifə ilə əlaqəsi olan, yerinə yetirdiyi funksiyanın xasiyyətlərindən irəli gələn hərəkətlər başa düşülməlidir.

Yalnız belə olduqda vəzifəli şəxsin törətdiyi hərəkətlərlə CM-nin 309.2-ci maddəsinin də yerləşdiyi cinayət qanununun XXXIII (“Korrupsiya cinayətləri və qulluq mənafeyi əleyhinə cinayətlər”) fəslinin normaları ilə mühafizə olunan ictimai hüquq münasibətlərinə qəsd edildiyini, bu cinayətlərin obyektini kimi çıxış edən dövlət qulluğu

mənafeyinə zərərin vurulduğunu iddia etmək olar.

İşin müəyyən olunmuş hallarına görə isə, məhkum və zərərçəkmiş şəxs arasında birincinin tutduğu Kommunal Təsərrüfatı İdarəsinin rəisi vəzifəsinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar, yəni məhz bu vəzifənin xüsusiyyətləri ilə şərtləndirilən hər hansı hüquq-münasibətləri yaranmamışdır. Zərərçəkmiş N.Süleymanova məhkum edilmiş şəxsin tabeliyində, ümumiyyətlə onunla xidməti münasibətlərdə olmamışdır. Eyni zamanda Kommunal Təsərrüfatı İdarəsinin rəisi qeyri-məhdud şəxslərə, o cümlədən N.Süleymanovaya münasibətdə hakimiyyət nümayəndəsi, bundan irəli gələn funksiyaların daşıyıcısı kimi çıxış etməmişdir.

Cinayət işində Kommunal Təsərrüfatı İdarəsinin rəisinin tullantıların xüsusi ayrılmış yerlərdən kənarında atılması hallarında fiziki şəxslər barəsində hər hansı bir tədbir görmək səlahiyyətində olduğunu və onun məhz bu səlahiyyətin hüdudlarını aşdığını göstərən sübut mövcud deyil. Belə sübut nə cinayət təqibi orqanı tərəfindən əldə edilməmiş, nə də ki, məhkəmələr tərəfindən L.Əliyevin təqsirliliyi barədə nəticənin əsasına qoyulmamışdır.

CM-nin 309-cu maddəsi isə onun məzmunundan göründüyü kimi, blanket normadır və şəxsin bu maddə ilə ittiham olunmasının əsasını vəzifəli şəxsin müvafiq aktla müəyyən edilmiş xidməti səlahiyyətlərini aşması (onun hərəkətinin həmin aktla müəyyən olunmuş səlahiyyətləri ilə müqayisəsi) təşkil etməlidir.

Cinayət təqibi orqanı və məhkəmələr isə bu cür akta müraciət etmədikləri üçün L.Əliyevin hərəkətlərini onun tutduğu vəzifə ilə şərtləndirilən funksiyalar, xidməti səlahiyyətlərinin məzmunu və hüdudları ilə müqayisə etməmiş, nəticədə tullantının müəyyən olunmamış yerdə atılması ilə bağlı L.Əliyevlə zərərçəkmiş şəxs arasında küçədə baş vermiş hadisəni yanlış olaraq dövlət qulluğunun həyata keçirilməsi ilə bağlı olan ictimai-hüquq münasibətlərinə aid etmişlər.

Halbuki, artıq yuxarıda qeyd olunduğu kimi, L.Əliyevin hərəkətləri “Kommunal Təsərrüfatı İdarəsinin rəisi” vəzifəsi ilə şərtləndirilmədiyi üçün, vəzifənin yerinə yetirilməsi (xidməti səlahiyyətlərinin icrası) ilə

bağlı törədilən hərəkətlər kimi çıxış etmədiyindən, yəni CM-nin 309.2-ci maddəsinin obyektiv cəhətinin ehtiva etdiyi zəruri əlaməti özündə əks etdirmədiyindən, həmin maddə ilə qorunan (cinayətin obyektini kimi çıxış edən) ictimai-hüquq münasibətlərinə (qulluq mənafeyinə) zərər yetirən əməl kimi qiymətləndirilə bilməzdi.

CM-nin 3-cü maddəsinə görə isə yalnız cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin bütün əlamətlərinin mövcud olduğu əməlin (hərəkət və ya hərəkətsizliyin) törədilməsi cinayət məsuliyyəti yaradır.

Odur ki, məhkum edilmiş şəxsin əməlinə CM-nin 309.2-ci maddəsi ilə şərtləndirilən cinayətin obyektinə və obyektiv cəhətinə aid olan zəruri əlamətlər olmadığından, onun həmin maddə ilə təqsirli bilinib cəzalandırılması əsaslı və qanuni nəticə kimi qiymətləndirilə bilməz.

Məhkum L.Əliyev tərəfindən zərərçəkmiş şəxs N.Süleymanovaya xəsarət yetirilməsi ilə bağlı ittihama gəldikdə məhkəmə kollegiyası bildirmişdir ki, iş materiallarında olan 04 iyul 2012-ci il tarixli, 181 sayılı məhkəmə-tibbi ekspertizasının rəyinə əsasən N.Süleymanovanın bədənində olan xəsarətlər sol tərpa nahiyəsinin, sol qarın nahiyəsinin qançırları, küt alət təsirindən törənmiş, törənmə müddətləri 03 iyul 2012-ci il tarixə uyğun gəlir, sağlamlığa zərər vurmayan xəsarətlər olduqlarından dərəcələri təyin edilmir.

Məhkum edilmiş şəxsin zərərçəkmiş vurması və nəticədə sonuncunun dərəcəsi təyin edilməyən xəsarətlər alması cinayət qanunun digər normaları ilə də məsuliyyət yaradan əməl kimi qiymətləndirilə bilməz.

Çünki, “Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinə dəyişikliklər edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 29 iyun 2012-ci il tarixli Qanunu ilə “döymə” əməli dekriminallaşdırıldığından, eyni zamanda dərəcəsi təyin edilməyən xəsarətlərin yetirilməsi CM-nin 128-ci maddəsinin tərkibini yaratmadığından sözügedən əməl ümumiyyətlə cinayət xarakterli əməl kimi nəzərdən keçirilməməlidir.

Azərbaycan Respublikası Cinayət Prosesual Məcəllənin 33.1 və 33.2-ci maddələrinə görə, hakimlər cinayət mühakimə icraatının həyata keçirilməsində cinayət işi üzrə toplanmış sübutları bu Məcəllənin tələblərinə

əsasən qiymətləndirirlər. Cinayət mühakimə icraatı həyata keçirilərkən bu Məcəllənin 125, 144-146-cı maddələrinin müddələrinin pozulması yolverilməzdir.

CPM-nin 144-cü maddəsinə əsasən, cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutlar tam, hərtərəfli və obyektiv yoxlanılmalıdır. Yoxlama zamanı cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutlar təhlil olunur və bir-biri ilə müqayisə edilir, yeni sübutlar toplanır, əldə olunmuş sübutların mötəbərliyi müəyyənləşdirilir. 145.1 və 145.3-cü maddələrinə görə isə hər bir sübut mənsubiyyəti, mötəbərliyi üzrə qiymətləndirilir. Cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutların məcmusuna isə ittihamın həlli üçün kifayət etməsinə əsasən qiymət verilir. İttihamın sübut olunmasında yaranan şübhələri digər sübutlarla aradan qaldırmaq mümkün olmadıqda, onlar şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin xeyrinə təfsir edilir.

CPM-nin 42.2.2-ci maddəsinin tələbləindən görünür ki, bu Məcəllənin 42.1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əsaslara görə təqsirləndirilən şəxsin əməlinə cinayət tərkibi olmadıqda və ya əməlin cinayət olmasını aradan

qaldıran hallar mövcud olduqda bəraət hökmü çıxarılır.

CPM-nin 39.1.2-ci maddəsi əməldə cinayət tərkibi olmadıqda cinayət təqibini istisna edən hal kimi nəzərdə tutur.

CPM-nin 39.1-ci maddəsinə əsasən yuxarıda göstərilən hal mövcud olduqda cinayət təqibi başlanıla bilməz, başlanmış cinayət işi üzrə isə icraata xitam verilməlidir.

Həmçinin həmin Məcəllənin 39.3-cü maddəsinin tələblərinə görə CPM-nin 39.1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda cinayət təqibinə bəraətverici əsaslarla xitam verilmiş hesab olunur.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası baxılan işdə CPM-nin 416.0.6-cı maddəsinin nəzərdə tutduğu pozuntunu (məhkəmənin cinayət tərkibinin əlamətləri olmadan ittiham hökmü çıxarması kimi halı) müəyyən etmiş və həmin əsasla məhkum edilmiş şəxsin barəsində çıxarılmış apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının ləğv edilməsi, L.Əliyevin əməlinə cinayət tərkibi olmadığı üçün cinayət işi üzrə icraata xitam verilməsi barədə nəticəyə gəlmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin mülki iddianın tələbləri üzrə düzgün nəticəyə gəlməməsi, mülki hüquq normalarının tətbiqində səhvə yol verməsi və bu tələblər üzrə sübutları Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 143-146-cı maddələrinə müvafiq surətdə tədqiq etməməsi həmin məhkəmə tərəfindən qəbul edilmiş qərarın mülki iddianın həllinə dair hissədə ləğv edilməsinə səbəb olmuşdur

Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 16 dekabr 2013-cü il tarixli hökmü ilə Kudjaev Nizami Abdusalamoviç Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra CM-nin) 263.3-cü maddəsi ilə təqsirli bilinib, 3 (üç) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə, 6 (altı) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş, cəzasını ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməklə, cəzaçəkmə müddətinin əvvəlinin həbs edildiyi vaxtdan, yəni 16 dekabr 2013-cü il tarixdən hesablanması qərara alınmışdır.

Məhkəmənin hökmünə əsasən Kudjayev Nizami Abdusalamoviç 09 mart 2013-cü ildə saat 19:00 radələrində Yevlax-Zaqatala-Gürcüstan sərhəddi yolunun Zaqatala rayonu, Əliabad kəndi ərazisindən keçən 112-ci km-də idarə etdiyi «İnfiniti FX 35» markalı 90-HG-515 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobil ilə Qax rayonu istiqamətində hərəkətdə olan zaman «Yol hərəkəti haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 42-ci maddəsinin 1-ci hissəsinin, 69-cu maddəsinin 7-ci hissəsinin 1-ci bəndinin tələblərini pozaraq, yerdəyişmə zamanı manevr təhlükəsiz olmalı və hərəkətin digər iştirakçısı üçün maneə yaratmamalı, qadağancedici əks istiqamətli nəqliyyat axını ayıran bütöv üfqi nişanlanma xəttini kəsib əks hərəkət zolağına çıxmamalı olduğu halda bunu etməyərək, hadisənin qarşısını almağa texniki imkanı olsa da, almayıb əks hərəkət yoluna çıxaraq yolun həmin hərəkət hissəsində Gürcüstan sərhəddi istiqamətində hərəkət edən Bayramov Şahin Elman oğlunun idarə etdiyi «Vaz-21154» markalı 90-ME-276 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobil ilə toqquşmuş, nəticədə ehtiyatsızlıqdan həmin avtomobilin sürücüsü Ş.E.Bayramov hadisə yerində, «İnfiniti FX 35» markalı 90-HG-515 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobildə olmuş sərnəşinlərdən Qocayeva Firəngiz Nuralı qızı Zaqatala rayon MX-na aparılarkən yolda ölmüş, Qocayev

Abdusalam Mikayıl oğlu sağlamlığının uzun müddətə müvəqqəti pozulmasına səbəb olan sağlamlığa az ağır zərər vurmaya aid xəsarətlər almışdır.

Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 16 aprel 2014-cü il tarixli qərarı ilə məhkum N.A.Kudjayev və onun müdafiəçisi Qaffarov Aydın Cabbar oğlu tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayətləri təmin edilməmiş, zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi Bayramova Sülhanə Abduləziz qızı tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayəti qismən təmin edilməklə, Kudjaev Nizami Abdusalamoviçin Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 263.3-cü maddəsi ilə təqsirləndirilməsinə dair cinayəti işi üzrə Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 16 dekabr 2013-cü il tarixli hökmü zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi S.A.Bayramovanın verdiyi mülki iddianın baxılmamış saxlanması ilə bağlı hissədə ləğv edilmişdir.

Mülki iddia qismən təmin edilməklə, «Vaz-21154» markalı 90-ME-276 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobilə dəymiş 6720 manat maddi ziyanın yarısı, yəni 3360 manat, mərhum Şahin Bayramovun dəfni ilə bağlı çəkilməmiş 4000 manat xərcin yarısı, yəni 2000 manat, mənəvi zərərə görə 1000 (bir min) manat və dövlət rüsumu kimi ödənilmiş 30 manat, cəmi 6390 (altı min üç yüz doxsan) manat pulun N.A.Kudjayevdən tutularaq zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi S.A.Bayramovaya verilməsi, mülki iddianın qalan hissədə əsassız hesab edilib təmin edilməməsi qərara alınmış, hökm qalan hissədə dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 16 aprel 2014-cü il tarixli qərarından məhkumun müdafiəçisi E.N.Bədəlov, zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisinin nümayəndəsi S.A.Əfəndiyev kassasiya şikayətləri vermişlər.

Zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisinin nümayəndəsi Bayramova Sülhanə Abduləziz qızının nümayəndəsi Əfəndiyev Sadiq Akif oğlu

kassasiya şikayətini onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi mülki iddia ilə bağlı qərarının əsaslandırıcı hissəsinin əvvəlində dəfn xərclərinə anlayış verərkən, bu cür xərclərə mərhuma standart baş daşı qoyulması və ehsan verilməsinə çəkilən xərcləri də aid etmiş, lakin qəbirüstü abidəyə çəkilmiş 1300 manat xərcin ödənilməsi ilə bağlı iddia tələbini təmin etməyərək, bunu qeyd edilən məbləğdə bahalı daşla qəbirüstünün quraşdırılmasını iddiaçı tərəfin özünün istəməsi ilə əsaslandırılmışdır.

Nümayəndənin qənaətinə görə, məhkəmə nəzərə almamışdır ki, istər milli-dini dəyərlər nöqtəyi-nəzərindən, istərsə də qanunvericiliyin normalarına əsasən qəbirüstü abidəyə çəkilmiş xərclər dəfn xərclərinin zəruri və maddi zərər qismində ödənilməli olan hissəsidir.

Bundan başqa məhkəmə yas mərasiminə çəkilən xərclərin məbləğinin 5883 manat olmasını müəyyən etsə də, həmin xərclərin zəruri dəfn xərclərindən artıq olduğunu və bu xərclərin məbləğinin 4000 manat olmasını ağlabatan hesab edərək çəkilmiş xərcin real məbləğini azaltmışdır. Lakin, məhkəmə hansı meyarlarla xərcin məbləğini ağlabatan hesab etdiyi həddə qədər azaltdığını əsaslandırmamışdır.

Eyni zamanda məhkəmə mülki iddiaçı tərəfindən tələb edilmiş 10000 manat məbləğində mənəvi zərərin məbləğini 10 dəfə, yəni 1000 manata qədər azaldaraq gənc bir ailə başçısının faciəli surətdə ölümü ilə əlaqədar onun himayəsində olan azyaşlı uşaqlarının və həyat yoldaşının keçirdiyi iztirab və sarsıntıları nəzərə almamışdır.

Həmçinin məhkəmə heç bir hüquqi əsas olmadan və Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin baxılan məsələyə aidiyyəti olmayan normasına istinad etməklə ailə başçısının ölümü ilə əlaqədar vurulmuş zərərin əvəzinin ödənilməsi barədə olan iddia tələbini təmin etməmişdir.

Zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisinin nümayəndəsi S.A.Əfəndiyev yuxarıda göstərilən hallara görə Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 16 aprel 2014-cü il tarixli qərarının ləğv edilməsi və işin yenidən baxılması üçün apellyasiya instansiyası

məhkəməsinə göndərilməsinə dair qərarın qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Məhkum Kudjayev Nizami Abdusalamoviçin müdafiəçisi Bədəlov Emil Nizami oğlu kassasiya şikayətini onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi iş üzrə nəticəyə gələrkən bir sıra cinayət-prosessual normaların pozulmasına yol vermiş, birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən istintaqın faktiki olaraq aparılmamasını nəzərə almamış, yalnız zərər çəkmiş şəxsin mülki iddiasını qismən təmin edərək hökmü dəyişdirilmədən saxlamışdır.

Həmçinin məhkəmələr baş vermiş hadisəni görən yeganə şahidlər A.M.Qocayevin, A.N.Pirvəliyevin və məhkum N.A.Kudjayevin ifadələrini (yəni, yol-nəqliyyat hadisəsinin N.Kudjayevin idarə etdiyi avtomobilin hərəkət zolağında, onun yox, digər avtomobilin sürücüsünün təqsiri üzündən baş verməsi barədə məlumatları) sübut kimi qiymətləndirməmiş, yalnız hadisə yerinin sxeminə, avtomaşınların hadisə yerində durma formalarına və sonradan hadisə yerinə gəlmiş şəxslərin ifadələrinə əsasən yekun qərarlar qəbul etmişlər. Bu zaman məhkəmələr tərəfindən həmin ifadələr yoxlanılmamış, ifadələr əsasında yenidən keçirilməsi zəruri olan yol-nəqliyyat ekspertizası keçirilməmiş, qeyd olunan şəxslərin ibtidai istintaq zamanı verdikləri ifadələr əsas götürülmüşdür.

Bundan başqa, müdafiəçinin kassasiya şikayətində yol-nəqliyyat hadisəsinin həm də digər avtomobilin sürücüsünün "Yol hərəkəti haqqında" Qanunun tələblərini pozması səbəbindən baş verməsinə dair məhkəmələrin qənaətinə istinad olunmaqla zərər çəkmiş şəxsin hüquqi varisinin mülki iddiasının əsassız olaraq təmin olunduğu qeyd edilmişdir.

Odur ki, müdafiəçi E.N.Bədəlov məhkum Kudjayev Nizami Abdusalamoviçin barəsində bəraət hökmünün çıxarılması, Bayramov Şahin Elman oğlunun hüquqi varisi Bayramova Sülhanə Abduləziz qızının mülki iddiası əsasında onun xeyrinə pulun tutulmasına dair qərarın ləğv edilməsini xahiş etmişdir.

Məhkum Kudjayev Nizami Abdusalamoviçin müdafiəçisi E.N.Bədəlov kassasiya şikayətində yol-nəqliyyat hadisəsinin məhkəmə qərarlarında təsvir olunan qaydada deyil, məhkumun özünün, atası A.M.Qocayevin

və digər qohumu A.N.Pirəliyevin məhkəmədə verdikləri ifadələrində göstərdikləri kimi, yəni N.A.Kudjəyevin idarə etdiyi “İnfiniti” markalı avtomobilin hərəkəti zolağında və ancaq “Vaz 21154” markalı avtomobilin sürücüsünün təqsiri üzündən baş verdiyini, beləliklə də N.A.Kudjəyevin barəsində təqsirli olmadığı halda ittiham hökmünün çıxarıldığını, eləcə də əsassız olaraq zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi Sülhanə Bayramovanın mülki iddiasının təmin edildiyini iddia etməklə, faktiki olaraq apellyasiya məhkəməsinin qərarının ləğv edilməsi haqqında kassasiya tələbini Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra CPM-nin) 416.0.11-ci maddəsində məhkəmə qərarının kassasiya qaydasında ləğv edilməsini və yaxud dəyişdirilməsini şərtləndirən əsas kimi təsbit olunmuş halla əlaqələndirmişdir.

Zərərçəkmiş - “VAZ-21154” markalı avtomobilin vəfat etmiş sürücüsü Bayramov Şahin Elman oğlunun hüquqi varisi Bayramova Sülhanə Abduləziz qızının nümayəndəsi S.A.Əfəndiyev tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətində hazırki işdə Şahin Bayramovun avtomobili idarə edərkən “Yol hərəkəti haqqında” qanunun pozuntusuna yol verməsinin və bunun da yol nəqliyyat hadisəsinin baş verməsinə səbəb olmasının əsassız olaraq müəyyən edilmiş sayıldığını, bunun və sübutların düzgün tədqiq edilib qiymətləndirilməməsi nəticəsində apellyasiya məhkəməsi tərəfindən Sülhanə Bayramovanın mülki iddiasının qanunvericiliyin tələblərinin pozulması ilə həll edildiyini iddia etmişdir.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası məhkum N.A.Kudjəyevin müdafiəçisinin və zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi S.A.Bayramovanın nümayəndəsinin kassasiya şikayətlərini Azərbaycan Respublikası CPM-in 419-cu maddəsinin tələbləri baxımından səlahiyyətlərinə aid olan kassasiya müraciətləri kimi görərək bu müraciətlərlə əlaqədar Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 16 aprel 2014-cü il tarixli qərarının qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir.

Müdafiəçinin kassasiya şikayətindən görünür ki, o, Kudjəyev Nizami Abdusaləmoviçin, onun atası A.M.Qocayevin

və digər qohumu A.N.Pirəliyevin məhkəmədə verdikləri ifadələrində istinad etməklə yol nəqliyyat hadisəsinin məhkəmə qərarlarında təsvir olunduğu kimi deyil, N.Kudjəyevin idarə etdiyi avtomobilin hərəkəti zolağında və yalnız “VAZ-21154” markalı avtomobilin vəfat etmiş sürücüsü Bayramov Şahin Elman oğlunun “Yol hərəkəti haqqında” qanunun tələblərini pozması səbəbindən baş verdiyini iddia etməklə, N.A.Kudjəyevin düzgün olmayaraq Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 263.3-cü maddəsi ilə təqsirli bilinməsi barədə qənaətini və bu qənaətdən irəli gələn apellyasiya məhkəməsinin qərarının ləğv edilməsi barədə tələbini işin məhkəmələr tərəfindən müəyyən edilmiş sayılan faktiki hallarının inkar edilməsi və onun özünün işin faktiki hallarına verdiyi fərqli təsvir üzərində qurmuşdur.

Bu isə onu göstərir ki, məhkum N.A.Kudjəyevin müdafiəçisi kassasiya instansiyası məhkəməsinə gətirdiyi faktiki halların mövcud olub-olmamasına münasibət bildirməyə, iş üzrə toplanmış sübutları tədqiq edib qiymətləndirməklə işin faktiki hallarını yenidən müəyyən etməyə dəvət edir.

Kassasiya şikayətinin şərh olunan dəlili ilə əlaqədar kollegiya xatırlatmışdır ki, CPM-nin 419.1-ci maddəsi kassasiya baxışının həddlərini cinayət və cinayət-prosessual qanunların tətbiqi məsələlərinin araşdırılması ilə məhdudlaşdırmışdır. CPM-in 419.11-ci maddəsinin tələbinə görə, kassasiya instansiyası məhkəməsi birinci və apellyasiya instansiyası məhkəməsində məhkəmə baxışının predmeti olmayan faktları müəyyən edə və ya onları sübuta yetirilmiş hesab edə bilməz.

Bu normaların mənasına görə, kassasiya məhkəməsi kassasiya müraciətlərinə baxarkən bilavasitə özü sübutları təhlil etməklə işin faktiki hallarını müəyyən etməyə haqlı deyil. Həmin halların müəyyən edilməsi qanunla birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin səlahiyyətlərinə aid edilmişdir. Kassasiya instansiyası məhkəməsi isə müvafiq kassasiya müracəti olduqda birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən müəyyən edilmiş faktiki hallara cinayət qanunu normalarının tətbiqini və həmin halların müəyyən edilməsi zamanı cinayət-prosessual qanunun tələblərinə əməl olunub-olunmadığını yoxlaya bilər.

Odur ki, kassasiya kollegiyası məhkum N.A.Kudjayevin müdafiəçisinin kassasiya şikayətində irəli sürdüyü tələbin (o cümlədən, məhkəmənin cinayət təqibini istisna edən halların olmasına baxmayaraq ittiham hökmü çıxarmasına dair iddianın) əsaslılığını yoxlayarkən məhkəmələr tərəfindən müəyyən edilmiş işin faktiki hallarını nəzərə almaya və müdafiəçinin məhkəmə qərarlarının mübahisələndirilməsi üçün kassasiya şikayətində gətirdiyi faktiki hallardan çıxış edərək, beləliklə də, onları mübahisələndirilən qərarın ləğv edilməsini və yaxud dəyişdirilməsini şərtləndirən əsaslar kimi qiymətləndirə bilməz.

İşin müəyyən edilmiş sayılan faktiki hallarından (yəni onların şübhə doğurmayan hallar olmasından) çıxış etmək barədə kollegiyanın qənaəti həm də ondan irəli gəlmişdir ki, müdafiəçinin kassasiya şikayətində irəli sürdüyü iddianın əksinə olaraq, baxılan cinayət işi üzrə məhkəmə dinləmələri qanuni prosedurlara, cinayət-mühakimə icraatının prinsiplərinə əməl olunmaqla aparılmış, məhkəmə tərəfindən sübutların araşdırılmasında qanun pozuntusuna yol verilməmiş, hər hansı sübutun tədqiqindən əsassız imtina edilməmiş, sübutlar CPM-nin 144-cü maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq yoxlanılmış, yekun qərarlar çıxarılmadan yolverilməz sübutlardan istifadə olunmamış, araşdırılmış sübutlara isə CPM-nin 145-ci maddəsinin tələblərinə müvafiq olaraq qiymət verilmiş və yekun nəticələr CPM-nin 146-cı maddəsinin tələbləri gözlənilməklə biri digərinə uyğun gələn sübutların məcmusu ilə həmin sübutların həqiqi məzmununa uyğun olaraq əsaslandırılmışdır.

Məhkəmə kollegiyası müdafiəçinin kassasiya şikayətinin əsassız olduğuna dəlalət edən hal kimi onu da qeyd etmişdir ki, bu şikayətin dəlilləri ilə eyni məzmununda olan dəlillər məhkum və müdafiəçisi tərəfindən apellyasiya məhkəməsi qarşısında da irəli sürülmüş və apellyasiya məhkəməsi həmin dəlillərlə əlaqədar birinci instansiya məhkəməsinin gəlidiyi nəticələrin düzgünlüyünü yoxlayıb istər sübutlar və sübut etmə, istərsə də işin faktiki hallarının müəyyən edilməsi və onlara cinayət qanunu normasının tətbiqi məsələlərində hər hansı bir pozuntu aşkar etməmiş, Kudjayev Nizami Abdusalamoviçin avtomobili idarə edərkən ehtiyatsızlıqdan iki

şəxsin ölümünə və bir şəxsin sağlamlığına az ağır zərərin vurulmasına səbəb olmaqla yol hərəkəti qaydalarını pozmasından, eyni zamanda CM-nin 263.3-cü maddəsinin dispozisiyasından və cinayət qanununun ümumi hissəsinin müddəalarından çıxış edərək N.A.Kudjayevin əməllərində CM-nin həmin maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayətin tərkibinin olması, bu maddə ilə onun əməlinin düzgün tövsif edilməsi, Kudjayevin göstərilən maddə ilə əsaslı və qanuni olaraq təqsirli bilinib cəzalandırılması haqqında nəticəyə gəlmişdir.

Məhkəmə kollegiyası qeyd olunan (kassasiya şikayətində göstərilənlərlə eyni olan) dəlillərin yoxlanılması nəticəsində apellyasiya məhkəməsinin gəlidiyi qənaətlə razılaştığından və kassasiya şikayətində apellyasiya məhkəməsinin çıxardığı nəticələri təkzib edə biləcək dəlillər gətirilmədiyindən, nə apellyasiya məhkəməsinin yekun qərarını şübhə altına almaq, nə də ki, müdafiəçinin kassasiya şikayətinin sözügedən dəlillərini yuxarıda təsvir edildiyindən daha ətraflı şərh etmək üçün əsas görməmişdir.

Müdafiəçinin yol-nəqliyyat hadisəsinin baş verməsində digər avtomobilin sürücüsü Şahin Bayramovun da yol hərəkəti qaydalarını pozmasının səbəb olmasına istinad etməklə zərərçəkmiş Ş.Bayramovun hüquqi varisi Sülhanə Bayramovanın mülki iddiasının apellyasiya məhkəməsi tərəfindən əsassız olaraq təmin edilməsinə dair dəlilinə gəldikdə, məhkəmə kollegiyası müdafiə tərəfinin bu dəlilini də əsassız hesab etmişdir.

Belə ki, apellyasiya məhkəməsinin düzgün olaraq əsaslandığı Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 1108.3-cü maddəsinə əsasən, yüksək təhlükə mənbələrinin qarşılıqlı təsiri nəticəsində onların sahiblərinə dəymiş zərərin əvəzi ümumi əsaslarla ödənilir.

Göründüyü kimi, bu norma yol nəqliyyat hadisəsinin avtomobillərin qarşılıqlı təsiri nəticəsində meydana gəlməsini nəqliyyat vasitəsinin idarə edən şəxsin mülki məsuliyyətini istisna edən hal olaraq göstərmədiyini kimi, mülki məsuliyyətin həcmində müəyyən edilməsi üzrə məsələnin həllində yol nəqliyyat hadisəsinin avtomobillərin məhz qarşılıqlı təsiri nəticəsində meydana gəlməsinin (hadisəyə səbəb olmuş yol hərəkəti iştirakçılarının hər birinin təqsirinin) nəzərə alınmasının vacibliyini ehtiva edir.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası apellyasiya məhkəməsinin nə sözügedən iddiaya baxmasında, nə də ki, mülki iddiaçı Sülhanə Bayramovaya ödənilməli olan pul məbləğlərinin müəyyən edilməsi zamanı yol nəqliyyat hadisəsinə həm də “VAZ-21154” markalı avtomobilin sürücüsü Bayramov Şahin Elman oğlunun “Yol hərəkəti haqqında” qanunun tələblərini pozmasının səbəb olmasından çıxış etməsində pozuntu görməmişdir.

Bu səbəbdən məhkəmə kollegiyası müdafiəçinin kassasiya şikayəti ilə razılaşmamaqla yanaşı, yuxarıda şərh edilən məsələ barəsində mülki iddiaçı S.Bayramovanın nümayəndəsi Sadiq Əfəndiyevin də kassasiya şikayətində irəli sürülmüş dəlilləri də əsassız hesab etmişdir.

Bununla belə, məhkəmə kollegiyasının gəldiyi nəticəyə görə, apellyasiya instansiyası məhkəməsi qəbirüstü abidəyə görə və ailə başçısının ölümü ilə əlaqədar vurulmuş maddi zərərin əvəzinin ödənilməsi haqqında irəli sürülmüş tələblər üzrə məsələləri maddi hüquq normalarının müddəalarını pozmaqla həll etmişdir.

Belə ki, apellyasiya məhkəməsi Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 1127-ci maddəsinə təfsir edərək “mərhuma standart baş daşı qoyulması”na sərf olunan vəsaiti də təqsirkar tərəfindən ödənilməli olan dəfn xərclərinə aid etmişdir.

Lakin, məhkəmə mülki iddiaya görə qranit qəbirüstünün düzəldilməsinə çəkilən xərci (1300 manatı) “standart baş daşı”nın qoyulmasına sərf edilməli olan vəsaitlə müqayisə edərək, faktiki çəkilən xərci həddindən artıq böyük məbləğ kimi qiymətləndirmiş və bu səbəbdən həmin tələbi ümumiyyətlə əsassız hesab edib bu hissədə mülki iddianı rədd etmişdir.

Halbuki, qəbirüstünün düzəldilməsinə görə mülki tələbin irəli sürülməsini qanun nöqtəyi-nəzərindən mümkün hesab etdiyi halda apellyasiya məhkəməsinin tələb olunan məbləğin həddindən artıq olması barədə qənaətə gəlməsi, iddianın rədd edilməsi üçün deyil, iddia tələbinin qismən təmin edilməsi, yəni iddia edilən məbləğin məhkəmənin sübutlara əsasən müəyyən etdiyi və mümkün gördüyü həddə qədər azaldılmasına əsas ola bilərdi.

Qeyd olunanlar onu göstərir ki, apellyasiya məhkəməsi qəbirüstünün düzəldilməsi ilə bağlı tələbi özünün Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 1127-ci maddəsinin təfsiri üzrə mövqeyinin ziddinə həll etmişdir.

Apellyasiya məhkəməsi ailə başçısının ölümü ilə əlaqədar vurulmuş zərərin əvəzinin ödənilməsi üçün mərhum Şahin Bayramovun himayəsində olmuş iki azyaşlı uşaqların təminatı kimi onların hər birinə hər ay 150 manat (cəmi 300 manat) pulun ödənilməsi barədə Sülhanə Bayramovanın iddia ərizəsində irəli sürülmüş tələbi də rədd edərək maddi hüquq normasının tətbiqində səhvə yol vermiş, tətbiq edilməli olmayan Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 1117-ci maddəsinə baxılan məsələyə şamil etmişdir.

Belə ki, apellyasiya məhkəməsi Mülki Məcəllənin 1117-ci maddəsinə baxılan məsələyə aid olan norma kimi görməklə bərabər, onu delikt (yol nəqliyyat hadisəsi) nəticəsində fiziki şəxsin ölməsi ilə əlaqədar meydana gələn zərərin əvəzinin ödənilməsinin qarşısını alan müddəa kimi təfsir etmişdir.

Mülki Məcəllənin “Fiziki şəxsin həyatına və sağlamlığına vurulmuş zərərin əvəzinin ödənilməsi” adlanan LX fəslinin ilk maddəsi olan 1117-ci maddəsində deyilir: “Müqavilə öhdəliklərinin icrası zamanı, habelə hərbi qulluq, polisdə qulluq vəzifələrinin və digər müvafiq vəzifələrin icrası zamanı fiziki şəxsin həyatına və ya sağlamlığına vurulmuş zərərin əvəzi, əgər qanunda və ya müqavilədə daha yüksək məsuliyyət ölçüsü nəzərdə tutulmayıbsa, bu Məcəllənin bu fəslində nəzərdə tutulmuş qaydalar üzrə ödənilir”.

Apellyasiya məhkəməsinin qərarından görünür ki, məhkəmə Mülki Məcəllənin 1117-ci maddəsindən belə nəticə çıxarmışdır ki, həmin Məcəllənin LX fəslə yalnız müqavilə öhdəliklərinin icrası zamanı, habelə hərbi qulluq, polisdə qulluq vəzifələrinin və digər müvafiq vəzifələrin icrası zamanı fiziki şəxslərin həyat və sağlamlığına zərər vuran şəxslərə aiddir, N.A.Kudjayev isə hərbi qulluqçu, polis əməkdaşı olmadığından və hər hansı müqavilə öhdəliyini yerinə yetirmədiyindən ona Mülki Məcəllənin LX fəslində yer alan 1121-ci maddəsi (ailə başçısının ölümü nəticəsində zərərçəkmiş

şəxslərə zərərin əvəzinin ödənilməsi haqqında qaydalar) tətbiq edilə bilməz.

Halbuki, Mülki Məcəllənin 1117-ci maddəsi hansı müstəsna halda MM-nin LX fəslinin normalarının müqavilə öhdəliklərinin icrası zamanı, habelə hərbi qulluq, polisdə qulluq vəzifələrinin və digər müvafiq vəzifələrin icrası zamanı fiziki şəxslərin həyat və sağlamlığına zərər vuran şəxslərə şamil edildiyini təsbit etməklə, qətiyyənlə bu fəslin tətbiq edildiyi subyektlərin dairəsini həmin şəxslərlə məhdudlaşdırmamışdır.

Əksinə, Mülki Məcəllənin 1117-ci maddəsi onu təsbit edir ki, LX fəslin normalarının tətbiqi dairəsi fiziki şəxsin həyatına və ya sağlamlığına vurulmuş zərərin əvəzinin ödənilməsinin bütün hallarını əhatə edir, müqavilə öhdəliklərinin icrası zamanı, habelə hərbi qulluq, polisdə qulluq vəzifələrinin və digər müvafiq vəzifələrin icrası zamanı fiziki şəxslərin həyat və sağlamlığına zərər vuran şəxslərə isə müstəsna halda (əgər başqa bir qanunda və ya müqavilədə daha yüksək məsuliyyət ölçüsü nəzərdə tutulmayıbsa) tətbiq edilir.

Göründüyü kimi, apellyasiya məhkəməsi yol nəqliyyat hadisəsi törətmiş N.A.Kudjayevin polis əməkdaşı, hərbi qulluqçu və yaxud hər hansı müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirən şəxs olmadığını düzgün müəyyən etmiş, lakin bununla bərabər həmin şəxslərə aid qaydanı təsbit edən Mülki Məcəllənin 1117-ci maddəsinə istinad edib Kudjayevlə bağlı olan məsələni həll etməkdə haqlı olmamışdır.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, apellyasiya məhkəməsinin Sülhanə Bayramovanın mülki iddiasının şərh olunan

tələbləri üzrə düzgün nəticəyə gəlməməsinə mülki hüquq normalarının tətbiqində səhvə yol verməsi ilə yanaşı bu tələblər üzrə sübutları CPM-nin 143-146-cı maddələrinə müvafiq surətdə tədqiq etməməsi, cinayət-prosessual qanunun 416.0.2-ci maddəsində göstərilən pozuntuya yol verməsi səbəb olmuşdur.

Odur ki, təsvir edilən məsələlər üzrə zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi Sülhanə Bayramovanın nümayəndəsi S.A.Əfəndiyevin kassasiya şikayəti qismən əsaslı hesab edilmişdir.

Beləliklə, məhkəmə kollegiyası kassasiya şikayətlərinin təmin edilməməsinə dair dövlət ittihamçısının, özü tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətinin təmin, müdafiəçinin kassasiya şikayətinin isə rədd edilməsi barədə zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi S.A.Bayramovanın nümayəndəsi S.A.Əfəndiyevin çıxışlarını dinləyib, şərh edilən əsaslara görə məhkum N.A.Kudjayevin müdafiəçisi E.N.Bədəlov tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətinin təmin edilməməsi, zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi S.A.Bayramovanın nümayəndəsi S.A.Əfəndiyevin kassasiya şikayətinin isə qismən təmin edilməklə Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının Kudjayev Nizami Abdusalamoviçin barəsində olan 16 aprel 2014-cü il tarixli qərarı mülki iddiaya aid hissəsində ləğv edilməsi və həmin hissədə işin yenidən baxılması üçün apellyasiya baxışına təyin edilməsi, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının qalan hissədə isə dəyişdirilmədən saxlanılması haqqında qərar qəbul etmişdir.

Təqsirləndirilən şəxsə qarşı irəli sürülmüş ittihamla müqayisədə onun daha ağır ittiham üzrə (daha ağır cəzanı nəzərdə tutan cinayət-hüquqi norma əsasında) təqsirli bilinməsi baş verməsə də, onun cinayətkar hərəkətlərinin (hərəkətsizliyinin) faktiki məzmununun ittihamda göstərilənlərlə müqayisədə əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilməsi Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 318.1-ci maddəsinin mənası baxımından yolverilməzdir

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 08 may 2014-cü il tarixli hökmü ilə Nurəliyev Natiq Novruz oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra CM-nin) 29,120.2.1-ci maddəsi ilə təqsirli bilinərək, 09 (doqquz) il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş, cəzasını ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməsi, cəza çəkməsinin əvvəlinin 05 aprel 2013-cü il tarixdən hesablanması qərara alınmışdır.

Məhkəmənin hökmünə əsasən Nurəliyev Natiq Novruz oğlu 31 mart 2013-cü ildə, saat 00:10 radələrində Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Ç.Mustafayev küçəsində özünün yaşadığı 13 nömrəli evdə tanışları olan digər şəxslərlə spirtli içki qəbul edib yeyib-içərkən həmin həyətdə yaşayan Məmmədov İbrahim Azad oğlu qəflətən içəri girərək ona və onun tanışlarına nalayiq söyüşlər söyüb evi tərk etmələrini bildirib masanın üzərindəki qab-qacağı, həmçinin giriş qapısının şüşəsini sındırmış, bu zaman Natiq Nurəliyevin valideyni və qonşusu Məmmədov Qurban Əsgər oğlu İbrahim Məmmədovu oradan uzaqlaşdıraraq evlərinə aparmış, Natiq Nurəliyev dostlarını yola salıb həyətdə qayıdarkən İbrahim Məmmədovla yenidən aralarında mübahisə yarandıqda o, İbrahim Məmmədovu qəsdən öldürmək məqsədi ilə əlində olan pinəçi bıçağı ilə onun sol bud-çanaq oynağına bir ədəd, sol budun yan səthinə üç ədəd, sol bud-çanaq oynağının yan səthinə bir ədəd səhhətin qısa müddətə pozulmasına səbəb olan sağlamlığa yüngül zərər vurmaya aid xəsarətlər, döş qəfəsinin sol ön hissəsinə bir dəfə zərbə vuraraq döş boşluğuna keçərək diafraqmanı zədələyən və qarın boşluğuna nüfuz edərək dalaq əyriliyini və bağırsağı zədələyən, döş və qarın boşluqlarına qanaxmaya səbəb olan həyat üçün təhlükəli olan sağlamlığa ağır zərər vurmaya aid xəsarət yetirmiş, lakin İbrahim Məmmədov hadisə zamanı özünü müdafiə üçün

aktiv müqavimət göstərdiyindən və xəstəxanaya çatdırılaraq ona vaxtında tibbi yardım göstərildiyindən, Natiq Nurəliyev öz iradəsindən asılı olmayan səbəblərə görə cinayət əməlini başa çatdırma bilməyərək, onu qəsdən öldürməyə cəhd etmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 12 iyun 2014-cü il tarixli ilkin baxış qərarı ilə zərərçəkmiş şəxs və məhkumun müdafiəçisi tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayətləri, dövlət ittihamçısı tərəfindən verilmiş apellyasiya protesti üzrə məhkəmə baxışı əlavə sübutlar tələb edilmədən və məhkəmə istintaqı aparılmadan 24 iyun 2014-cü il tarixə saat 15:00-a təyin edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 12 iyun 2014-cü il tarixli ilkin baxış qərarından zərərçəkmiş Məmmədov İbrahim Azad oğlu kassasiya şikayəti vermişdir.

Zərər çəkmiş şəxs kassasiya şikayətini onunla əsaslandırmışdır ki, Nurəliyev Natiq Novruz oğlunun cinayət əməlinin tövsifində səhvə yol verilmiş və ona əməlinə müvafiq olmayan yüngül cəza təyin edilmişdir.

Həmçinin kassasiya şikayətində qeyd olunur ki, birinci instansiya məhkəməsi əsassız olaraq Natiq Nurəliyevin cinayət əməlini təkbəşinə törətməsi haqqında nəticəyə gəlib, onun cinayəti bir qrup şəxlə, yəni Əliyev Mahir Fəxrəddin oğlu və Abdullayev Seymur Zakir oğlu ilə birlikdə törətməsini nəzərə almamışdır.

Kassasiya şikayətində Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 08 may 2014-cü il tarixli hökmünün ləğv edilməsi, baxılan cinayət işi üzrə qanuni qərarın qəbul edilməsi xahiş olunmuşdur.

Zərərçəkmiş Məmmədov İbrahim Azad oğlunun mübahisələndirdiyi apellyasiya instansiyası məhkəməsinin apellyasiya şikayəti və yaxud apellyasiya protestinə ilkin baxılması

və apellyasiya müraciətləri üzrə məhkəmə baxışının təyin edilməsi haqqında qərarın kassasiya qaydasında ləğv edilməsi əsası Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin (bundan sonra CPM-nin) 416.0.20-ci maddəsində nəzərdə tutulmuşdur.

Həmin maddəyə əsasən, apellyasiya məhkəməsi CPM-nin 391.3.2 - 391.3.5-ci maddələrində göstərilən, yəni, o cümlədən CPM-in 391.3.4-cü maddəsinin nəzərdə tutduğu apellyasiya şikayəti və yaxud apellyasiya protesti üzrə məhkəmə baxışının təyin edilməsi haqqında qərarı əsassız olaraq çıxarıldıqda bu qərar kassasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən ləğv edilə (dəyişdirilə) bilər.

Apellyasiya müraciəti üzrə məhkəmə baxışının təyin edilməsi haqqında qərarın əsassız olaraq çıxarılması dedikdə, ilk növbədə məhkəmə baxışının təyin edilməsinin qarşısını alan prosessual pozuntular və onların mövcudluğuna baxmayaraq, apellyasiya məhkəməsinin həmin pozuntulardan irəli gələn qərarları deyil, apellyasiya şikayəti və yaxud apellyasiya protesti üzrə məhkəmə baxışının təyin edilməsi barədə qərar çıxarması başa düşülür.

Apellyasiya müraciəti üzrə məhkəmə baxışının təyin edilməsini istisna edən pozuntular isə CPM-nin 391.4-391.6, 391.8 və 391.8-1-ci maddələrində nəzərdə tutulmuşdur ki, onların mövcudluğu halında apellyasiya məhkəməsi apellyasiya müraciəti üzrə məhkəmə baxışını təyin etməyib, apellyasiya şikayətinin və ya apellyasiya protestinin hərəkətsiz saxlanması, baxılmamış saxlanması, icraata qəbul etməkdən imtina etmə, cinayət işinin (sadələşdirilmiş icraat materialının, xüsusi ittiham qaydasında şikayət üzrə materialın) birinci instansiya məhkəməsinə qaytarılması, apellyasiya şikayətinə və ya apellyasiya protestinə baxılmasına xitam verilməsi və cinayət işinin (məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat materialının, xüsusi ittiham qaydasında şikayət üzrə materialın) birinci instansiya məhkəməsinə qaytarılması haqqında qərarlardan birini qəbul edir.

Yuxarıda sonuncu qeyd olunan (CPM-nin 391.8-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu) qərarın çıxarılması əsaslarından biri də cinayət-prosessual qanunun 391.8.11-ci maddəsində göstərilən haldır.

Belə ki, həmin cinayət-prosessual normalara əsasən birinci instansiya məhkəməsində məhkəmə baxışı ittihamın həddləri barədə tələblərin pozulması ilə keçirildikdə (irəli sürülmüş ittihamın nəzərdə tutduğu cinayətlə müqayisədə ittiham hökmü daha ağır cinayət üzrə çıxarıldıqda) apellyasiya məhkəməsi ilkin baxış iclasının nəticələrinə görə apellyasiya şikayəti və yaxud apellyasiya protesti üzrə məhkəmə baxışının təyin edilməsi haqqında deyil, apellyasiya müraciətlərinə baxılmasına xitam verilməsi və cinayət işinin, məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat materialının və ya xüsusi ittiham qaydasında şikayət üzrə materialın birinci instansiya məhkəməsinə qaytarılması haqqında qərar çıxarır.

Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 391.8.11-ci maddəsinin qeyd olunan halı birinci instansiya məhkəməsinin hökmünün ləğv edilməsini tələb edən əsas kimi təsbit etməsi məhkəmə baxışının hədlərinə dair cinayət-prosessual qanunun müddəalarından irəli gəlir.

Belə ki, məhkəmə baxışının hədlərini müəyyən edən CPM-nin 318.1-ci maddəsində təsbit olunur ki, “məhkəmə baxışı zamanı cinayət işinə, məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraatın materialına və ya xüsusi ittiham qaydasında şikayətə yalnız təqsirləndirilən şəxsə qarşı irəli sürülmüş və ya məhkəməyə verilən ittiham daxilində baxılır. Məhkəmə baxışı nəticəsində məhkəmə təqsirləndirilən şəxsin əməlini ağır cinayətdən daha yüngül cinayət əməlinə tövsif etmək, habelə ona qarşı irəli sürülmüş ittihamdan ayrı-ayrı bəndləri çıxarmaq hüququna malikdir”.

Bu maddənin mənasına görə cinayət təqibi orqanı və yaxud xüsusi ittihamçı tərəfindən şəxsə qarşı irəli sürülmüş (məhkəməyə verilən) ittihamla müqayisədə onun daha ağır cinayətə görə mühakimə edilməsi yolverilməzdir.

Təqsirləndirilən şəxsin mövcud ittihamla müqayisədə daha ağır cinayətə görə mühakimə edilməsi dedikdə, ittihamın cinayət əməlinin həm faktiki hallar (şəxsə isnad edilən cinayətkar hərəkətlərin və yaxud hərəkətsizliyin faktiki məzmunu), həm də həmin əmələ tətbiq edilən cinayət-hüquqi normanın sərtliyi nöqtəyi nəzərindən təqsirləndirilən şəxsin vəziyyətinin

ağırlaşmasına səbəb olan dəyişdirilməsi başa düşülür. Yəni, CPM-nin 318.1-ci maddəsi ilə qadağan edilən (CPM-nin 391.8.11-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu pozuntunu yaradan) belə dəyişdirilmə zamanı şəxs cinayət təqibi orqanı, xüsusi ittihamçı tərəfindən təqsirləndirildiyi Cinayət Məcəlləsinin Xüsusi hissəsinin müvafiq maddəsi ilə müqayisədə cinayət qanununun daha ağır cəza nəzərdə tutan maddəsi ilə və yaxud ittihamda onun cinayətkar hərəkətlərinin (hərəkətsizliyinin) faktiki məzmununa daxil edilməyən əlavə hərəkətlərə (hərəkətsizliyə) görə təqsirli bilinir.

İrəli sürülmüş ittihamla müqayisədə şəxsin daha ağır ittiham üzrə (daha ağır cəzanı nəzərdə tutan cinayət-hüquqi norma əsasında) təqsirli bilinməsi baş verməsə də, onun cinayətkar hərəkətlərinin (hərəkətsizliyinin) faktiki məzmununun ittihamda göstərilənlərlə müqayisədə əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilməsi də CPM-nin 318.1-ci maddəsinin mənası baxımından yolverilməzdir. Çünki, bu halda şəxs ona qarşı irəli sürülmüş ittiham üzrə (törətməsi isnad edilən cinayət əməlinə görə) deyil, faktiki olaraq yeni hərəkətlərə (hərəkətsizliyə) görə, ona qarşı irəli sürülməyən ittiham üzrə mühakimə edilir və belə ittiham şəxs üçün yeni, gözlənilməz olduğundan, onun həmin ittihamdan müdafiə olunmaq imkanları məhdudlaşdırılmış olur (məsələn, şəxsin başqa cinayət hadisəsinə, ona istinad edilməyən cinayətkar hərəkətlərə, obyektiv cəhəti tamamilə fərqli olan cinayətə, əvvəlki əməlindən cinayətkar qəsdin obyektinə, təqsirin formasına və s. mühüm əlamətlərinə görə fərqlənən əməllərin törədilməsinə görə məhkum edilməsi). Həmçinin belə vəziyyətlərdə məhkəmə müasir cinayət-prosessual qanunvericiliyin onun səlahiyyətlərinə aid etmədiyi ittiham (ittiham irəli sürmək) funksiyasını üzərinə götürmüş olur ki, bu da cinayət mühakimə icraatının obyektivliyi, qərəzsizliyi və ədalətliliyi (CPM-nin 28-ci maddəsi), cinayət prosesində tərəflərin çəkişməsi (CPM-nin 32-ci maddəsi) prinsiplərinin kobud şəkildə pozulması kimi çıxış edir və nəticə etibarlı ilə cinayət-prosessual qanunun 9.2-ci maddəsinin təsbit etdiyi kimi, aparılmış məhkəmə icraatının etibarsız sayılması üçün əsas yaradır.

Təhlil edilən məsələ ilə əlaqədar işin hallarını CPM-nin 318.1, 391.8.11-ci maddələri

və həmin cinayət-prosessual normaların ehtiva etdikləri “irəli sürülmüş ittihamda göstərilən cinayətlə müqayisədə daha ağır olan cinayət” anlayışının təfsiri üzrə məhkəmə kollegiyasının hüquqi mövqeyi ilə müqayisə etdikdə aşağıdakılar müəyyən edilir.

İttiham aktına görə, ibtidai istintaq orqanı tərəfindən Natiq Nurəliyevə qarşı Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 29,120.2.2 və 29,120.2.4-cü maddələri irəli sürülmüş ittihamın faktiki hallar nöqtəyindən nəzərindən məzmunu ondan ibarət olmuşdur ki, N.Nurəliyev 31 mart 2013-cü ildə gecə vaxtı Bakı şəhərində xuliqanlıq niyyəti ilə və xüsusi amansızlıqla zərərçəkmiş Məmmədov İbrahim Azad oğluna əlindəki pinəçi bıçağı ilə “onun döş qəfəsinin sol ön hissəsinə bir dəfə zərbə vuraraq döş boşluğuna keçərək diafraqmanı zədələyən və qarın boşluğuna nüfuz edərək dalaq ayrılığını və bağırsağı zədələyən, döş və qarın boşluqlarına qanaxmaya səbəb olan həyat üçün təhlükəli olan sağlamlığa ağır zərər vurmaya aid xəsarət yetirmiş”, lakin öz iradəsindən asılı olmayan səbəblərə görə cinayət əməlini başa çatdırma bilməyərək, İbrahim Məmmədovu öldürməyə cəhd etmişdir.

Eyni zamanda həmin əməlindən bilavasitə əvvəl dostları Abdullayev Seymur Zakir oğlu və Əliyev Mahir Fəxrəddin oğlu ilə birlikdə zərərçəkmiş İbrahim Məmmədova münasibətdə etdiyi hərəkətlərə görə Natiq Nurəliyevə qarşı CM-nin 221.2.1 və 221.2.2-ci maddələri ilə ittiham irəli sürülmüşdür (yəni, cinayət təqibi orqanı tərəfindən N.Nurəliyev silah qismində hər hansı predmetdən istifadə etmədən bir qrup şəxslə, ictimai qaydanın qarşısını alan şəxsə qarşı müqavimət göstərməklə xuliqanlıq etməkdə təqsirləndirilirdi).

Cinayət işinin ibtidai istintaq materiallarından, o cümlədən “Sübutların qiymətləndirilməsi haqqında” 22 noyabr 2013-cü il tarixli qərardan və eyni tarixli “Cinayət işinin materiallarından başqa cinayət işinin ayrılması və istintaq aidiyyəti üzrə göndərilməsi barədə” qərardan görünür ki, Natiq Nurəliyevlə birlikdə xuliqanlıq etməkdə təqsirləndirilən digər şəxslərə - Abdullayev Seymur Zakir oğluna və Əliyev Mahir Fəxrəddin oğluna CM-nin 221.3-cü maddəsi ilə ittiham ona görə irəli sürülmüşdür (barələrində təqsirləndirilən şəxs

qismində cəlb etmə haqqında qərarlar çıxarılmışdır) ki, N.Nurəliyevin bıçaqla zərərçəkmiş İbrahim Məmmədovu vurmasından bilavasitə əvvəl xuliqanlıq hərəkətlərinin gedişində Seymur Abdullayev əlindəki bıçaqla İbrahim Məmmədovun sol bud-çanaq oynağına bir ədəd, Mahir Əliyev isə əlindəki bıçaqla İbrahim Məmmədovun sol budunun yan səthinə üç ədəd, sol bud-çanaq oynağının yan səthinə bir ədəd səhhətin qısa müddətə pozulmasına səbəb olan sağlamlığa yüngül zərər vurmaya aid xəsarətlər yetirmişlər. Bu hərəkətlərinə görə Natiq Nurəliyevin barəsində olan cinayət işinin materiallarından Seymur Abdullayevin və Mahir Əliyevin CM-nin 221.3-cü maddəsi ilə təqsirləndirilmələrinə dair cinayət işi ayrılaraq ibtidai istinaqın aparılması üçün Yasamal Rayon Polis İdarəsinin İstintaq Şöbəsinə göndərilmişdir.

Cinayət işinin materiallarından zərərçəkmiş İbrahim Məmmədovun sağlamlığına yüngül zərərin vurulması ilə nəticələnən cəmi 5 xəsarətin yetirilməsinə görə Natiq Nurəliyevə qarşı ittihamın nəinki irəli sürülmədiyi, hətta həmin xəsarətlərin yetirilməsinə görə cinayət təqibi orqanı tərəfindən başqa şəxslərin, konkret olaraq Seymur Abdullayevin və Mahir Əliyevin təqsirləndirildiyi açıq-aşkar göründüyü halda birinci instansiya məhkəməsi öz hökmündə həmin xəsarətlərin də Natiq Nurəliyev tərəfindən yetirilməsi haqqında nəticəyə gəlmişdir.

Belə ki, hökmdə N.Nurəliyevin adam öldürməyə cəhd etmə cinayəti (bu cinayəti yaradan hərəkətlərin məcmusu) təsvir edilərkən işin müəyyən olunmuş faktiki halları olaraq həmçinin o da qeyd olunmuşdur ki, Nurəliyev zərərçəkmiş İbrahim Məmmədovun döş qəfəsinin sol ön hissəsinə əlindəki pinəçi bıçağı ilə bir dəfə zərbə vurmaqla sağlamlığa ağır zərər vuran xəsarəti yetirməkdən bilavasitə əvvəl “İbrahim Məmmədovu qəsdən öldürmək məqsədi ilə əlində olan pinəçi bıçağı ilə onun sol bud-çanaq oynağına bir ədəd, sol budun yan səthinə üç ədəd, sol bud-çanaq oynağının yan səthinə bir ədəd səhhətin qısa müddətə pozulmasına səbəb olan sağlamlığa yüngül zərər vurmaya aid xəsarətlər” yetirmişdir.

Bu təsvirdən görünür ki, birinci instansiya məhkəməsi cinayət təqibi orqanının

Natiq Nurəliyevin ittihamına daxil etmədiyi, başqa cinayət işində digər şəxslərə aid etdiyi cinayətkar hərəkətləri N.Nurəliyevin Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 29,120.1-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş cinayət əməlini təşkil edən cinayətkar hərəkətlər kimi təsvir edib, onu həm də həmin hərəkətlərin törədilməsinə görə təqsirli bilməklə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 318.1-ci maddəsi ilə müəyyən edilən məhkəmə baxışının hədlərini aşmış və bununla da cinayət-prosessual qanunun 391.8.11-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu apellyasiya müraciətləri üzrə məhkəmə baxışının təyin edilməsinə istisna edən kobud prosesual pozuntuya yol vermişdir.

Birinci instansiya məhkəməsinin Natiq Nurəliyevin cinayət əməlini ona qarşı irəli sürülmüş ittihamla (CM-nin 221.2.1, 221.2.2, 29,120.2.2, 29,120.2.4-cü maddələri ilə) müqayisədə daha yüngül məsuliyyət nəzərdə tutan norma (CM-nin 29,120.1-ci maddəsi) ilə tövsif etməsi də şərh edilən pozuntuya münasibətdə heç nəyi dəyişmir. Çünki, Natiq Nurəliyevin cinayətkar hərəkətlərinin faktiki məzmununun ittihamına daxil edilməyən (başqa şəxslərə aid edilmiş) cinayətkar hərəkətlər hesabına genişləndirilməsi, onun ittiham olunmadığı hərəkətlərə görə təqsirli bilinməsi kimi faktı ortadan qaldırmır.

Təsvir edilənlər onu göstərir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi birinci instansiya məhkəməsinin yol verdiyi pozuntunun xarakteri, eləcə də cinayət-mühakimə icraatının yuxarıda qeyd olunan məhkəmənin obyektivliyi, qərəzsizliyi, tərəflərin çəkişməsi prinsipləri, CPM-nin 9.2, 391.8, 391.8.11-ci maddələri (cinayət-prosessual qanunun 391.9, 391.9.1, 391.9.2-ci maddələri ilə birlikdə götürülməklə) ondan birinci instansiya məhkəməsində aparılmış icraatın nəticələrini etibarsız hesab edib hökmü ləğv etməklə cinayət işini birinci instansiya məhkəməsinə qaytarmağı tələb etdiyi halda apellyasiya şikayətləri və apellyasiya protesti üzrə məhkəmə baxışının təyin edilməsi haqqında 12 iyun 2014-cü il tarixli ilkin baxış qərarını əsassız olaraq çıxarmaqla, həmin qərarın kassasiya qaydasında ləğv edilməsinə tələb edən CPM-nin 416.0.20-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş pozuntuya yol vermişdir.

Şərh edilən pozuntu məhkəmə qərarının ləğv edilməsinə kifayət qədər əsas verdiyi üçün, məhkəmə kollegiyası yalnız həmin pozuntu ilə bağlı olan hissədə zərərçəkmiş şəxsin kassasiya şikayətini qismən təmin edilməsi haqda nəticəyə gələrək digər məsələlər üzrə kassasiya şikayətində gətirilən dəlillərin baxılmasına isə əsas görməmişdir.

Beləliklə, kollegiya kassasiya şikayətinin təmin edilməməsinə dair dövlət ittihamçısının və məhkumun müdafiəçisi R.M.Məmmədovanın

çıxışlarını dinləyib, şərh edilən əsaslara görə hesab etmişdir ki, zərərçəkmiş şəxs Məmmədov İbrahim Azad oğlunun kassasiya şikayəti qismən təmin edilməklə, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının Nurəliyev Natiq Novruz oğlunun barəsində olan 12 iyun 2014-cü il tarixli ilkin baxış qərarı ləğv edilməli, cinayət işi apellyasiya məhkəməsində yenidən ilkin baxılmağa təyin olunmalıdır.

Təqsirkarın törətdiyi cinayət əməli ziddiyyətli şəkildə müəyyən edildikdə, bu əməlin xarakterinin, ictimai-təhlükəlilik dərəcəsinin də düzgün müəyyən olunması, əmələ müvafiq olan cinayət-hüquqi normanın və cinayət-hüquqi xarakterli tədbirin seçilməsi haqqında nəticəyə gəlmək mümkün deyil

Lənkəran Rayon Məhkəməsinin 29 dekabr 2013-cü il tarixli hökmü ilə Səlimov Qulam Müzəffər oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin (bundan sonra CM-nin) 221.3-cü maddəsi ilə təqsirli bilinərək, 3 il (üç) müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş, CM-nin 69.3-cü maddəsinə əsasən Q.M.Səlimovun 19 avqust 2013-cü il tarixdən 21 avqust 2013-cü il tarixədək həbsdə saxlanıldığı 2 (iki) gün ona təyin edilən cəzadan çıxılmaqla üzərində qəti olaraq 2 (iki) il 11 (on bir) ay 28 (iyirmi səkkiz) gün azadlıqdan məhrum etmə cəzası saxlanılmış, CM-nin 70-ci maddəsinə əsasən Q.M.Səlimova təyin edilmiş azadlıqdan məhrum etmə cəzasının 2 (iki) il sınaq müddəti ilə şərti tətbiq edilməsi, sınaq müddətinin əvvəlinin hökm qanuni qüvvəyə mindiyi gündən hesablanması qərara alınmışdır.

Məhkəmənin hökmünə əsasən, Səlimov Qulam Müzəffər oğlu ona görə təqsirli bilinib məhkum edilmişdir ki, o, 03 avqust 2013-cü il tarixdə saat 18 radələrində Lənkəran rayonunun Nərimanabad qəsəbəsində yerləşən dəniz kənarında ictimai qaydanı kobud surətdə pozan, cəmiyyətə açıqca hörmətsizlik ifadə edən, vətəndaşlar üzərində zor tətbiq olunması və silah qismində istifadə edilən qoşalülə tufəng tətbiq etməklə özgə əmlakının zədələnməsi ilə müşayiət olunan qərəzli xuliqanlıq hərəkətləri edərək heç bir əsaslı səbəb olmadan Ağayev Rəşad Mahir oğlu ilə Ocaqov Mirhəsən Mirəziz oğlu arasında baş vermiş qarşılıqlı dalaşma və bıçaqlama zamanı idarə etdiyi VAZ-2107

markalı 42-BJ-942 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobilin arxa yük yerindən özünə məxsus qoşalülə tufəngi götürüb Mirhəsən Ocaqovu nalayiq söyüşlərlə təhqir edərək tufəngdən havaya iki dəfə atəş açmış, müxtəlif bıçaq xəsarətləri almış Mirhəsən Ocaqovun hadisə yerində olan şəxslər tərəfindən qardaşı Ocaqov Mirhüseyn Mirəziz oğluna məxsus VAZ-21144 markalı 90-NZ-214 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobilə əyləşdirilməsindən sonra tufəngdən həmin avtomobilin arxasınca bir dəfə atəş açmaqla avtomaşının arxa hissəsini zədələyərək M.M.Ocaqova 300 (üç yüz) manat ziyan vurmuşdur.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 16 aprel 2014-cü il tarixli qərarı ilə dövlət ittihamçısı tərəfindən hökmdən verilmiş apellyasiya protesti təmin edilməmiş, Lənkəran Rayon Məhkəməsinin 29 dekabr 2013-cü il tarixli hökmü isə dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 16 aprel 2014-cü il tarixli qərarından dövlət ittihamçısı kassasiya protesti vermişdir.

Kassasiya protesti onunla əsaslandırılmışdır ki, məhkəmələr həm cəza təyin edərkən, həm də Qulam Səlimovun barəsində həmin cəzanı şərti tətbiq edərkən cinayətin törədilmə hallarına ümumiyyətlə diqqət yetirməmiş və bununla da əməlin ictimai təhlükəlilik dərəcəsini nəzərə almamışlar. O cümlədən, əməlin ictimai təhlükəliliyini artıran

hal, yəni cinayətin odlu silahdan istifadə olunmaqla törədilməsi məhkəmələrin diqqətindən kənar qalmışdır.

Kassasiya protestində məhkəmələrin Q.Səlimovun təqsirini etiraf edərək səmimi peşmançılıq hissi keçirməsini, ilk dəfə az ağır cinayəti hadisələrin təsadüfi axarı zəminində törətməsini düzgün olmayaraq məsuliyyəti yüngülləşdirən hallar kimi nəzərə aldıkları qeyd olunmuşdur.

Dövlət ittihamçısının fikrincə, birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən CM-nin cəza təyin etmənin ümumi əsaslarını müəyyən edən 8, 41 və 58-ci maddələrinin müddəaları, cəzanın şərti olaraq tətbiq edilməsinin şərtlərini və qaydalarını tənzimləyən həmin Məcəllənin 70-ci maddəsinin tələbləri, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin və Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumunun hüquqi mövqeyi nəzərə alınmamışdır.

Dövlət ittihamçısı kassasiya protestində qeyd olunanları Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosesual Məcəlləsinin (bundan sonra CPM-nin) 416.0.2 və 416.0.21-ci maddələrində göstərilən pozuntuları yaradan hallar kimi qiymətləndirərək, həmin əsaslara görə Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 16 aprel 2014-cü il tarixli qərarının ləğv edilməsi, cinayət işinin yeni apellyasiya baxışına göndərilməsinə dair qərarın qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Dövlət ittihamçısı kassasiya protestində məhkəmələr tərəfindən Səlimov Qulam Müzəffər oğluna şərti məhkum etmənin törədilmiş cinayətin xarakterinə, ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə, təqsirkarın şəxsiyyətinə uyğun olmayaraq, sübutların tədqiq edilməsi qaydalarının pozulması və bunun nəticəsi kimi cəzanı yüngülləşdirən halların düzgün nəzərə alınmaması ilə tətbiq olunduğunu iddia edərək, mübahisələndirilən qərarın ləğv edilməsi barədə kassasiya tələbini məhkəmə qərarlarının kassasiya qaydasında ləğv edilməsini və yaxud dəyişdirilməsini şərtləndirən əsaslar kimi Azərbaycan Respublikası CPM-nin 416.0.2 və 416.0.21-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş hallarla əlaqələndirmişdir.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası həmin protesti CPM-nin 419-cu maddəsinin tələbləri baxımından səlahiyyətlərinə aid olan kassasiya

müraciəti kimi görmüş və bu müraciətlə əlaqədar Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 16 aprel 2014-cü il tarixli qərarının qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir.

CM-nin 8-ci maddəsində təsbit olunmuş cinayət məsuliyyətinin ədalət prinsipi tələb edir ki, “cinayət törətmiş şəxs haqqında tətbiq edilən cəza və ya digər cinayət-hüquqi xarakterli tədbirlər ədalətli olmalıdır, yəni cinayətin xarakterinə və ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə, onun törədilməsi hallarına və cinayət törətməkdə təqsirli bilinən şəxsin şəxsiyyətinə uyğun olmalıdır”.

Cəzanın təyin edilməsinin ümumi əsaslarını nəzərdə tutan CM-nin 58-ci maddəsində də göstərilir ki, “cəza təyin edilərkən törədilmiş cinayətin xarakteri və ictimai təhlükəlilik dərəcəsi, təqsirkarın şəxsiyyəti, o cümlədən cəzanı yüngülləşdirən və ağırlaşdıran hallar, habelə təyin olunmuş cəzanın şəxsin islah olunmasına və onun ailəsinin həyat şəraitinə təsiri nəzərə alınır”.

Göründüyü kimi, cinayət qanununun təsvir edilən normaları cinayət törətməkdə təqsirli olan şəxsə cinayət cəzasının təyin edilməsini, onun müddətini və ya həcmi, eləcə də digər cinayət-hüquqi xarakterli tədbirlərin, o cümlədən CM-nin 70-ci maddəsində təsbit edilmiş şərti məhkum etmə institutunun tətbiqini ilk növbədə törədilmiş cinayətin xarakteri və ictimai təhlükəlilik dərəcəsi, onun törədilməsi halları ilə şərtləndirmişdir.

Bu baxımdan cinayət mühakimə icraatının gedişində törədilmiş cinayət əməlinin, onun xarakterinin və ictimai təhlükəlilik dərəcəsinin düzgün müəyyən edilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

CM-nin 3-cü maddəsi də cinayət məsuliyyətinin əsası kimi bu Məcəllə ilə nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin bütün əlamətlərinin mövcud olduğu əməli (hərəkət və ya hərəkətsizliyi) göstərməklə icraatı aparan orqanları həmin əməlin, onun cinayət qanunu ilə cinayət tərkibinin zəruri elementləri kimi nəzərdə tutulmuş əlamətlərinin düzgün müəyyən edilməsinə istiqamətləndirir.

Təsadüfi deyil ki, CPM-nin 139.0.1 və 139.0.3-cü maddələri cinayət hadisəsinin baş vermə faktı və hallarını, cinayət qanunu ilə

nəzərdə tutulmuş əməldə cinayətin əlamətlərini cinayət təqibi üzrə icraat zamanı sübut edilməli olan hallar sırasında göstərmişdir.

Bu həm də o deməkdir ki, məhkəmənin müəyyən edilmiş saydığı həmin məsələlərə aid hallar cinayət-prosessual qanununun tələblərinə cavab verən sübutlardan irəli gəlməli, onların mövcudluğu sübutlarla təsdiq olunmalıdır.

Odur ki, məhkəmənin öz qərarında CPM-nin 353.2.2-ci maddəsinin tələb etdiyi kimi, nəticəyə gəlməsi üçün əsaslandığı sübutları və onun tərəfindən digər sübutların rədd edilməsinin motivlərini göstərməsinin xüsusi əhəmiyyəti vardır.

Səlimov Qulam Müzəffər oğlunun təqsirli bilindiği CM-nin 221.3-cü maddəsinə görə xüsusilə ağırlaşdırıcı əlamətlə xuliqanlıq ictimai qaydanı kobud surətdə pozan, cəmiyyətə açıqca hörmətsizlik ifadə edən, vətəndaşlar üzərində zor tətbiq olunması ilə və ya belə zorun tətbiq edilməsi hədəsi ilə, habelə özgənin əmlakının məhv edilməsi, yaxud zədələnməsi ilə müşayiət edilən silah və ya silah qismində istifadə edilən əşyaları tətbiq etməklə törədilən hərəkətlərdir.

“Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 221.3-cü maddəsinin şərh edilməsinə dair” Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun 20 may 2011-ci il tarixli qərarına görə xuliqanlıq cinayətinin motivi təqsirkarın qeyri-müəyyən şəxslər dairəsinin şüurunda özünün müstəsna şəxsiyyət olduğunu və başqalarından əsaslı surətdə fərqləndiyini təsdiq etməkdir. Bu cinayətin subyektiv cəhətini birbaşa qəsd təşkil edir. Təqsirkar öz hərəkətləri ilə cəmiyyətə açıqca hörmətsizlik göstərərək ictimai qaydanı kobud şəkildə pozduğunu dərk edir, bu hərəkətləri nəticəsində zərərçəkmişin sağlamlığına zərər vurula biləcəyini, yaxud özgənin əmlakının məhv ediləcəyi və ya zədələncəyini qabaqcadan görür və bunu arzu edir. Xuliqanlıqın subyektiv cəhətinin mütləq şərti bu cinayətin motividir. Bilərəkdən özünü ictimai qaydaya qarşı qoymağa cəhd etmək, gücünü nümayiş etdirmək, qalmaqal salmağa meyllilik, ədəbsizliyin qarşısını almağa cəhd edən ayrı-ayrı şəxslərdən qisas almaq motivin əsasını təşkil edir.

Eyni zamanda Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun 17 fevral

2006-cı il tarixli qərarında göstərilir ki, təqsirkarın ictimai qaydanı kobud surətdə pozmaq və cəmiyyətə açıqca hörmətsizlik ifadə etmək niyyətinin olduğu müəyyənləşdirilməyibsə, əməl xuliqanlıq kimi qiymətləndirilə bilməz.

Konsitusiya Məhkəməsi Plenumunun həmin qərarına görə, eləcə də “Xuliqanlıq işləri üzrə məhkəmə təcrübəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 23 mart 2004-cü il tarixli 1 sayılı qərarında da (3-cü bəndində) qeyd olunduğu kimi, ictimai qaydanı kobud surətdə pozmadan və cəmiyyətə açıqca hörmətsizlik göstərmədən ailədə, mənzildə, qohumlar arasında şəxsi münasibətlər zəminində, intiqam hissi ilə törədilən, o cümlədən zərərçəkən şəxsin təşəbbüsü ilə başlamış mübahisə və ya dava-dalaş gedişində döymə, sağlamlığa zərər vurma, əmlakı dağıtma və bu kimi sair hərəkətlər xuliqanlıq kimi qiymətləndirilmir və bunun üçün əsaslar olduqda, əməl Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin şəxsiyyət əleyhinə olan, yaxud da başqa cinayətlərə görə məsuliyyət nəzərdə tutan müvafiq maddələri ilə tövsif olunur.

İstinad olunan qərarlarda xuliqanlıq cinayətinə verilmiş təfsirlərdən irəli gələn mənaya görə əgər təqsirkarın hərəkətlərini özünün şəxsiyyətini başqa şəxsin (şəxslərin) şəxsiyyətinin fəvqündə qoyması, ona (onlara) qarşı aşkar hörmətsizlik ifadə edərək eqoizmini nümayiş etdirməsi, ümumqəbul edilmiş davranış qaydalarını, əxlaq normalarını pozması, həmin qayda və normalara etinasızlıq göstərməsi kimi hallar deyil, şəxsi ədavət, o cümlədən zərərçəkənin səhv əməlləri və yaxud bahane olmayıb, təqsirkar tərəfindən ağlabatanlıqla səhv əməllər kimi qəbul edilən davranışı şərtləndiribsə əməl xuliqanlıq motivi ilə törədilmiş cinayət – xuliqanlıq kimi qiymətləndirilməməlidir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunun və Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumunun qərarlarında ifadə olunmuş hüquqi mövqe ilə müqayisə etməklə Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 16 aprel 2014-cü il tarixli qərarını yoxladıqda, həmin qərarada əksini tapmış nəticələrin ziddiyyətli olduğu və istinad olunan qərarlarda xuliqanlıq

cinayətinə verilən təfsirlərlə uzlaşmadığı müəyyən olunur.

Belə ki, apellyasiya məhkəməsi bir tərəfdən Q.M.Səlimovun törətdiyi əməli (işin faktiki hallarını) birinci instansiya məhkəməsinin hökmündə olduğu kimi təsvir edib, onun əməlinin düzgün müəyyən edilməsi və xuliqanlıq kimi CM-nin 221.3-cü maddəsi ilə düzgün tövsif edilməsi, digər tərəfdən isə apellyasiya protestinin cəzanı yüngülləşdirən halların mübahisələndirilməsi üzrə dəlillərini cavablandırarkən qərarının əvvəlində əks etdiriyi cinayət əməlinin təsviri ilə bir araya sığmayan faktiki halları müəyyən edilmiş sayaraq, məhkumun əməlinə hadisələrin təsadüfi axarı zəminində ilk dəfə az ağır cinayətin törədilməsi kimi cəzanı yüngülləşdirən halın olması barədə nəticəyə gəlmişdir.

Belə ki, apellyasiya məhkəməsi qərarında qeyd etmişdir ki, iş materiallarına görə “təqsirləndirilən şəxs S.Qulamovla zərərçəkmiş Ocaqov Mirhüseyn Mirəziz oğlu arasında hadisə baş verməmişdən əvvəl və baş verən vaxt heç bir münaqişə olmamış, o, ailəsini saxlamaq üçün özünə məxsus avtomobillə taksi fəaliyyəti ilə məşğul olmuş, hadisə baş verən gün, yəni 03 avqust 2013-cü il tarixdə saat 16 radələrində idarə etdiyi VAZ-2107 markalı 42-BJ-942 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobillə Lənkəran şəhərindən Liman şəhərinə gedərkən Lənkəran şəhəri ərazisində yerləşən “Kiçikbazar” məscidinin yaxınlığında sonradan adını öyrəndiyi Rəşad Ağayev əl işarəsi ilə onu saxladaraq Göyşaban dairəsinə aparmasını xahiş etmiş, razılaşıaraq onu dəniz kənarına gətirmiş, bir qədər sonra həmin yerə ağ rəngli VAZ-21144 markalı avtomobil gəlmiş, həmin vaxt Rəşad və adını sonradan öyrəndiyi Mirhəsən mübahisə etməyə başlamış, əvvəlcə Mirhəsən bıçaqla Rəşadı, sonra isə sonuncu cibindən çıxardığı bıçaqla Mirhəsəni vurmuş, daha sonra isə həmin şəxslərin bir-birilərinə qarşılıqlı bıçaq zərbələri endirdiklərini görüb onları ayırmaq fikrinə düşərək avtomobilinin arxa yük yerində olan tüfəngini götürüb Rəşad və Mirhəsənə yaxınlaşdıqdan sonra iki dəfə göyə, bir dəfə isə VAZ-21144 markalı avtomobilin arxasınca atəş açmışdır.

Beləliklə də, müəyyən olunur ki, məhkum olunmuş şəxs Q.Səlimov əvvəllər

tanımadığı Mirhəsənlə Rəşad arasında baş verən münaqişə və onların bir-birilərinə bıçaq zərbələri vurduqlarını gördükdən sonra həmin şəraitə müvafiq davranış forması seçə bilməmiş və həmin münaqişəli şəraitə düzgün reaksiya verməyərək cinayət əməlini törətmişdir ki, bu hal da onu deməyə əsas verir ki, o, hadisələrin təsadüfi axarı zəminində ilk dəfə az ağır cinayət törətmişdir və birinci instansiya məhkəməsi həmin halı düzgün olaraq cəzanı yüngülləşdirən hal kimi qiymətləndirmişdir”.

Apellyasiya məhkəməsinin qərarından gətirilən bu iqtibasdan görüldüyü kimi, məhkəmə Qulam Səlimovun tüfəngdən istər havaya, istərsə də avtomobilin arxasınca atəş açarkən dalaşanları, bir-birinə bıçaqla xəsarət yetirənləri ayırmaq kimi ictimai-faydalı niyyətlə hərəkət etməsi, eləcə də tüfəngdən atəş açmasının onun münaqişəli vəziyyətə adekvat olan davranış seçə bilməməsinin təzahürü olması barədə nəticəyə gəlməklə, faktiki olaraq yuxarıda istinad olunan Konstitusiyaya Məhkəməsinin və Ali Məhkəmənin Plenumlarının qərarlarına görə xuliqanlıq cinayətinin tərkibinin yaranmasını şərtləndirən zəruri əlamətlərin mövcudluğunu – Q.Səlimovun xuliqanlıq motivi ilə (eqoizmini nümayiş etdirib özünü başqa şəxslərin fəvqündə qoymaq kimi istəklə) və birbaşa qəsdlə hərəkət etməsini (cəmiyyətə açıqca hörmətsizlik göstərməyi, ictimai qaydanı kobud şəkildə pozmağı arzu etməsini) inkar etmişdir.

Belə vəziyyətdə, nə qədər ki, təqsirkarın törətmiş olduğu cinayət əməli ziddiyyətli şəkildə müəyyən edilmişdir, bu əməlin xarakterinin, ictimai-təhlükəlilik dərəcəsinin də düzgün müəyyən olunması, əmələ müvafiq olan cinayət-hüquqi normanın və cinayət-hüquqi xarakterli tədbirin seçilməsi haqqında nəticəyə də gəlmək mümkün deyil.

Ümumiyyətlə, apellyasiya məhkəməsinin 16 aprel 2014-cü il tarixli qərarın bir hissəsində Q.M.Səlimovun Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 221.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş xuliqanlıq cinayətini törətməsindən çıxış etməsi, digər hissəsində isə onun əməlinə həmin cinayət tərkibinin zəruri əlamətlərinin mövcudluğunu inkar etməsi qeyri-müəyyənlik vəziyyəti yaratmaqla faktları müəyyən etmək (apellyasiya məhkəməsinin qərarındakı biri digərini istisna

edən təsvirlərdən hər hansı birinin üstünlüyünü qəbul etmək) səlahiyyətində olmayan kassasiya kollegiyasını mübahisələndirilən qərarı məhkuma təyin olunmuş cəzanın və digər cinayət-hüquqi xarakterli tədbirin qanuniliyi və ədalətliliyi nöqtəyi-nəzərindən təhlil etmək, cəzanı yüngülləşdirən hallara dair kassasiya protestində gətirilən dəlilləri əsaslandırılmış şəkildə cavablandırmaq imkanından məhrum edir.

Odur ki, məhkəmə kollegiyası yuxarıda təsvir edilən nöqsanları CPM-nin 416.0.2-ci maddəsində göstərilən pozuntular kimi qiymətləndirməklə hazırkı iş üzrə yenidən apellyasiya baxışının keçirilməsini (ilk növbədə Q.M.Səlimovun hərəkətlərinin, onların

xarakterinin, ictimai təhlükəlilik dərəcəsinin nədən ibarət olmasının birmənalı və aydın şəkildə müəyyən edilməsi üçün) zəruri hesab etmiş və məsələyə bu aspektdən yanaşaraq, kassasiya protestinin apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının ləğv edilməsi ilə yeni apellyasiya baxışının təyin edilməsi haqqında tələbi ilə razılaşmışdır.

Beləliklə, şərh edilən əsaslara görə məhkəmə kollegiyasının qərarı ilə kassasiya protesti qismən təmin edilərək Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının Səlimov Qulam Müzəffər oğlunun barəsində olan 16 aprel 2014-cü il tarixli qərarı ləğv edilmiş və iş yeni apellyasiya baxışına təyin olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası
Ali Məhkəməsinin hakimi
İslam Əliyev

Azərbaycanda məhkəmə-hüquq sisteminin müasirləşdirilməsi mütərəqqi dünya təcrübəsinə əsaslanır

Hər bir şəxs Konstitusiyaya və qanunlara dönmədən əməl etməli, ondan irəli gələn dövlət və cəmiyyət qarşısında vəzifələri layiqincə yerinə yetirməli, ölkəmizdə gedən demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğu prosesində yaxından iştirak etməlidir.

Heydər ƏLİYEV

Ümummilli lider

Son illər ərzində Azərbaycanda məhkəmə-hüquq sistemində aparılmış köklü islahatlar öz bəhrəsini verir. İnsanların məhkəmə orqanlarının qərarlarına inamı artır. Biz bunu görürük, bilirik və yerlərdən bu məsələ ilə əlaqədar gələn şikayətlərin sayı azalır, məhkəmə qərarları ədalətli çıxarılır.

İlham ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi uzaqgörənliyi və Prezident İlham Əliyevin idarəetmədəki qətiyyəti sayəsində sürətli müasirləşmə yolu tutan müstəqil Azərbaycan Respublikası bu gün dünyanın inkişaf etməkdə olan dövlətlərinin önündə getməyi ilə xüsusi bir nümunə formalaşdırır. Beynəlxalq aləmdəki dostlarımız və tərəfdaşlarımız səmimi şəkildə etiraf edirlər ki, Azərbaycanın bütün uğurlarının təməlinə ölkədə reallaşdırılan hərtərəfli islahatlar kompleksi dayanır. Təbii ki, bu islahatların sırasında ən çox nəzərə çarpan və müsbət nəticələr verən sahələrdən biri də məhkəmə-hüquq sistemində böyük uğurla həyata keçirilən və müasir dövrün tələblərinə cavab verən innovativ tədbirlərdir. Çox maraqlıdır ki, bizdə bu sahədə aparılan yeniləşmələr öz müsbət nəticəsini verdikcə Avropadakı həmkarlarımız həmin islahatları artıq Azərbaycanda uğurla reallaşdırılan məhkəmə-hüquq tədbirləri adlandırırlar. Ədliyyə işçilərinin peşə bayramı münasibətilə qələmə aldığımız bu yazıda da məhz ölkəmizdə məhkəmə-hüquq sisteminin müasirləşdirilməsi sahəsində həyata keçirilən islahatlar, ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında görülmüş möhtəşəm işlər, Prezident İlham Əliyevin bu sahənin dünya təcrübəsi səviyyəsinə qaldırılması üçün atdığı addımlar, məhkəmələrin və bütövlükdə ədliyyə strukturlarının maddi-texniki bazasının daha da möhkəmləndirilməsi məqsədilə reallaşdırılan tədbirlər barədə söz açmağa çalışacağıq.

Öncə xatırladaq ki, ədliyyə işçilərinin peşə bayramı ümummilli lider Heydər Əliyevin 2000-ci il noyabrın 11-də imzaladığı sərəncamla təsis olunmuşdur. Eyni zamanda, Prezident İlham Əliyevin bu sahədə islahatların dərinləşdirilməsinə, ədliyyə işçilərinin sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına dair sərəncamları çoxminli ədliyyəçilər ordusu tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Dövlət idarəçiliyinin bütün sahələrində ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi xəttini

uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin söyləri nəticəsində Azərbaycanda müşahidə olunan inkişaf meyilləri ədliyyə orqanlarının fəaliyyətində də öz əksini tapmışdır. Məhz cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən dinamik inkişaf, genişmiqyaslı quruculuq işləri, xarici siyasətdə əldə olunan uğurlar Azərbaycanı regionda lider dövlətə çevirmişdir. Bu, bir faktdır ki, hazırda ədliyyə sahəsində dövlət siyasətini və idarəetməni həyata keçirən Ədliyyə Nazirliyi normativ hüquqi aktların hüquqi ekspertizasını, uçotunu və qeydiyyatını məhz zamanın tələbləri səviyyəsində aparır. Nazirlik, eyni zamanda, qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsində iştirak edir, o cümlədən, qanun layihələri hazırlayır və normativ sənədlərə dair rəylər verir, hüquqi maarifləndirmə işləri aparır.

Hələ 1993-cü ildə ulu öndərimiz xalqın israrlı tələbi ilə siyasi hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra qarşıya qoyduğu vəzifələri belə bəyan etmişdi: “Azərbaycan Respublikasında demokratik, hüquqi dövlət qurulmalıdır. Azərbaycan dövləti demokratik prinsiplər əsasında fəaliyyət göstərməlidir, öz tarixi, milli ənənələrindən bəhrələnərək, dünya demokratiyasından, ümumbəşəri dəyərlərdən səmərəli istifadə edərək demokratik dövlət quruculuğu yolu ilə getməlidir”.

Böyük dövlət xadiminin bütün plan və proqnozları kimi, bu məqsədləri də xalqın misilsiz dəstəyi ilə qısa bir müddətdə günün reallığına çevrildi. Ölkədə baş verən ictimai-siyasi hadisələri dərinlən təhlil edən Heydər Əliyev görürdü ki, Azərbaycanın müstəqilliyini təmin etmək, onu möhkəmləndirmək, ölkədə demokratik, hüquqi dövlət qurmaq, köklü islahatlar aparmaq üçün, ilk növbədə, ictimai-siyasi sabitlik, qanunçuluq, hüquq qaydası təmin edilməlidir. Ona görə də öz qətiyyətini ortaya qoyan ulu öndər prinsipial mövqedən çıxış edərək ciddi intizam, tələbkərlilik və dövlət mənafeyi kimi amilləri ön plana çəkmişdi. Cinayətkarlığın bütün ünsürlərinə qarşı qəti mübarizə aparmaq üçün dövlət başçısının 1994-cü ildə imzaladığı fərman qanunçuluğun və hüquq qaydalarının möhkəmləndirilməsində əsaslı dönüş yaratdı. Ölkənin hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən müvəffəqiyyətlə həyata keçirilən qəti tədbirlər nəticəsində cəmiyyətdə hökm sürən hərəmərcliyə və özbaşınalığa birdəfəlik son qoyuldu.

Amma daha böyük məramlar hələ qarşıda idi. Beynəlxalq aləmin təcrübəsindən və imkanlarından istifadə edərək gənc müstəqil dövlətimizin inkişafına nail olmaq üçün Azərbaycan bütün dünya üçün açıq elan olunmalı idi. Ulu öndər dəqiq bildirdi ki, istənilən əcnəbi şirkətin ölkəmizə gəlməsi üçün ortaya atdığı konkret şərtlər olacaq: şirkət əməkdaşlarının təhlükəsizliyinə, sərmayələrin qorunmasına və müqavilələrin hüquqiliyinə zəmanət. Bu zəmanətlər isə mükəmməl hüquqi baza ilə, bir az da konkret söyləsək, ölkənin Əsas Qanunu ilə qoruna bilərdi. Ona görə də zəngin dövlətçilik təcrübəsinə malik olan Heydər Əliyev hüquqi dövlətin Azərbaycan modelini ilk milli Konstitusiyayı yaratmaqla gerçəkləşdirdi. Müstəqil dövlətimizin ilk Konstitusiyasının layihəsinin hazırlanması kimi çox ciddi və məsuliyyətli vəzifəni bilavasitə öz üzərinə götürən dahi öndərimiz bununla bağlı xüsusi yaradılmış komissiyaya şəxsən rəhbərlik etdi.

İndi hamı bilir ki, 1995-ci il noyabrın 12-də ümumxalq səsverməsi yolu ilə qəbul olunmuş Konstitusiyamızın müəllifi məhz ümummillə liderimiz Heydər Əliyevdir. Dahi rəhbər qeyd olunan komissiyanın 10 noyabr 1995-ci il tarixli iclasında demişdi: “Komissiyanın sədri kimi mən bu böyük tarixi sənədin hazırlanmasında öz şəxsi məsuliyyətimi daim dərk etmişəm, bu gün də dərk edirəm... Mən çox rahatlıq hissi ilə bu layihənin altından imza atıram və bu layihəyə görə tam cavabdeh olduğumu bu gün bəyan edirəm. Hesab edirəm ki, biz Azərbaycanın bu günü, gələcəyi üçün çox böyük bir sənəd — siyasi, hüquqi sənəd yaratmışıq”.

Ulu öndər xalqın böyük əksəriyyətinin səsverməsi ilə ərsəyə gəlmiş Konstitusiyamıza əsaslanaraq mükəmməl hüquq sistemi formalaşdırmaq üçün qabaqcıl beynəlxalq təcrübəni, ümumbəşəri demokratik prinsipləri rəhbər tutaraq, Azərbaycan xalqının dövlətçilik tarixi və ənənələri əsasında islahatlar aparmağa başladı və bu məqsədlə 1996-cı ildə Hüquq İslahatları Komissiyası yaratdı. Bu islahatlara müstəsna əhəmiyyət verən ümummillə liderimiz həmin komissiyaya rəhbərliyi bilavasitə öz üzərinə götürdü və bütün işlərə şəxsən özü rəhbərlik etdi. Hərtərəfli fəaliyyət nəticəsində qısa bir müddətdə “Konstitusiya Məhkəməsi haqqında”, “Məhkəmələr və hakimlər haqqında”, “Prokurorluq haqqında”, “Polis haqqında”, “Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti haqqında” qanunlar və hüquq sisteminin mahiyyətini müəyyən edən digər qanun

və əsas məcəllələrin layihələri hazırlandı və nüfuzlu beynəlxalq qurumlarda ciddi ekspertizadan sonra qəbul edildi.

Dövlət başçısının 1998-ci ildə imzaladığı “İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının təmin edilməsi sahəsində tədbirlər haqqında” fərmanda bu sahədə həyata keçirilən tədbirlərin istiqaməti və konsepsiyası səhiv müəyyən edildi, insan hüquqları məsələsi ümumdövlət səviyyəsinə qaldırılırdı.

Ulu öndərimizin insan hüquqları sahəsində atdığı ən mühüm addımlarından biri, şübhəsiz ki, ölüm cəzasının ləğvi olmuşdur. 1993-cü ildən ölüm cəzasının icrasına veto qoyulması, 1998-ci ildə isə Şərqdə ilk dəfə olaraq Azərbaycanda bu cəza növünün tamamilə ləğv edilməsi ulu öndər Heydər Əliyevin böyük qəlb və mənəviyyət sahibi olduğunu, şəxsiyyətcə böyüklüyünü bir daha təsdiqləyirdi.

Heydər Əliyev 1998-ci ilin dekabrında BMT-nin Ümumdünya insan hüquqları Bəyannaməsinin 50 illik yubileyi tədbirində bu barədə danışıarkən demişdi: “Ölüm hökmünün ləğv olunması hansısa bir cinayətkara rəhm etmək məqsədi daşımır. Bu, ümumbəşəri, ümumxalq əhəmiyyətinə malik bir məsələdir. Ölüm hökmünün ləğv olunması onu göstərir ki, respublikamız, müstəqil Azərbaycan dövləti humanist siyasət aparən bir dövlətdir”. Bu faktlar və mülahizələr bizə — Azərbaycan ədliyyəsinin hakimlər korpusuna, sözün həqiqi mənasında, bir dərs idi.

Yeri gəlmişkən, mən hakim olduğuma görə, daha çox hüquq islahatlarının öz sahəmizə aid olan tərəfləri barədə danışmaq istəyirəm. Bəşər övladına yaxşı məlumdur ki, ədalət mühakiməsinin müstəqil və qərəzsiz məhkəmələr tərəfindən həyata keçirilməsi ideyasının reallaşdırılması əsrlərdən bəri bütün mütərəqqi insanları və demokratik dövlətləri düşündürən məsələlərdən biridir. Aqillərin fikrincə, ədalətli məhkəmə demokratik cəmiyyətin əsas sütunlarından biridir. Odur ki, gənc Azərbaycan dövləti üçün demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət quruculuğu yolunu seçmiş ümummillə liderimiz ölkəmizdə müstəqil məhkəmə hakimiyyətinin formalaşmasına xüsusi diqqət yetirirdi.

Heydər Əliyev çox yaxşı bilirdi ki, müstəqil məhkəmə hakimiyyəti yaratmadan mükəmməl siyasi sistem qurmaq mümkün deyil. Belə məhkəmə hakimiyyəti yaratmaq üçün isə ölkədə genişmiqyaslı məhkəmə-hüquq islahatları aparılmalı idi. Məhz ona görə də Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1997-ci ildə zəngin demokratik ənənələri olan ölkələrin təcrübəsinə əsaslanan “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Qanun qəbul edildi. Həmin qanunun tətbiq edilməsi və məhkəmə islahatlarının həyata keçirilməsinə dair tədbirlər haqqında proqram xarakterli fərman imzalandı və ölkəmizdə məhkəmə quruluşunun və məhkəmə icraatının mahiyyətcə yeni modelinin bərqərar edilməsi prosesinə başlandı.

1 dekabr 1998-ci il tarixli “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi və məhkəmə islahatlarının həyata keçirilməsinə dair tədbirlər barədə” fərman əsasında ardıcıl surətdə gerçəkləşdirilən məhkəmə islahatlarının başlıca məqsədi olaraq qanunun aliliyinin təmini, məhkəmə hakimiyyətinin dövlət idarəçilik mexanizmində nüfuzlu və müstəqil təsisat kimi təşəkkül tapması, ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi zamanı insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin yüksək səviyyədə təşkili, peşəkar hakim korpusunun formalaşdırılması və digər konseptual məsələlər hədəflənmişdir.

Həmin qanuna əsasən, hakimiyyətin üç müstəqil qolundan biri olan məhkəmələr dünyanın mütərəqqi təcrübəsinə əsaslanan modeldə formalaşdırılmışdır. Bu modelə əsasən, ölkədə birinci instansiya, apelyasiya və kassasiya instansiyalı üçpilləli məhkəmə sistemi fəaliyyət göstərir. Üçpilləli məhkəmə sistemi ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılmasına xidmət etməklə, işlərə birinci instansiya qaydasında baxılmasına, bundan sonra qanunla nəzərdə tutulan hallarda apelyasiya qaydasında baxılmasına, daha sonra isə kassasiya qaydasında yenidən baxılmasına imkan verir. Bu sistem birinci instansiya məhkəməsinin buraxdığı hər hansı səhvin yuxarı məhkəmə instansiyalarında aradan qaldırılmasına, işlərə düzgün və obyektiv baxılmasına şərait yaradır.

Yeri gəlmişkən, ölkəmizin məhkəmə sisteminin müasirləşdirilməsində əldə etdiyi müsbət nəticələr və Avropa Şurasının Ədalət Mühakiməsinin Səmərəliliyi üzrə Komissiyası (CEPEC) ilə faydalı əməkdaşlığı nəzərə alınaraq sədrlik çərçivəsində 50-dən çox ölkədə məhkəmə-hüquq

islahatlarının həyata keçirilməsinə kömək edən və ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılmasına əhəmiyyətli töhfələr verən bu qurumun plenar iclasının bu ilin iyulunda Strasburqdan kənarında — Bakıda keçirilməsi qərara alınmışdı. Tədbirdə iştirak etmək üçün CEPEC-in rəhbər şəxsləri, o cümlədən, prezidenti Con Steysi və komissiya üzvləri Azərbaycana səfərə gəlmişdilər.

Tədbirdə bildirilmişdir ki, Avropa Şurası ilə birgə qarşılıqlı fəaliyyət nəticəsində məhkəmə fəaliyyətini tənzimləyən mükəmməl qanunvericilik bazası formalaşdırılmış, institusional mexanizmlər, o cümlədən məhkəmə hakimiyyətinin özünüidarə funksiyasını həyata keçirən müstəqil Məhkəmə-Hüquq Şurası təsis edilmişdir. Həmçinin ədalət mühakiməsinə, məhkəmələrə müraciət imkanlarının asanlaşdırılması məqsədilə son illər geniş regional məhkəmə şəbəkəsi, apelyasiya, inzibati, ağır cinayətlər məhkəmələri yaradılmış, hakimlərin sayı iki dəfə artırılmış, qabaqcıl informasiya-kommunikasiya texnologiyaları ilə təchiz olunmaqla məhkəmə infrastrukturunun müasirləşdirilməsi üzrə davamlı tədbirlər görülmüşdür.

Azərbaycan Ali Məhkəməsinin sədri Ramiz Rzayev Azərbaycanın Avropa Şurası, o cümlədən CEPEC ilə məhkəmə-hüquq sahəsində uğurla əməkdaşlıq etdiyini vurğulamış, hakimlərin müstəqilliyinin təmin olunmasını, vətəndaşlara keyfiyyətli hüquqi xidmətlərin göstərilməsini, məhkəmələrdə şəffaflığın artırılmasını, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqini qeyd etmiş, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, Ermənistan tərəfindən torpaqlarımızın 20 faizinin zəbt olunması faktını qonaqların diqqətinə çatdırmışdır.

Bu il oktyabrın 24-də isə ölkəmizim məhkəmə hakimiyyətinin mükəmməl təcrübəsi barədə faktları Avropadakı həmkarlarımıza daha müfəssəl şəkildə təqdim etmək şansı qazandıq. Belə ki, həmin gün Bakıda Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin və Avropa Şurasının birgə təşkilatçılığı ilə “İnsan hüquqları və əsas azadlıqları haqqında Avropa Konvensiyasının ölkədaxili tətbiqində milli hakimlərin rolu” mövzusunda beynəlxalq konfrans öz işinə başladı. Konfransın açılışında İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin sədri və hakimləri, Avropa Şurasına üzv dövlətlərin və digər ölkələrin Konstitusiyaya məhkəmələrinin, Ali və Ali İnzibati və digər məhkəmələrinin 60-dan çox sədri və hakimi, Avropa Şurası Nazirlər Komitəsi Katibliyinin vəzifəli şəxsləri, vəkillər və hüquq sahəsində çalışan alimlər iştirak edirdilər. Ədliyyə sisteminə və ədalət mühakiməsinə birbaşa dəxli olan həmin insanların siyahısı elə bu tədbirin mötəbərliyindən və əhəmiyyətindən xəbər verirdi.

Ölkəmizin məqsədi hüququn aliliyinin qorunması, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsini təmin edən demokratik hüquqi dövlətin qurulması, bu sahədə Avropa dövlətlərinin zəngin təcrübəsindən istifadə edilməsidir. Son 10 ilə yaxın müddətdə Azərbaycanda hakimlərin yeni şəffaf seçki sistemi fəaliyyət göstərir. Biz bu müddətdə Avropa Konvensiyasını mənimsəyib, Avropa Məhkəməsinin presedent qərarlarını dərinləndirib, onları şərh etmək qabiliyyətinə malik hakimliyə namizədlərin hazırlanmasına və hakim vəzifələrinə seçilməsinə nail olmuşuq.

Bundan başqa, tədbirdə belə bir fikir də səsləndirildi ki, Azərbaycanın Ali Məhkəməsinin təcrübəsi Avropa Konvensiyasını birbaşa tətbiq edən məhkəmələr üçün örnəkdir. Ali Məhkəmə ədalət mühakiməsinə Avropa Konvensiyasına uyğun və öz diskresiyasına əsaslanaraq həyata keçirir. Avropa Məhkəməsinin ölkə ilə bağlı qərarlarından sonra milli məhkəmələrin qərarlarına yenidən baxır və bu zaman yol verilmiş səhvlərin təkrar edilməsinin qarşısını almağa, bunun üçün hakimlərin Avropa Məhkəməsinin qərarlarına yaradıcı yanaşmalarına, onları xüsusi dəqiqliklə öyrənmələrinə çalışır.

Xatırladılmalı daha mühüm məqamlardan biri də budur ki, Prezident İlham Əliyev Avropa Şurası Parlament Assambleyasının 2014-cü il iyun sessiyasındakı çıxışında Azərbaycanın Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsinə sədrliyinin prioritetlərini müəyyən edərkən bu məqamları önə çəkmişdi: Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində əməkdaşlıq vasitəsilə qanunun aliliyinin gücləndirilməsi, mədəniyyət baxımından fərqli cəmiyyətlərin qarşılıqlı hörmət və anlaşma əsasında konsolidasiyası, sosial birliyin, insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi, gənclərin insan hüquqları və demokratiya məsələləri üzrə maarifləndirilməsi. Əslində, bu prinsiplər on illərdir ki, həm ulu öndərimizin, həm də möhtərəm dövlət başçımızın siyasi fəaliyyətinin əsas istiqamətlərini

təşkil edir. Biz hakimlər məhz dövlət başçımızın həmin tezislərini bilavasitə dövlətin tələb etdiyi səviyyədə reallaşdırırıq.

Həyata keçirilən tədbirlər və görülən işlər nəticəsində bu gün Azərbaycanda insan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının təmin edilməsində başlıca rol mülki, inzibati və ya cinayət işlərinə müstəqil, obyektiv, qərəzsiz qiymət vermək imkanına malik olan məhkəmələrə mənsubdur. Ölkəmizdə müstəqil və səmərəli məhkəmə sisteminin fəaliyyətinin təmin edilməsi üçün məqsədyönlü iş aparılır. Nailiyyətlərimiz sırasında müasir tələblərə cavab verən məhkəmə infrastrukturunun qurulması, yeni apelyasiya və inzibati-iqtisadi məhkəmələrin bölgələrdə təsis edilməsi, Məhkəmə-Hüquq Şurasının yaradılması və fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, Ədliyyə Akademiyasının formalaşdırılması və sair faktlar vardır. Eyni zamanda, ölkəmizdə ilk dəfə olaraq peşə fəaliyyətinə buraxılış institutu tətbiq olunmuş, ədliyyə işçilərinin, prokurorların, vəkillərin və digər hüquqşünasların ixtisasının artırılması yeni yaradılmış Ədliyyə Akademiyasına həvalə edilmişdir.

Ölkəmizdə reallaşdırılan daha bir tədbirin – hakimlərin seçilməsinə dair yeni şəffaf prosedurların Avropa Şurasının CEPEC tərəfindən ən yaxşı təcrübələrdən biri kimi qəbul edilməsinin əsas səbəbi budur ki, bu prosedurlar nəticəsində gənc, müasir düşüncəli, məhkəmənin presedent hüququna dair biliklərə malik olan şəxslər hakim vəzifəsinə təyin edilir. Onlar hakim korpusunun 60 faizindən çoxunu təşkil edirlər. Nəticədə Ali Məhkəmənin qərarlarının böyük əksəriyyəti Avropa Məhkəməsinin presedent hüququ nəzərə alınmaqla, konvensiyanın tələblərinə riayət edilməklə qəbul olunur.

Ölkəmizdə ədliyyə sisteminin və xüsusən məhkəmə hakimiyyətinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə həyata keçirilən tədbirlərin tarixinə nəzər salarkən görürük ki, ulu öndər Heydər Əliyev bu müasirləşmə proseslərini həmişə əhəmiyyətli sayıb və dəstəkləyib. Heydər Əliyevin vaxtilə dediyi kimi, yaradılmış bütün bu mexanizmlər ehkam kimi qəbul edilməməli, zaman keçdikcə yeni tələblər əsasında təkmilləşdirilməli idi. Bu, belə də oldu.

Bu gün qətiyyətlə deyə bilərik ki, ulu öndərin siyasətini bütün sahələrdə uğurla davam etdirən cənab İlham Əliyevin siyasi iradəsi ilə məhkəmə sisteminin daha da müasirləşdirilərək Avropa standartlarına tam uyğunlaşdırılması işi müvəffəqiyyətlə başa çatdırılmışdır. Bu məqsədlə yeni qanunvericilik bazası yaradılmış, hakimlərin müddətsiz — son yaş həddinədək təyinatı, onların fəaliyyətlərinin qiymətləndirilməsi və intizam məsuliyyətinin təkmil əsasları təsbit olunmuşdur. Xüsusilə qeyd olunmalıdır ki, hakim korpusunun ən layiqli və hazırlıqlı hüquqşünaslarla formalaşdırılması üçün Avropa Şurası ilə birgə ölkəmizdə hakimlərin ən şəffaf və ədalətli seçim proseduru işlənilib hazırlanmışdır. Çoxmərhələli imtahanlardan, tədris və stajkeçmədən ibarət olan bu seçim xüsusi şəffaflığına və obyektivliyinə görə Avropa Şurası və Avropa İttifaqı tərəfindən örnək kimi dəyərləndirilmiş və digər dövlətlərə tövsiyə edilmişdir.

Bu, bir faktır ki, indi artıq ölkəmizdə aparılan məhkəmə islahatlarının tərəqqisini və uğurlu nəticələrini görəndə Dünya Bankının təşəbbüsü əsasında Ədliyyə Nazirliyi ilə birgə “Ədliyyə sisteminin müasirləşdirilməsi” layihəsi həyata keçirilərək, 30-dək məhkəmənin yerləşəcəyi müasir bina və komplekslərin layihələri hazırlanmış, son illər 4 rayon məhkəməsi üçün yeni bina inşa olunaraq istifadəyə verilmişdir. Ədliyyə sistemi əməkdaşlarının fikrincə, məhkəmə hakimiyyətinin müstəqilliyinə real təminatlar yaradan Prezident İlham Əliyevin Bakı şəhəri Yasamal və Oğuz rayon məhkəmələrinin açılışlarında şəxsən iştirakı və görülən işləri yüksək qiymətləndirməsi möhtərəm dövlət başçımızın bu sahənin inkişafına göstərdiyi qayğı və diqqətin təzahürü idi.

Məhz həmin qayğı və diqqətin nəticəsidir ki, Azərbaycan hökuməti və Dünya Bankı ilə əməkdaşlığın 20 illiyi qeyd olunarkən “Ədliyyə sisteminin müasirləşdirilməsi” layihəsi Dünya Bankının ən uğurlu və mükəmməl layihələrindən hesab olunmaqla “Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarına yüksək səviyyəli xidmətlərin göstərilməsi məqsədi ilə müasir infrastrukturun yaradılması” nominasiyasında qalib gəlmişdir. Layihə çərçivəsində həmçinin, Konstitusiya və Ali Məhkəmə, Məhkəmə-Hüquq Şurası, Ədliyyə Nazirliyi müasir informasiya və kommunikasiya texnologiyaları (İKT) ilə təmin olunub, məhkəmə sisteminin vahid internet portalı yaradılıb,

hakimlər, ədliyyə və məhkəmə aparatı işçilərinin İKT üzrə biliklərinin artırılması məqsədi ilə 1500-dən artıq şəxs təlimlərə cəlb olunub.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tapşırıqlarına əsasən ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılması, məhkəmə fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi üzrə aparılan genişmiqyaslı islahatlar nəticəsində məhkəmə sistemi köklü şəkildə yaxşılaşdırılıb, yeni məhkəmələr yaradılıb, hakimlərin Avropada ən şəffaf seçim qaydaları müəyyən edilib, məhkəmə infrastrukturu yüksək statusuna uyğun müasirləşdirilir.

Ədliyyə sisteminin müasirləşdirilməsinə dair Dünya Bankı ilə birgə həyata keçirilən layihələr çərçivəsində 30-dək məhkəmənin yerləşəcəyi müasir bina və komplekslərin layihələri hazırlanıb, 4 rayon məhkəməsi üçün ən müasir İKT-lərlə təchiz olunmuş yeni binalar tikilərək istifadəyə verilib, 8 məhkəmə üçün bina və komplekslərin inşası başa çatmaq üzrədir.

Məlum olduğu kimi, möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyev ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi zamanı şəffaflığın, insan və vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının səmərəli müdafiəsinin təmin edilməsi, müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqi prosesinin sürətləndirilməsi məqsədilə “Elektron məhkəmə” informasiya sisteminin yaradılması haqqında 13 fevral 2014-cü il tarixli sərəncam imzalamışdır. Həmin sənəddə qeyd olunduğu kimi, müasir texnologiyaların məhkəmələrin fəaliyyətində tətbiqi məhkəməyə müraciət imkanlarının genişlənməsinə, ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsində süründürməçilik və sui-istifadə hallarının qarşısının alınmasına, aşkarlıq və operativliyin təmin edilməsinə, məhkəmə qərarlarının icrasına nəzarətin effektivliyinin artırılmasına, elektron karguzarlığın və elektron sənəd dövriyyəsinin təminatına xidmət edəcəkdir.

Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, bu müasirləşmə və yeniləşmə tədbirləri respublikamızın bütün bölgələrini, o cümlədən Naxçıvan Muxtar Respublikasını da əhatə edir. Naxçıvan Muxtar Respublikasının rayonlarında və Naxçıvan şəhərində bütün inzibati məhkəmə binaları yenidən əsaslı surətdə təmir edilmiş ən müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuşdur.

Məhkəmə sisteminin inkişafı üzrə həyata keçirilən tədbirlərin davamı olaraq 22 noyabr - Ədliyyə İşçilərinin Peşə Bayramı Günü ərəfəsində Quba rayonunda müasir tələblərə uyğun yeni inşa edilmiş rayon məhkəməsinin binasının açılışı oldu.

Mərasimdə diqqətə çatdırıldı ki, Quba Rayon Məhkəməsinin binası Dünya Bankı ilə birgə həyata keçirilən və ən uğurlu hesab olunan layihə çərçivəsində ərsəyə gəlib. Görülən işlərin müsbət nəticələri Dünya Bankı ilə əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinə zəmin yaradıb və bu yaxınlarda Bank və Azərbaycan Hökuməti arasında “Mütərəqqi ədliyyə xidmətləri və müasir məhkəmə infrastrukturu” adlı yeni daha irihəcmli layihə imzalanaraq onun implementasiyasına başlanılıb.

Hazırda dövlətimizin başçısının tapşırıqlarına uyğun olaraq, həmçinin Dünya Bankı ilə birgə layihə çərçivəsində Şəkidə, Qəbələdə, Zaqatalada, İmişlidə, eləcə də Bakının Binəqədi və Sabunçu rayonlarında belə müasir məhkəmə bina və komplekslərinin intensiv inşası aparılır.

Həmin tədbirdə yeni məhkəmə binasının istifadəyə verilməsinin ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılmasına, işlərə daha keyfiyyətlə baxılmasına, vətəndaşlara yüksək səviyyədə xidmət göstərilməsinə geniş imkan verəcəyinə əminlik vurğulanıb.

Bir sözlə, bu gün Azərbaycanda fəaliyyət göstərən məhkəmə hakimiyyətinin bütün subyektləri, təbii ki, başda Ali Məhkəmə olmaqla, qanunun aliliyinin qorunmasını yüksək səviyyədə təmin edirlər. Biz öz fəaliyyətimizdə Konstitusiyanın tələblərini, dövlətin qarşıya qoyduğu məqsədləri, əsas insan hüquq və azadlıqlarının qorunmasının təmin edilməsi üçün Avropa və dünya təcrübəsini əsas götürürük.

Qırğız Respublikası Ali Məhkəməsi Konstitusiya Palatası sədrinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmədə olmuşdur

2014-cü il oktyabrın 9-da ölkəmizdə səfərdə olan Qırğız Respublikası Ali Məhkəməsi Konstitusiya Palatasının sədri Mukambet Kasımalıyevin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Qırğız nümayəndə heyətini Azərbaycanda salamlamaqdan məmnun olduğunu bildirmiş, ənənə və dəyərlərlə bir-birinə yaxın olan hər iki xalqın həmrəyliyi ilə bağlı çoxsaylı nümunələrin olduğunu qeyd etmiş, məhkəmə hüquq sistemləri arasında da bu əlaqələrin inkişaf edəcəyinə əminliyini ifadə etmişdir.

Ali Məhkəmənin sədri həmçinin respublikamızda məhkəmə hüquq sahəsində həyata keçirilən tədbirlər, Ali Məhkəmənin strukturu və fəaliyyəti barədə qonaqlara ətraflı məlumat vermişdir.

Qırğız Respublikası Ali Məhkəməsi Konstitusiya Palatasının sədri Mukambet Kasımalıyev ölkəsində həyata keçirilən hüquq islahatlarından və Qırğız Ali Məhkəməsi Konstitusiya Palatasının fəaliyyət dairəsindən danışmışdır. Bildirmişdir ki, iki ölkə arasında əməkdaşlıq böyük əhəmiyyət daşıyır və bu əməkdaşlıq bundan sonra da davam etdiriləcək.

Qırğız qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, Məhkəmə tarixi muzeyinə baxmışlar.

Vyetnamlı qonaqlar Ali Məhkəmədə

2014-cü il oktyabrın 10-da ölkəmizdə səfərdə olan Vyetnam Milli Assambleyası daimi Komitəsinin üzvü, Milli Məclisin Hüquq Komitəsinin sədri prof. Dr. Fan Tring Linin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Vyetnam nümayəndə heyətini Azərbaycanda salamlamaqdan məmnun olduğunu bildirmiş, Azərbaycanla Vyetnam arasında əlaqələrin yeni mərhələyə qədəm qoyduğunu, bu əlaqələrin uğurla inkişaf etdiyini vurğulamışdır.

Ali Məhkəmənin sədri respublikamızda həyata keçirilən məhkəmə hüquq tədbirlərinin səmərəliliyini diqqətə çatdıraraq bu işin Ali Məhkəmənin strukturunda və fəaliyyətində öz əksini tapması barədə qonaqlara məlumat vermişdir. Bildirmişdir ki, Ali Məhkəmədə beynəlxalq hüquqi aktlar, xüsusən də “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəaları, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin presedent hüququ tətbiq olunur. Məhkəmə sistemində ən yeni informasiya texnologiyalarından istifadə edilir. Hakim vəzifəsinə seçim prosedurları Avropa standartlarına uyğunlaşdırılmışdır.

Vyetnam Milli Assambleyası daimi Komitəsinin üzvü, Milli Məclisin Hüquq Komitəsinin sədri prof. Dr. Fan Tring Li Azərbaycanın müasir tələblərə cavab verən qanunvericilik bazasına xüsusi maraq göstərmişdir. Azərbaycanın mövcud qanunvericiliyi və hüquq sistemi ilə daha yaxından tanış olmaq üçün qarşılıqlı əlaqə yaratmaq barədə razılığa gəlinmişdir. Qonaq iki ölkə arasında əməkdaşlığın böyük əhəmiyyət daşdığını və bu əməkdaşlığın bundan sonra da davam etdiriləcəyini bildirmişdir.

Görüşdə hüquqi dövlət quruculuğu sahəsində aparılan islahatlar və məhkəmə hüquq təcrübəsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Vyetnamlı qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, Məhkəmə tarixi muzeyinə baxmışlar.

Görüşün sonunda Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın məhkəmə orqanlarına xüsusi maraq və diqqət göstərdiklərinə, həmçinin əhəmiyyətli görüşə görə Vyetnamın nümayəndə heyətinin üzvlərinə təşəkkürünü bildirmiş, gələcək işlərində uğurlar arzulamışdır.

Monteneqro Ali Məhkəməsinin sədri Azərbaycan Ali Məhkəməsində olmuşdur

2014-cü ilin oktyabrın 23-də ölkəmizdə səfərdə olan Monteneqro Ali Məhkəməsinin sədri Vesna Medenica Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Monteneqro Ali Məhkəməsi sədrini Azərbaycanda salamlamaqdan məmnun olduğunu bildirmiş, Azərbaycanla Monteneqro arasında əlaqələrin yeni mərhələyə qədəm qoyduğunu, bu əlaqələrin uğurla inkişaf etdiyini vurğulamışdır.

Ali Məhkəmənin sədri respublikamızda həyata keçirilən məhkəmə hüquq tədbirlərinin səmərəliliyini diqqətə çatdıraraq bu işin Ali Məhkəmənin strukturunda və fəaliyyətində öz əksini tapması barədə qonağa məlumat vermişdir. Bildirmişdir ki, Ali Məhkəmədə beynəlxalq hüquqi aktlar, xüsusən də “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəaları, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin presedent hüququ tətbiq olunur. Məhkəmə sistemində ən yeni informasiya texnologiyalarından istifadə edilir.

Monteneqro Ali Məhkəməsinin sədri Vesna Medenica Azərbaycanın müasir tələblərə cavab verən qanunvericilik bazasına xüsusi maraq göstərmişdir. Azərbaycanın mövcud qanunvericiliyi və hüquq sistemi ilə daha yaxından tanış olmaq üçün qarşılıqlı əlaqə yaratmaq barədə razılığa gəlinmişdir. Qonaq iki ölkə arasında əməkdaşlığın böyük əhəmiyyət daşıdığını və bu əməkdaşlığın bundan sonra da davam etdiriləcəyini bildirmişdir.

Görüşdə hüquqi dövlət quruculuğu sahəsində aparılan islahatlar və məhkəmə hüquq təcrübəsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Qonaq Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, Məhkəmə tarixi muzeyinə baxmışdır.

Tatarıstan Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri Ali Məhkəmənin sədri ilə görüşmüşdür

2014-cü il oktyabrın 23-də ölkəmizdə səfərdə olan Tatarıstan Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri İlgiz Gilazov Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Tatarıstan Ali Məhkəməsinin sədrini Azərbaycanda salamlamaqdan məmnun olduğunu bildirmiş, müəyyən ənənə və dəyərlərlə bir-birinə yaxın olan hər iki xalqın həmrəyliyi ilə bağlı çoxsaylı nümunələrin olduğunu qeyd etmiş, məhkəmə hüquq sistemləri arasında da bu əlaqələrin inkişaf edəcəyinə əminliyini ifadə etmişdir.

Ali Məhkəmənin sədri həmçinin respublikamızda məhkəmə hüquq sahəsində həyata keçirilən tədbirlər, Ali Məhkəmənin strukturu və fəaliyyəti barədə qonaqlara ətraflı məlumat vermişdir.

Tatarıstan Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri İlgiz Gilazov ölkəsində həyata keçirilən hüquq islahatlarından və Tatarıstan Ali Məhkəməsinin fəaliyyət dairəsindən danışmışdır. Bildirmişdir ki, iki ölkə arasında əməkdaşlıq böyük əhəmiyyət daşıyır və bu əməkdaşlıq bundan sonra da davam etdiriləcək.

Qonaq Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, Məhkəmə tarixi muzeyinə baxmışlar.

Azərbaycanlı hakimlər Almaniyada səfərdə olmuşlar

12-19 oktyabr 2014-cü ildə Ali Məhkəmənin hakimləri Əsəd Mirzəliyev, İlqar Xələfov, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin hakimləri Rəqib Qurbanov, İsmayıl Xəlilov, Abiddin Hüseynov, İkrəm Şirinov, İlham Əsədov və Elnur Həsənov Almaniyanın Berlin şəhərində ezamiyyətdə olmuşlar.

Səfər çərçivəsində Berlinin yaxınlığında yerləşən Bernau 1-ci instansiya məhkəməsində hakim Tomas Melserin sədrliyi ilə baxılan mülki işlərin təşkili, baxılması və müvafiq qərar qəbul edilməsi prosesini müşahidə etmiş, birinci instansiya məhkəməsinin sədri ilə görüşmüş, mülki işlərə baxılması sahəsində ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi təcrübəsi ilə tanış olmuşlar.

Daha sonra nümayəndə heyəti Berlin torpaq məhkəməsinin sədri Dok. Pikellə görüşmüş, məhkəmə iclaslarında iştirak etmiş, palatanın hakimləri ilə işlərə baxılmasının prosedur qaydaları barədə diskusiya aparmışlar.

Eləcə də məhkəmələr münaqişələrin alternativ həlli imkanları, Alman mülki-prosessual hüququnda hakim-mediatorun işinin təşkili, hüquqsünaslıq təhsili çərçivəsində əmək birliklərində biliklərin ötürülməsinin metodu və strukturu ilə tanış olmuşlar.

Berlin Ali Məhkəməsində isə Almaniyada hüquqsünaslıq təhsili sistemi, Berlində hakimlərin təkmilləşdirilməsi sistemi ilə tanış olmuş, Berlin Ali Məhkəməsinin vəzifəli şəxsləri ilə görüşlər keçirmişlər.

**Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin mətbəəsində yığılaraq
22 yanvar 2015-ci il tarixdə 48 səhifə həcmində çap olunmuşdur.**

Tirajı 1000 ədəd

**Ünvan: Bakı şəhəri, Xətai rayonu,
Yusif Səfərov küç.26, 1193-cü məhəllə
Tel: 489-07-07 (daxili nömrə 81-79)**